

Inyila Isa

Annabi Luki naxan seɓɓexi

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Kitaabui naxan xili «Inyila Isa,» a dɔxɔ naani na a ra. Namijɔnmɛ naani nan Isa xa taruxui sebe Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra. E xili Matiyu, Maraki, Luki, nun Yaya.

Luki naxa yi Kitaabui sebe jɛ tongo saxan jɔndɔn Isa xa faxɛ xanbi. A naxa Isa xa fe birin mato alako a xa dentege kamalixi ya xaran dunja be. A naxa a sebe Gireki xui ra. Muxu bara a madangi Soso xui ra alako Sosoe nɔma a kolonde a fanyi ra.

Yi Kitaabui xa masenyi singe findi Isa bari ki nan na. Ala bara Isa xɛɛ dunja ginɛdimɛdi Mariyama saabui ra. Isa xa dunjɛigiri kui, a naxa xaranyi gbegbe ti mixi be. A man naxa kaabanakoe gbegbe raba. Luki na birin masenxi ne a xa Kitaabui kui. A dɔnxɔɛ ra, a dentege sama ne Isa xa faxɛ, nun a xa marakeli xa fe ra.

Na birin nɔma won nakolonde nde na Isa ra. A lɔnni naxan fixi won ma yi Kitaabui kui, a nɔma won malide dunjɛigiri kui. Ala xa na raso won xaxili ma. Amina.

Inyila Isa

Annabi Luki naxan seɓɓexi

1

Annabi Luki xa masenyi fɔle

¹ Mixi wuyaxi bara kata e xa dentege sa fee ma naxee dangixi muxu tagi. ² E a seɓɓexi ne alɔ muxu fan a mexi mixie ra ki naxɛ, naxee a birin to kabi a fɔle, e man fa findi xibaaru fanyi xa masenyi kawandilae ra. ³ Na kui, n fan to bara na fe birin mato ki fanyi naxee rabaxi kabi a fɔle, n bara a maɲɔxun fe fanyi ra, n xa a birin sebe i be, n ba Teyofilo. ⁴ N yi rabaxi ne, alako i xa a kolon, a i xaranxi naxan na, a findixi nɔndi nan yati ra.

Maleke xa masenyi Annabi Yaya xa fe ra

⁵ Yudaya mange Herode xa waxati, serɛxɛdube nde nu na naxan xili Sakari. A nu na Abiya xa serɛxɛdube lanxunde nan kui. A xa gine Elisabeti fan kelixi Haruna bɔnsɔɛ

ne. ⁶ E firin birin nu tinxin Ala ya i. E nu jerema Ala xa seriye nun yaamari birin ma seniyenyi kui. ⁷ Di yo mu nu na e yi ra barima Elisabeti mu nu noma di baride, e firin birin man nu bara fori.

⁸ Sakari xa lanxunde wali temui to a li, a naxa serexedube walie suxu Ala ya i. ⁹ Alo serexedubee nu darixi a ra ki naxe, Sakari booree nu bara a sugandi Ala xa mali ra, a tan nan xa so horomobanxi kui surayi gande Ala ya i. ¹⁰ Surayi gan temui, jama birin nu na salife tande.

¹¹ Na temui, Marigi xa maleke nde naxa mini Sakari ma surayi serexebade yirefanyi ma. ¹² Na naxa Sakari terenna, a naxa a gaaxu ki fanyi. ¹³ Konɔ maleke naxa a masen a be, «Sakari, i naxa gaaxu, barima Ala bara i xa duba suxu. I xa gine Elisabeti fama di xeme sotode i be. I xa a xili sa Yaya. ¹⁴ Na findima seewe nun jalexinyi nan na i be, mixi gbegbe fan jalexinma ne a barife ra, ¹⁵ barima a binye sotoma ne Ala ya i. A mu weni nun sese gbete minma naxan mixi siisima. Ala Xaxili Seniyenxi luma ne a ma kabi a na a nga teege temui naxe. ¹⁶ A Isirayila di gbegbe ragbilenma ne e Marigi Ala ma. ¹⁷ Senbe nun Ala Xaxili Seniyenxi fima ne a ma alo a fi Annabi Eliya ma ki naxe. Marigi a xema ne a ya ra, a xa babae boje rafindi e xa die ma, a yunubitoe ya rafindi tinxintoe xa fahaamui ma. A sigama ne jama xon ma Marigi ya ra alako a xa e ya rafindi a ma.»

¹⁸ Na kui, Sakari naxa maleke maxarin, «N yi fe kolonma di? N tan bara fori a nun n ma gine.» ¹⁹ Maleke naxa a yaabi, «Yibirila nan n tan na, naxan tima Ala ya i a xa yaamari rabafe ra. A n xeei ne yi xibaaru fanyi masende i be. ²⁰ Na kui, a mato, i boboma ne, i mu no woyende han yi fee sa rabama loxo naxan ma, barima i mu laxi n ma masenyi ra, naxan sa kamalima a waxati.»

²¹ Nama to nu na Sakari mamefe tande, e naxa kontofili Sakari bufe ma horomobanxi kui. ²² A to mini a mu no woyende e be, e naxa a kolon a a laamatunyi nan toxi horomobanxi kui. A boboxi ra a nu katafe a xa masenyi ti e be a belexee ra.

²³ Sakari to ge a xa serexedube wali ra, a naxa siga a xonyi.

²⁴ Na waxati dangi xanbi, Sakari xa gine Elisabeti naxa teege. A naxa a ya manoxun mixie ma kike suuli. A naxa a fala, ²⁵ «Marigi yi nan nabaxi n be, a to a ya ragoroxi n ma a xa fonisireya kui! A bara yaagi ba n ma, mixie tagi.»

Maleke xa masenyi Isa xa fe ra

(Matiyu 1:18-25)

²⁶ Elisabeti xa tēge to kike senni li, Ala naxa maleke Yibirila xē Galile boxi taa n de ma, naxan xili «Nasareti». ²⁷ A a xē ginedimedi nde nan xon ma, xeme nu bara naxan xa kote dōxō. Na xeme nu fatanxi Dawuda bōnsōe nē, a nu xili Yusufu. Ginedimedi fan nu xili Mariyama. ²⁸ Maleke to siga a xon, a naxa a masen a bē, «I kena, i tan Marigi hinnexi naxan na. Marigi na i fē ma!»

²⁹ Mariyama naxa ifu na wōyenyi ma. A mu nu a kolon yi findixi xēbui mōoli yo ra. ³⁰ Maleke naxa a masen a bē, «Mariyama, i naxa gaaxu, barima Ala bara hinne i ra. ³¹ A mato, i fama tēgede di xeme ma. I na a bari, i xa a xili sa Isa. ³² A binye sōtōma, a xili fala Ala Xili Xungbe Kanyi xa Di. Marigi Ala fama nē a benba Dawuda xa mangeya fide a ma. ³³ A findima nē Yaxuba bōnsōe xa mange ra abadan, danyi yo mu luma a xa mangeya ma.» ³⁴ Mariyama naxa maleke maxorin, «Yi fe nōma rabade di, n to fa findixi ginedimedi nan na?»

³⁵ Maleke naxa a yaabi, «Ala Xaxili Seniyenxi nan fama i ma, Ala Xili Xungbe Kanyi senbe fa i xun ma. Na nan a toxi, i fama yi di naxan baride, a findima seniyentōe ra, a xili fala Ala xa Di. ³⁶ A mato, i barenxi Elisabeti fan bara tēge di xeme ma a xa forija kui. E nu a xili falama dibaritare, kōnō a furi kike senni nan a ra yi ki. ³⁷ Sese mu na Ala mu nōma naxan nabade.»

³⁸ Mariyama naxa a yaabi, «Marigi xa konyi nan n na. A xa raba n bē alo i a falaxi ki naxe.» Na xanbi, maleke naxa keli a xun ma.

Mariyama sigafe Elisabeti xōnyi,

nun Mariyama xa masenyi

³⁹ Na temui Mariyama naxa siga mafuren taa nde Yudaya geya yire. ⁴⁰ A to so Sakari xōnyi, a naxa Elisabeti xēbu. ⁴¹ Elisabeti to Mariyama xa xēbui mē, diyōre naxa a ramaxa a tēge, Ala Xaxili Seniyenxi fa goro Elisabeti ma. ⁴² A naxa a fala a xui itexi ra, «Ala bara baraka sa i ma dangi gine birin na, a bara baraka sa i xa di ma naxan na i tēge. ⁴³ N tan yi heeri sōtōxi di, n Marigi nga xa fa n xōnyi? ⁴⁴ A mato, n to i xa xēbui mē, n ma diyōre bara a ramaxa n tēge sēwe ra. ⁴⁵ Sēwe na i bē, i tan naxan laxi a ra a Marigi xa masenyi kamalima nē, a naxan masen i bē.»

⁴⁶ Mariyama naxa fa a masen,

«N nii birin Marigi matōxōma!

⁴⁷ N xaxili bara sēwa Ala n Nakisima ra,

⁴⁸ a to a ya ragoroxi a xa konyi magoroxi ma.

Keli yi waxati ma han waxati naxan birin sa fama,
mixie n xili falama ne <seewatɔɛ>,

⁴⁹ barima Senbe Kanyi bara fe xungbee raba n be.

A xili seniye.

⁵⁰ A kinikinima waxati birin mixie ma,
naxee gaaxuma a ya ra.

⁵¹ A xa walie bara a senbe masen.

A bara yete igboe rayensen.

⁵² A bara mangɛe ba e xa kibanyie kui,
a mixi magoroxie xa fe ite.

⁵³ A bara kaametɔɛ rawasa se fanyi ra,
a bannamixie rasiga e yi igeli ra.

⁵⁴ A bara a xa konyi Isirayila mali,
a mu neemuxi kinikinide a ma.

⁵⁵ A kinikinima ne Ibrahima nun a xa die ma abadan,
alo a a fala won benbae be ki naxe.»

⁵⁶ Mariyama naxa lu Elisabeti yire kike saxan jɔndɔn, a fa gbilen a xɔnyi.

Yaya bari ki

⁵⁷ Elisabeti xa di bari temui to a li, a naxa di xeme sɔtɔ. ⁵⁸ A dɔxɔbooree nun a barenyie to a me a Marigi bara kinikini a ma ki fanyi, e nun Elisabeti naxa seewa.

⁵⁹ A xi solomasaxan lɔxɔɛ, mixie naxa fa diyɔɛ sunnade. E nu waxi di xili safe a baba Sakari xun ma, ⁶⁰ kɔnɔ a nga naxa a fala, «Ade, a xili sama ne Yaya.» ⁶¹ E naxa wɔyen a be, «Mixi yo mu na i xa mixie ya ma yi xili na naxan xun ma.» ⁶² E naxa tɔnxuma raba di baba be e xa a kolon a wama a xili xa sa ki naxe. ⁶³ Sakari to walaxe maxɔrin, a naxa a sebe, «A xili Yaya.» E birin naxa kaaba. ⁶⁴ Keren na, Sakari nɛnyi naxa keli, a wɔyen, a so Ala tantufe. ⁶⁵ E dɔxɔboore birin naxa gaaxu na fe ma. Yudaya geya bɔxi birin ma, mixie nu na fee nan ifalama. ⁶⁶ E to a me, birin nu e jɔxɔ saxi yi fee xɔn ma, e nu a fala, «Yi di findima nde ra?» E a kolon Marigi belexe nu na a xun ma.

Sakari xa masenyi

⁶⁷ Ala Xaxili Seniye naxa goro a baba Sakari ma, a naxa yi masenyi ti Ala xili

ra,

⁶⁸ «Tantui na Ala be, Isirayila Marigi Ala!

A bara fa a xa mixie xunmatode, a e xunsara.

⁶⁹ A bara Marakisima Senbema rakeli

a xa konyi Dawuda bɔnsɔɛ ya ma,

⁷⁰ alo a nu a masenxi ki naxe temui dangixi,

a xa namipɔnme seniyentɔee saabui ra.

⁷¹ A a masen ne, a a won nakisima won yaxuie yi ra,

a won ba won xɔnmae birin belexe.

⁷² A bara kinikini won benbae ma,

a bara ratu a xa saate seniyenxi ma.

⁷³ A laayidi nan tongo won benba Iburahima be,

⁷⁴ a a won bama won yaxuie belexe,

alako won xa no a batude bɔɔsa kui,

⁷⁵ won xa no jereɔe seniyenxi nun tinxinyi kui,

won jere a ya i won ma simaya loxoɔe birin.

⁷⁶ I tan, n ma di,

i xili falama ne Ala Xili Xungbe Kanyi xa Namipɔnme,

barima i sigama ne Marigi ya ra kirae yailande a be,

⁷⁷ alako Marigi xa mixie xa kisi kolon,

e naxan sɔtɔma e xa yunubie na xafari.

⁷⁸ Na kisi kelima won Marigi Ala xa kinikini xungbe nan ma.

A naiyalanyi xeema won ma keli ariyanna,

⁷⁹ alako a xa yanba mixie be naxee na dimi kui,

naxee doxoɔi faxe xa dimi kui,

alako a xa won napere bɔɔsa kira xɔn.»

⁸⁰ Na kui, di naxa mo, a nu senbe nun xaxili soto. A naxa sabati wula i han a a yete masen Isirayila be loxo naxe.

2

Isa bari ki naxe

(Matiyu 1:18-25)

¹ Na temui, Rōma mange xungbe Ogusutu naxa yaamari fi dunjia birin xa xili sebe raba. ² Yi xili sebe singe raba temui naxe, Kirinyusi nan nu findixi Siriya gomina ra. ³ Birin naxa siga a bari taa a xili sebede.

⁴ Yusufu fan naxa keli Nasareti, taa naxan na Galile boxi ma, sigafe ra Beteleemu, mange Dawuda baride naxan na Yudaya boxi ma. Yusufu siga naa ne, barima a nu kelixi Dawuda bonsɔe nun a xabile nan kui, ⁵ a siga a xa sa a xili sebe, e nun Mariyama, a nu bara naxan xa kote dɔxɔ. Mariyama teegexi nan nu a ra. ⁶ E nu na menni temui naxe, Mariyama di soto temui naxa a li, ⁷ a fa a xa di singe bari, di xeme. A naxa a mafilin dugi kui, a a sa xuruse degede kui, barima yigiya fanyi mu nu na e be.

Maleke xa masenyi xuruse demadonyie be

⁸ Menni xuruse demadonyi ndee nu na wula i, xurusee kantade kɔe ra. ⁹ Marigi xa maleke nde naxa mini e ma, e naxa Marigi xa nɔre to yanba ra e rabilinyi. E naxa gaaxu ki fanyi ra. ¹⁰ Maleke naxa a masen e be, «Wo naxa gaaxu barima n faxi xibaaru fanyi nan masende wo be, naxan findima seewe xungbe ra jama birin be. ¹¹ To, wo Rakisima, Ala xa Mixi Sugandixi, a bara bari Dawuda xa taa kui. Wo Marigi nan a ra. ¹² Wo a kolonma yi tɔnxuma nan na, wo diyɔre lima a mafilixi dugi kui, a man saxi xuruse degede kui.»

¹³ Maleke ge woyende tan mu a ra, maleke gali naxa fa boore fe ma. E nu Ala matɔxɔfe, e nu a fala, ¹⁴ «Matɔxɔe na Ala be han koore ma! Bɔɔsa na adamadie be dunjia ma, a hinnexi naxee ra!»

¹⁵ Malekee to keli e xun ma tefe ra koore ma, xuruse demadonyie naxa a fala e bore be, «Won xee Beteleemu, won xa sa yi fe mato naxan nabaxi naa, Marigi bara naxan masen won be.»

¹⁶ E naxa siga e xulun na, e Mariyama nun Yusufu li, e nun diyɔre, a saxi xuruse degede kui. ¹⁷ E to na to, e naxa fe birin tagi raba, maleke naxan masen e be na di xa fe ra. ¹⁸ Mixi naxee xuruse demadonyie xui me, e birin naxa kaaba e xa woyenyi ma. ¹⁹ Mariyama fan naxa yi fe birin nagata a bɔɔe ma, a nu a jɔxɔ sa a xɔn. ²⁰ Xuruse demadonyie naxa gbilen Ala matɔxɔ ra, e nu a tantu fe birin ma e bara naxee me, e man bara naxee to. E a birin lixi ne alo a masen e be ki naxe.

²¹ Xi solomasaxan to kamali, diyɔre naxa sunna. A xili naxa sa Isa, maleke nu bara xili naxan masen a nga be beenun a xa tege a ma.

Isa sigafe Darisalamu a yɔrɛ ra

²² Maraseniyenɔi waxati to kamali Annabi Munsa xa seriye ki ma, Yusufu nun Mariyama naxa Isa xanin Darisalamu, a xa masen Marigi be, ²³ alo a seɓɓɛ ki naxe Marigi xa seriye kui, «Wo di xeme singe birin fima n tan nan ma.» ²⁴ E man siga ne e xa sa serexe ba alo a seɓɓɛ Marigi xa seriye kui ki naxe, «ganbe firin, xa na mu a ra kolokonde lanma firin.»

²⁵ Xeme nde nu na Darisalamu, naxan xili Simeyɔn. Diinɛla tinxinxi nan nu a ra, naxan nu Isirayila Rakisima mamefe. Ala Xaxili Seniyenxi nu na a xun ma. ²⁶ Ala Xaxili Seniyenxi nu bara a masen a be, a a mu faxama fo a Marigi xa Mixi Sugandixi to. ²⁷ Ala Xaxili Seniyenxi naxa a niya a xa siga hɔrɔmɔbanxi kui. Isa barimae fan to so naa e xa di ra, alako e xa Ala xa seriye rabatu a xa fe ra, ²⁸ Simeyɔn naxa Isa rasuxu, a a sa a kanke ma. A naxa Ala matɔxɔ, a a masen,

²⁹ «Marigi, i bara fa i xa laayidi rakamali n be to,

i xa konyi xa taa masara bɔɓɛsa kui,

³⁰ barima n ya bara i xa kisi to,

³¹ i naxan xeexi adamadie birin ya xɔri.

³² Naiyalanyi nan a ra

naxan Ala makenenma si gbetee be,

a findi nɔre ra i xa Isirayila pama be.»

³³ Isa baba nun a nga to a me naxan masenxi a xa fe ra, e naxa kaaba. ³⁴ Simeyɔn to duba e be, a naxa a fala Isa nga Mariyama be, «Ala bara janige tongo yi di xa fe ra. Isirayilakae xa fe gbegbe magoroma ne a saabui ra, ndee fan xa fe itema ne. A findima tonxuma nan na, kɔnɔ mixi wuyaxi fama ne a matandide. ³⁵ Na kui, mixi gbegbe bɔɓɛ ma fee fama makenende. I tan fan, sunnunyi fama i bɔɓɛ tunbade alo santidegema.»

³⁶ Namijɔnme gine fori fan nu na, naxan xili Anna. A xa simaya nu bara masiga ki fanyi. Fanuweli xa di nan nu a ra kelifɛ Aseri bɔnsɔɛ. A nu bara dɔxɔ xeme taa a ginedimedi ra, kɔnɔ je solofere dangi xanbi, a xa mɔri naxa laaxira. ³⁷ Kabi na temui, a nu bara lu kaape kui han a xa simaya nu bara je tongo solomasaxan nun naani li. A mu nu kelima hɔrɔmɔbanxi kui, a nu Ala batu naa, kɔɛ nun yanyi, sunyi nun sali ra. ³⁸ Na waxati kerɛnyi, Anna naxa fa naralan Isa nun a xa mixie ra. A naxa so Ala matɔxɔfe, a nu fa yi di xa fe fala birin be, naxee nu e ya tixi Ala ra Darisalamu xunsarafe ra.

³⁹ Yusufu nun Mariyama to gɛ fe birin nakamalide alɔ Marigi xa seriye a masenxi ki naxe, e naxa gbilen Nasareti, e xɔnyi Galile bɔxi ma. ⁴⁰ Di naxa mɔ, a nu senbe sɔto, a xa lɔnni xun nu siga masa ra ki fanyi. Ala xa hinne nu na a xun ma.

Isa sigafe Darisalamu a dimedi temui

⁴¹ Nɛ yo jɛ, Isa barimae nu sigama Sayamalekɛ Dangi Sali rabade Darisalamu. ⁴² Isa jɛ fu nun firin sɔto jɛ naxan na, e birin naxa te sali rabade Darisalamu alɔ e darixi a ra ki naxe. ⁴³ Sali lɔxɔɛ birin to dangi, Isa barimae naxa biyaasi fɔlɔ gbilenfe e xɔnyi, kɔnɔ e xa di Isa naxa lu Darisalamu, e tan mu a kolon. ⁴⁴ E nu bara a mapɔxun a a na e biyaasibooree ya ma. E to gɛ fɛɛɛn keren jɛrɛ rabade, e nu a fenfe e barenyie nun e booree ya ma. ⁴⁵ Kɔnɔ e to mu a to, e naxa gbilen Darisalamu a fende. ⁴⁶ Xi saxan dangi xanbi, e naxa fa a to hɔrɔmɔbanxi kui karamɔxɔɛ ya ma, a a tuli matife e ra, a nu maxɔrinyi tife e ma. ⁴⁷ Naxan birin nu na Isa xui mɛfɛ, e nu kaabama a xa xaxili fanyi nun a xa yaabie ma.

⁴⁸ A barimae to a to, e fan naxa kaaba. A nga naxa a fala a bɛ, «N ma di, i yi fe mɔoli rabaxi muxu ra munfe ra? N tan nun i baba kɔntɔfilixi nan i fenxi yi ki.» ⁴⁹ A naxa a fala e bɛ, «Wo n fenma munfe ra? Wo mu a kolon fo n xa n Baba xa wali raba?» ⁵⁰ Kɔnɔ e mu fahaamui sɔto a xa wɔyenyi ma. ⁵¹ Na temui, Isa naxa bira e fɔxɔ ra gorofe ra Nasareti, a nu e sago raba. A nga naxa yi fe birin nagata a bɔjɛ ma. ⁵² Isa naxa mɔ lɔnni nun hinne ra. A naxa rafan Ala nun mixie ma.

3

Annabi Yaya kawandi tife

(Matiyu 3:1-12, Maraki 1:2-11)

¹ Rɔma mange xungbe Tiberiyo nu na a xa mangɛya jɛ fu nun suuli nde kui. Ponsi Pilati nan nu findixi Yudaya gomina ra. Herode nan nu findixi Galile mange ra, a taara Filipu fan nu findixi Itureya nun Tirakoniti bɔxie mange ra. Lisaniya nan nu findixi Abilen mange ra. ² Anani nun Kayafa nan nu findixi sɛrɛxɛdubɛ kuntigie ra. Na waxati, Ala xa masenyi naxa fa Sakari xa di Yaya ma, a to nu na wula i. ³ Na kui, a naxa siga kawandi rabade Yuruden xure longori birin. A nu kawandi tima mixie bɛ, e xa e xunxa ye xɔɔra tuubi ra, alako Ala xa e xa yunubie xafari. ⁴ A sɛbɛxi Annabi Esayi xa Kitaabui kui,

«Mixi nde a xui itema gbengberenyi ma,

«Wo kira yailan Marigi be,
wo sankirae matinxin a ya ra.

⁵ Fole birin nafema ne.

Geya xungbe nun a lanma,
a birin igoroma ne.

Kira madalinxi tinxinma ne,
kira jaaxi yailanma ne.

⁶ Adamadi birin fama ne Ala xa kisi tode.» »

⁷ Na kui, jama to nu sigama Yaya xon ma a xa e xunxa ye xora, a naxa a fala e be, «Wo tan boximase bonsae! Nde wo rakolonxi wo xa wo gi Ala xa xone ma naxan na fafe? ⁸ Wo keja xa wali fanyi ramini alo wuri bili fanyi bogi fanyi raminima ki naxe, bogi naxan a masenma a wo bara tuubi. Wo naxa a fala wo yete ma, «Ibrahimana nan na muxu benba ra,» barima feere na Ala yi a xa yi gemee mafindi Ibrahimana xa die ra. ⁹ Beera jan na wurie sankee ra a xa e bilie sege. Wuri naxan yo mu bogi fanyi raminima, a fonma ne, a woli te i.»

¹⁰ Nama naxa a maxarin, «Muxu xa munse raba fa?» ¹¹ A naxa e yaabi, «Donma firin na naxan yi ra, a kanyi xa keren fi boore ma, se mu na naxan yi. Donse na naxan yi ra, a kanyi fan xa a raba na ki.» ¹² Duuti maxilie fan naxa fa e xunxade ye xora, e a maxarin, «Karamxo, a lanma muxu xa munse raba?» ¹³ A naxa e yaabi, «Wo naxa duuti xun masa dangi yaamari ra.» ¹⁴ Soori ndee fan naxa a maxarin, «Muxu tan go? A lanma muxu fan xa munse raba?» A naxa e yaabi, «Wo naxa mixi yo mupa, wo naxa mixi yo topege. Wo xa wo wasa so wo wali sare nan na.»

¹⁵ Mixie naxa e xaxili ti Yaya ra, e nu e mapoxun, a temunde Ala xa Mixi Sugandixi na a ra. ¹⁶ Yaya naxa a fala e birin be, «N tan wo xunxama ye nan xora, kononaxan fama n xanbi ra, na senbe gbo n tan be. Na binye mu na n tan yi ra, n jan xa a xa sankiri luuti yati fulun. A tan nan Ala Xaxili Seniyenxi ragoroma wo ma, a tan nan wo xunxama te ra. ¹⁷ A xa segere suxuxi a yi ra, a maale nun a lagi yegetima naxan na lonyi ma. A maale rasoma a xa bili kui, konon a lagi tan ganma te ra naxan mu xubenma.» ¹⁸ Yaya man nu mixie rasima a mooli wuyaxi ra, a nu e kawandi xibaaru fanyi ra.

¹⁹ Konon Yaya to woyen mange Herode ma, a taara xa gine Herodiyasi xa fe ra, a nun a nu bara fe jaaxi naxan birin naba, ²⁰ Herode man naxa yi fe kobi keren sa na birin xun: A naxa Yaya sa geeli.

Isa xunxafe ye xɔɔra

(Matiyu 3:13-17, Maraki 1:9-11, Yaya 1:32-34)

²¹ Nama birin to nu bara e xunxa ye xɔɔra, Isa fan naxa a xunxa ye xɔɔra. A to nu Ala maxandife, koore naxa rabi, ²² Ala Xaxili Seniyenxi naxa goro a ma alo ganbe. Xui nde naxa keli koore ma, a a masen, «N ma Di maxanuxi nan na i ra. I n kenɛnxi ki fanyi ra.»

Isa benbae

(Matiyu 1:1-17)

²³ Isa to je tongo saxan jɔndɔn sɔtɔ, a naxa a xa wali fɔlɔ. Mixie nu laxi a ra Yusufu xa di nan a ra.

Yusufu findixi Heli xa di nan na,

²⁴ Heli findixi Matahati xa di nan na,

Matahati findixi Lewi xa di nan na,

Lewi findixi Meliki xa di nan na,

Meliki findixi Yannayi xa di nan na,

Yannayi findixi Yusufu xa di nan na,

²⁵ Yusufu findixi Matahisa xa di nan na,

Matahisa findixi Amosi xa di nan na,

Amosi findixi Naxumu xa di nan na,

Naxumu findixi Esili xa di nan na,

Esili findixi Nagayi xa di nan na,

²⁶ Nagayi findixi Maati xa di nan na,

Maati findixi Matahisa xa di nan na,

Matahisa findixi Semeyin xa di nan na,

Semeyin findixi Yoseke xa di nan na,

Yoseke findixi Yoda xa di nan na,

²⁷ Yoda findixi Yohana xa di nan na,

Yohana findixi Resa xa di nan na,

Resa findixi Sorobabeli xa di nan na,

Sorobabeli findixi Salatiyeli xa di nan na,

Salatiyeli findixi Neri xa di nan na,

²⁸ Neri findixi Meliki xa di nan na,

Meliki findixi Adi xa di nan na,

Adi findixi Kosan xa di nan na,

Kosan findixi Elemadan xa di nan na,

Elemadan findixi Eru xa di nan na,

²⁹ Eru findixi Yosuwe xa di nan na,

Yosuwe findixi Eliyeseri xa di nan na,

Eliyeseri findixi Yorimi xa di nan na,

Yorimi findixi Matahati xa di nan na,

Matahati findixi Lewi xa di nan na,

³⁰ Lewi findixi Simeyɔn xa di nan na,

Simeyɔn findixi Yuda xa di nan na,

Yuda findixi Yusufu xa di nan na,

Yusufu findixi Yonan xa di nan na,

Yonan findixi Eliyakin xa di nan na,

³¹ Eliyakin findixi Meleya xa di nan na,

Meleya findixi Mena xa di nan na,

Mena findixi Matata xa di nan na,

Matata findixi Natan xa di nan na,

Natan findixi Dawuda xa di nan na,

³² Dawuda findixi Yisayi xa di nan na,

Yisayi findixi Obedo xa di nan na,

Obedo findixi Boosu xa di nan na,

Boosu findixi Salimon xa di nan na,

Salimon findixi Naxason xa di nan na,

³³ Naxason findixi Aminadabo xa di nan na,

Aminadabo findixi Adimin xa di nan na,

Adimin findixi Arini xa di nan na,

Arini findixi Xesiron xa di nan na,

Xesiron findixi Peresi xa di nan na,

Peresi findixi Yuda xa di nan na,

³⁴ Yuda findixi Yaxuba xa di nan na,
Yaxuba findixi Isiyaga xa di nan na,
Isiyaga findixi Iburahima xa di nan na,
Iburahima findixi Tera xa di nan na,
Tera findixi Naxori xa di nan na,

³⁵ Naxori findixi Serugu xa di nan na,
Serugu findixi Rewu xa di nan na,
Rewu findixi Pelegi xa di nan na,
Pelegi findixi Eberi xa di nan na,
Eberi findixi Selaha xa di nan na,

³⁶ Selaha findixi Kayinan xa di nan na,
Kayinan findixi Arafaxadi xa di nan na,
Arafaxadi findixi Semi xa di nan na,
Semi findixi Nuha xa di nan na,
Nuha findixi Lemeki xa di nan na,

³⁷ Lemeki findixi Metusela xa di nan na,
Metusela findixi Enoki xa di nan na,
Enoki findixi Yeredi xa di nan na,
Yeredi findixi Mahalaleli xa di nan na,
Mahalaleli findixi Kenan xa di nan na,

³⁸ Kenan findixi Enosi xa di nan na,
Enosi findixi Seti xa di nan na,
Seti findixi Adama xa di nan na,
Adama findixi Ala xa di nan na.

4

Sentane katafe a xa Isa ratantan

(Matiyu 4:1-11, Maraki 1:12-13)

¹ Isa to keli Yuruden, Ala Xaxili Seniyenxi nu goroxi a ma, a Isa xun ti gbengberenyi ra. ² Xi tongo naani bun ma, a nu na naa, Ibulisa nu katafe a ratantande. Isa mu sese don na waxati birin bun. Na xi konti to kamali, kaame nu na a ma. ³ Ibulisa naxa a fala a be, «Xa Ala xa Di nan i ra, yaamari fi yi geme xa findi taami ra.» ⁴ Isa naxa

a yaabi, «A sebexi Kitaabui kui, «Mixi mu baloma taami gbansan xa ra.» »

⁵ Ibulisa naxa fa a xanin geya fari, a dunija mangeya birin masen a be kerenyi ra.

⁶ A naxa a fala a be, «N yi mangeya birin fima ne i ma a nun a dariye, barima a soxi n tan nan yi. N fan noma a fide, n na wa a fife naxan yo ma. ⁷ Na kui, xa i i felen n be, i n batu, n a birin findima ne i gbe ra.» ⁸ Isa naxa a yaabi, «A sebexi Kitaabui kui, «I xa i Marigi Ala gbansan nan batu, i xa suyidi a keren nan be.» »

⁹ Ibulisa man naxa a xanin Darisalamu, a a ti Ala xa horomobanxi fari, yire itexi. A naxa a fala a be, «Xa Ala xa Di nan lanxi i ma, tungan be ra, ¹⁰ barima a sebexi, «Ala yaamari fima ne a xa malekee ma i xa fe ra, e xa i kanta.» ¹¹ A man sebexi, «E e belexee rasoma ne i bun ma, e i rate alako i sanyi naxa din geme ra.» » ¹² Isa naxa a yaabi, «Kitaabui man a masenxi, «I naxa i Marigi Ala mato.» »

¹³ Ibulisa to ge kate birin nabade a xa Isa ratantan, a naxa keli a xun ma, han beenun a xa waxati gbete xa a li.

Isa a xa wali folofe Galile boxi ma

(Matiyu 4:12-25, Maraki 1:14-20)

¹⁴ Isa naxa gbilen Galile boxi ma. Ala Xaxili Seniyenxi xa senbe nu na a ma. A xa fe xibaaru naxa siga rayensen na yire birin. ¹⁵ Isa nu mixie xaranma e xa salidee kui, birin nu a matoxo.

Nasaretikae tondife lade Isa ra

(Matiyu 13:53-58, Maraki 6:1-6)

¹⁶ Isa naxa siga Nasareti, a xuruxi dennaxe. Malabu loxo ma, a naxa so salidee kui alo a nu darixi a ra ki naxe, a ti, a xa Kitaabui xaran mixie be. ¹⁷ E naxa Annabi Esayi xa Kitaabui so a yi. A to a itala, a naxa yire to a sebexi dennaxe,

¹⁸ «Marigi Xaxili na n xun ma,

barima a bara n sugandi, a a ragoro n ma,

n xa setaree kawandi xibaaru fanyi ra.

A n xexxi ne

n xa xera iba mixi suxuxie be, e xoreyama ne,

n xa xera iba donxuie be, e ya se toma ne,

n xa toromixie xoreya naxee na noe bun ma,

¹⁹ n xa xera iba mixie be,

Ala xa hinne waxati bara a li.»

²⁰ A naxa fa Kitaabui makuntan, a a so taalibi yi, a dɔxɔ. Birin e ya banbanxi a ra salide kui. ²¹ A naxa masenyi ti fɔlɔ e bɛ, «To, yi sɛbeli naxan xaranxi wo bɛ yi ki, a bara kamali.»

²² Birin nu a xa fe fanyi falama, e nu kaaba wɔyen fanyie ma naxee nu minima a kɛrɛ i. E naxa so e bore maxɔrinfe, «Yusufu xa di xa mu yi ki?» ²³ Isa naxa a fala e bɛ, «N na a kolon wo yi taali sama nɛ n bɛ, «Seriba, i yetɛ dandan.» Wo man a falama nɛ n bɛ, «Muxu bara fe naxan birin mɛ i naxan nabaxi Kaperɛnamu, i man xa a mɔɔli raba i xɔnyi be.» ²⁴ N xa nɔndi fala wo bɛ, namijɔnmɛ yo mu binyama a xɔnyi tan. ²⁵ Wo man xa wo tuli ti nɔndi ra. Kaapɛ gine wuyaxi nu na Isirayila bɔxi ma Annabi Eliya xa waxati, kaame to sin bɔxi ma, tune ye mu bira jɛ saxan kike senni. ²⁶ Kɔnɔ Ala mu Annabi Eliya xɛɛ e tan Isirayilaka ginee sese ma, fo a to a xɛɛ kaapɛ gine nde nan gbansan ma naxan nu na Sarepeta, Sidɔn bɔxi ma. ²⁷ Kune kanyi wuyaxi fan nu na Isirayila bɔxi ma Annabi Elise xa waxati, kɔnɔ a mu e tan sese rayalan, fo Naaman Siriyaka gbansan, a na nan nayalan.»

²⁸ E to yi fee mɛ, mixi birin naxee nu na salide kui, e bɔjɛ naxa te Isa xili ma. ²⁹ E naxa keli, e a ramini taa fari ma. E xa taa to nu tixi geya ra, e naxa a xanin yire nde e xa a radin ye gelenyi ra. ³⁰ Kɔnɔ Isa naxa mini e tagi, a a xa kira suxu.

Isa mixi gbege rayalanfe

(Matiyu 8:14-17, Maraki 1:21-34)

³¹ Isa naxa goro Kaperɛnamu, Galile bɔxi taa nde. A to nu na mixie kawandife malabu lɔxɔɛ, ³² e naxa kaaba a xa xaranyi ma, barima a nu wɔyenma mange senbe nan na. ³³ Na salide kui, xeme nde nu na jinne nu naxan fɔxɔ ra. A naxa sɔnxɔɛ rate fɔlɔ, a gbelegebe, ³⁴ «Ee! Isa Nasaretika, i waxi munse xɔn ma muxu bɛ? I faxi muxu sɔntɔde nɛ? N na a kolon mixi naxan lanxi i ma. Ala xa Seniyentɔɛ nan na i ra.» ³⁵ Isa naxa wɔyen a ma a xɔrɔxɔɛ ra, a a yamari, «I sabari. Gbilen yi xeme fɔxɔ ra.» Ninne naxa xeme rabira bɔxi jama tagi, a fa gbilen a fɔxɔ ra. Xeme mu maxɔnɔ hali keren. ³⁶ Birin dɛ naxa ixara, e nu fa e bore maxɔrin, «Masenyi mɔɔli mundun yi ki? A jinnee yamarima nɔɛ nun senbe ra, nee gbilen mixi fɔxɔ ra!» ³⁷ Na kui, Isa xa fe xibaaru naxa yensen ye na bɔxi rabilinyi yire birin.

³⁸ Isa to mini salide kui, a naxa siga Simɔn xɔnyi. Simɔn bitanyi mu nu yalanxi. A

fate nu ganxi a ma. E naxa Isa maxandi a xa a mali. ³⁹ Isa to ti a xun ma, a naxa woyen na fure ma, fure naxa a bepin. A naxa keli keren na, a kuri so e be.

⁴⁰ Soge to dula, e naxa fa furema mooli birin na Isa xon ma. A naxa a belexe sa e ma keren keren, a fa e rayalan. ⁴¹ A naxa jinnée fan keri mixi wuyaxi foxo ra. Ninnee nu furemae bepinma, e nu gbelegbele e nu a fala, «Ala xa Di nan na i ra!» Kono Isa naxa e yamari, a e raton woyenfe ra, barima e nu a kolon a Ala xa Mixi Sugandixi nan a ra.

⁴² Na kuye iba, a naxa mini, a siga yire madunduxi nde. Nama naxa a fen han e a to. E nu katafe ne e xa kankan a ma, a naxa fa keli e xun. ⁴³ Kono a naxa a masen e be, «Fo n xa taa gbete fan kawandi Ala xa mangeya niini xa xibaaru fanyi ra, barima n xexi na nan ma.» ⁴⁴ Na kui, a nu kawandi tima salidee kui Yudaya boxi ma.

5

Isa foxirabire singee

(Matiyu 4:18-22, Maraki 1:16-20)

¹ Isa nu na Genesareti baa de ra. Nama fan nu e bore xetenma alako e xa a xui me Ala xa masenyi kawandide. ² Isa naxa kunkui firin to baa de ra. Yexesuxuie nu bara goro e kui, e nu e xa yelee raxafe. ³ Isa naxa baki Simon xa kunkui kui, a a maxarin a xa kunkui ndedi mamini xare de ra. Na xanbi, Isa naxa doko kunkui kui, a so jama kawandife.

⁴ Isa to ge masenyi tide, a naxa a fala Simon be, «Won xee dula ma. Wo yelee sa naa, wo xa sa yexe suxu.» ⁵ Simon naxa a yaabi, «Karamoko, muxu koe birin nan nadangixi yakotomoe nan na, muxu mu sese suxu. Kono i tan nan to a falaxi, n man sa yelee sama.»

⁶ E to na raba, e naxa yexe gbegebe suxu yelee kui, yelee naxa boe folo. ⁷ E naxa e belexe magira booree be naxee nu na kunkui boore kui, e xa fa e mali. E to fa, e naxa na kunkui firinyie rafe yexe ra han e firin birin naxa wa dulafe.

⁸ Simon Piyeri to na fe to, a naxa bira Isa bun ma, a a fala, «Marigi, i xa i makuya n na, barima yunubitoe nan n na!» ⁹ A na fala ne barima a tan nun a boore birin nu bara ge kaabade na yexe suxufe ra, ¹⁰ Simon walibooree, Sebede xa di firinyie Yaki nun Yaya, e fan nu bara kaaba. Na kui, Isa naxa a fala Simon be, «I naxa gaaxu. I darixi yexe nan suxu ra, kono keli yi waxati ma, i fama mixie nan sode n be.» ¹¹ E to kunkui rate xare ma, e naxa se birin lu naa, e bira Isa foxo ra.

Kune kanyi rayalanfe

(Matiyu 8:1-4, Maraki 1:40-45)

¹² Isa to nu na taa nde kui, a naxa xeme nde li naa, kune dinxi a fate birin na. A to Isa to, a naxa a yatagi rafelen boxi ma, a a mayandi, «N Marigi, xa i tin, i noma n naseniyende.» ¹³ Isa naxa a belexe itala, a a sa kune kanyi ma, a a fala a be, «N tinxi. Findi mixi seniyenxi ra.» Kune fure naxa a bejin keren na. ¹⁴ Na xanbi, Isa naxa a yamari, «I naxa yi fe fala mixi yo be. Siga i sa i dentegbe serexedube be, i serexe ba i xa seniyenxi xa fe ra, alɔ Annabi Munsa a yamarixi ki naxe. Na findima seedexoxoya nan na e be.» ¹⁵ Kono Isa xa fe xibaaru nan naxa yensen ye dangi a singe ra. Nama gbegbe nu e malanma e xa a xui rame, a man xa e rayalan e xa furee ma. ¹⁶ Kono Isa fan nu luma siga ra yire madunduxie, a sa Ala maxandi.

Isa Namate rayalanfe

(Matiyu 9:1-8, Maraki 2:1-12)

¹⁷ Loxo nde, Isa nu kawandi tife. Farisenie nun seriye karamoxoe nu bara fa dexo, naxee kelixi Darisalamu, a nun Galile nun Yudaya taa birin. Marigi xa senbe nu na Isa ma furemae rayalanfe ra. ¹⁸ Na temui, mixi ndee naxa fa namate nde ra, a saxi sade ma. E nu katafe ne e xa fa a sa Isa bun, ¹⁹ kono jama xa fe naxa a niya e mu no sode a ra. Na kui, e naxa te banxi fari, e a fari yire nde maba, e fa namate ragoro menni ra, a saxi a xa sade fari, a goro jama tagi Isa ya i. ²⁰ Isa to e xa danxaniya to, a naxa a fala namate be, «N boore, i xa yunubie bara xafari i be.» ²¹ Farisenie nun seriye karamoxoe naxa so e mapoxunfe, «Pe, nde yi ra, a to Ala rasotoma yi ki? Nde noma yunubie xafaride, bafe Ala keren na?»

²² Isa to e xa mapoxunyi kolon, a naxa e maxarin, «Munfe ra yi mapoxunyi mooli na wo boje ma? ²³ Woyenxi mundun sooneya, a falafe «I xa yunubie bara xafari,» ka a falafe «Keli, i jere?» ²⁴ N xa a masen wo be a Adama xa Di noma yunubi xafaride dunjina ma.» A naxa fa a fala namate be, «N naxe i be, keli, i xa sade tongo, i xa siga i xonyi.»

²⁵ Namate naxa keli mixie ya xori keren na. A naxa se tongo a nu saxi naxan ma, a fa siga a xonyi Ala matexo ra. ²⁶ Nama birin de naxa ixara ki fanyi, e nu Ala matexo. Ala xa yaragaaxui fan naxa lu e boje ma, e a fala, «To, muxu bara kaabanako fee to.»

Lewi birafe Isa foxo ra

(Matiyu 9:9-17, Maraki 2:13-22)

²⁷ Na dangi xanbi, Isa naxa mini, a duuti maxili nde to naxan xili Lewi, a dɔxɔxi duuti maxilide. Isa naxa a fala a bɛ, «Bira n fɔxɔ ra.» ²⁸ Lewi naxa keli, a fe birin nabelo, a bira a fɔxɔ ra.

²⁹ Na temui, Lewi naxa xulunyi belebele ti a xɔnyi Isa bɛ. E birin nu na e degefe yire keren, duuti maxili wuyaxi nun mixi gbetɛe fan nu na naa. ³⁰ Farisenie nun seriye karamɔxɔe naxa Isa fɔxirabiree maxɔrin, «Munfe ra wo nun duuti maxilie nun yunubitɔe wo degema yire keren?» ³¹ Isa naxa e yaabi, «Mixi yalanxi hayi mu na seriba ma. Furema nan hayi na a ma. ³² N mu faxi tinxintɔe xa xilide. N faxi yunubitɔe nan xilide, e xa tuubi.»

Isa maxɔrinfe sunyi ma

(Matiyu 9:14-15, Maraki 2:18-20)

³³ Mixi ndee naxa fa a fala Isa bɛ, «Annabi Yaya nun Farisenie fɔxirabiree sunyi nun salie rabama han, kɔnɔ i gbee tan e degema tun.» ³⁴ Isa naxa e yaabi, «Xa futixiri xulunyi a li, wo nɔma a falade ginɛfenyi booree bɛ e xa sunyi suxu a na e fe ma temui naxe? ³⁵ Waxati fama, ginɛfenyi bama e yi ra temui naxe. Na waxati tan, e sunyi suxuma nɛ.»

³⁶ Isa man naxa taali nde sa e bɛ, «Mixi yo mu dugi xuntunyi bama dugi neene ra a xa dugi fori lonpo a ra. Xa na raba, dugi neene kanama nɛ, na xuntunyi fan mu lanma dugi fori ma. ³⁷ Mixi yo man mu weni neene sama lebe fori kui, xa na mu a ra weni neene na funtu, na lebe fori bulama nɛ, weni fili, a sase fan kana. ³⁸ A lan nɛ weni neene xa sa lebe neene nan kui. ³⁹ Mixi yo man mu wama weni neene xɔn xa a bara weni fori min, barima a a falama nɛ, «Weni fori nan fan.» »

6

Malabu lɔxɔe xa seriye,

nun xeme nde belexe rayalanfe

(Matiyu 12:1-14, Maraki 2:23-3:6)

¹ Malabu lɔxɔe nde, Isa nun a fɔxirabiree nu jɛrefe sankira ra xɛe tagi. Isa fɔxirabiree naxa mengi tɔnsɔe ndee ba, e e tuxutuxu e belexe, e a xɔrie don. ² Fariseni ndee naxa wɔyen, «Munfe ra wo na malabu lɔxɔe seriye matandife?» ³ Isa naxa e yaabi, «Wo mu nu a xaran Dawuda naxan naba kaame to a suxu, a tan nun naxee nu na a fɔxɔ

ra? ⁴ A so ne Ala xa banxi kui, a taami don naxan fixi Ala ma, a nde so a fɔxirabiree fan yi ra, hali a to mu nu daxa mixi yo xa na don, fo sɛrɛxɛdubɛɛ.» ⁵ Isa man naxa a fala e bɛ, «Adama xa Di nan findixi marigi ra malabu lɔxɔɛ xun ma.»

⁶ Malabu lɔxɔɛ gbɛtɛ ma, Isa man naxa so salide kui, a mixie kawandi. A naxa xɛmɛ nde li naa, naxan yire fan bɛlɛxɛ tuuxi a ma. ⁷ Farisenie nun sɛriyɛ karamɔxɔɛ nu e ya tixi Isa ra e xa a mato xa a mixi rayalanma malabu lɔxɔɛ ma, alako e xa nɔ a kalamude fɛ nde ma. ⁸ Kɔnɔ Isa to nu e xa mapɔxunyi kolon, a naxa a fala xɛmɛ bɛ naxan bɛlɛxɛ tuuxi a ma, «Keli, i fa ti be pama tagi.» A naxa keli, a ti.

⁹ Isa naxa a masen e bɛ, «N xa wo maxɔrin. A daxa fɛ fanyi nan xa raba malabu lɔxɔɛ ma, ka fɛ paaxi? Nii rakisife nan daxa ka nii sɔntɔfɛ?» ¹⁰ A to gɛ a ya rapɛrɛde mixi birin kanke ma, a naxa a fala na xɛmɛ bɛ, «I bɛlɛxɛ itala.» A naxa a itala, a bɛlɛxɛ naxa yalan. ¹¹ Kɔnɔ Farisenie tan naxa xɔnɔ ki fanyi. E naxa so wɔyɛnfɛ e bore bɛ, e xa lan fɛ ma, e nɔma naxan niyade Isa ra.

Isa a xa xɛɛra fu nun firinyi sugandife

(Matiyu 10:1-3, Maraki 3:13-19)

¹² Na waxati ma, Isa naxa siga geya fari Ala maxandide, a kɔɛ birin nadangi a Ala maxandima. ¹³ Kuye to iba a naxa a fɔxirabiree xili. A naxa fu nun firin sugandi e ya ma, a e xili sa xɛɛrae. E tan nan ya: ¹⁴ Simɔn, Isa naxan xili sa Piyeri, Piyeri xunya Andire, Yaki, Yaya, Filipu, Barotolome, ¹⁵ Matiye, Tomasi, Alifa xa di Yaki, Simɔn naxan xili nu falama Seloti, ¹⁶ Yaki xa di Yudasi, nun Yudasi Isikariyoti naxan findi yanfante ra, a Isa sa mixi kobie bɛlɛxɛ.

Isa pama kawandife

(Matiyu 5-7)

¹⁷ Isa nun na mixi fu nun firinyie to goro, a naxa ti kɛnɛ nde ma. A fɔxirabiree gali nu na naa, a nun pama gbegbe naxee nu kelixi Yudaya nun Darisalamu, a nun baa de ra, Tire nun Sidon nabilinyi. ¹⁸ E birin nu faxi Isa xui ramede, a man xa e rayalan e xa furee ma. Ninne nu naxee tɔɔrɔma, a nu e rayalanma. ¹⁹ Nama birin nu katafe e xa din a ra, barima sɛnbɛ nu minife a i, a nu e birin nayalan.

Sɛɛwɛ nun Gbaloe

(Matiyu 5:1-12)

²⁰ Na temui Isa naxa a ya ti a fɔxirabiree ra, a a masen e bɛ,

«Sɛɛwɛ na wo bɛ, wo tan setaree,
barima wo jan na Ala xa mangɛya niini bun ma.

²¹ Sɛɛwɛ na wo bɛ, wo tan naxee kaamɛxi yakɔsi,
barima wo fama nɛ wasade.

Sɛɛwɛ na wo bɛ, wo tan naxee wama yakɔsi,
barima wo fama nɛ yeledɛ.

²² Sɛɛwɛ na wo bɛ, mixie na wo xɔn temui naxɛ,
e na wo keri, e na wo konbi, e na wo xili kana Adama xa Di xa fɛ ra.

²³ Wo xa sɛɛwa na lɔxɔɛ, wo tungan jɛlɛxinyi ra,
barima wo baraayi gboma nɛ ariyanna.
E benbae nu namipɔnmɛɛ fan tɔɔrɔma na ki nɛ.»

²⁴ «Kɔnɔ gbalɔɛ na wo bɛ, wo tan bannae,
barima wo jan bara wo xa fɛ fanyi sɔtɔ.

²⁵ Gbalɔɛ na wo bɛ, wo tan naxee wasaxi yakɔsi,
barima kaamɛ fama nɛ wo suxude.

Gbalɔɛ na wo bɛ, wo tan naxee yelema yakɔsi,
barima sunnunyi nun wa fama nɛ wo suxude.

²⁶ Gbalɔɛ na wo bɛ, mixi birin na wo xili fanyi fala temui naxɛ,
barima e benbae nu wule faleɛ fan xunmafalama na ki nɛ
naxee nu e yetɛ findixi namipɔnmɛɛ ra.»

Yaxuie xanufe

(Matiyu 5:38-48)

²⁷ «N xa a fala wo bɛ, wo tan naxee na wo tuli matife n na,
wo xa wo yaxuie xanu,

wo fɛ fanyi nan naba wo xɔnmaɛ bɛ,

²⁸ wo Ala maxandi wo dankamaɛ bɛ,
wo Ala maxandi wo tɔɔrɔmaɛ bɛ.

²⁹ Xa mixi i xere garin,
i xa boore sɛɛti fan ti a bɛ.

Xa mixi i xa donma tongo,
i naxa tondi a xa i xa mafelenyi fan tongo.

³⁰ Naxan yo na i makula, i xa a ki.

Naxan na see ba i yi, i naxa a maxarin a xa a ragbilen.

³¹ Wo wama mixie xa naxan birin naba wo be,
wo fan xa na nan naba e be.»

³² «Xa wo sa mixi gbansan nan xanuma, naxee wo fan xanuxi, wo baraayi mundun sotoma na kui? Hali yunubitoe, e mixie nan xanuma naxee e tan fan xanuxi. ³³ Xa wo sa fe fanyi rabama mixie be, naxee fe fanyi rabama wo fan be, wo baraayi mundun sotoma na kui? Na tan, hali yunubitoe a rabama. ³⁴ Xa wo sa doni tima mixi nan be, wo laxi naxan na a wo xa doni fima, wo baraayi mundun sotoma na kui? Hali yunubitoe, e doni tima e boore be, alako e man xa doni birin soto. ³⁵ Kono wo tan xa wo yaxuie xanu. Wo xa fe fanyi nan naba. Wo xa doni ti, hali wo mu laxi a fife ra. Na kui, wo baraayi gboma ne, wo findi Ala Xili Xungbe Kanyi xa die ra, barima a tan fe fanyi rabama finsiriwalie nun mixi kobie be. ³⁶ Wo fan xa kinikini mixi ma, alo wo Baba Ala kinikinima mixi ma ki naxe.»

Wuri fuɓi nun xebeɓi

(Matiyu 7:1-5)

³⁷ «Wo naxa wo yete findi wo boore adama kewalie makiitima ra, alako kiiti naxa fa kana wo fan na Ala yi. Wo naxa mixi makiiti kiiti xoroɓe ra, alako wo fan naxa makiiti kiiti xoroɓe ra. Wo diɓe mixi ma, alako Ala xa diɓe wo fan ma. ³⁸ Wo mixi ki, alako Ala fan xa wo ki. Wo kima ki naxe, a luma ne alo maale na maniya, a maniyase rafe a fanyi ra, maale madeten, a xeye xeye, nde man fa sa a xun han a fili a ma. Na kui, wo maniyase naxan nawalima booree be, na nan nawalima wo fan be.»

³⁹ Isa man naxa yi taali woyenɓi fala e be, «Donxui noma xuli suxude donxui be yire? A di, e firin birin mu birama xe yili kui? ⁴⁰ Taalibi mu dangima a karamɓo ra, kono taalibi naxan birin nu ge a matinkande, a luma ne alo a karamɓo.»

⁴¹ «Munfe ra i wuri fuɓi toma i ngaxakerenɓi ya ma, a fa li i mu xebeɓi toxi naxan na i tan yete ya ma? ⁴² I noma a falade i ngaxakerenɓi be di, «A lu n xa na wuri fuɓi ba i yete ya ma,» a fa li i tan mu xebeɓi toxi naxan na i tan ya ma? I tan filankafui, xebeɓi nan singe ba i ya ma! Na ba xanbi, i noma ne se igbede a fanyi ra, alako i xa wuri fuɓi ba i ngaxakerenɓi fan ya ma.»

Wuri bili kolonma a bogi nan ma

(Matiyu 7:16-20, 12:33-35)

⁴³ «Sansi fanyi mu na naxan bogi kobi raminima, sansi kobi fan mu na naxan bogi fanyi raminima. ⁴⁴ Sansi birin kolonma a bogi nan ma. Xõre mu bama tunbe bili ra, kusu fan mu bama baagi bili kòn na. ⁴⁵ Fe fanyi to ragataxi mixi fanyi bõje kui, a fe fanyi nan naminima. Fe kobi to ragataxi mixi kobi bõje kui, a fe kobi nan naminima. Naxan na gbo mixi bõje kui, na nan dõnxõe minima a de i.»

Banxiti firinyie xa taali

(Matiyu 7:24-27)

⁴⁶ «Munfe ra wo n xilima «N Marigi, n Marigi,» kònõ wo mu n xui rabatuma? ⁴⁷ Mixi yo fa n ma, a n ma masenyi rame, a fa a rabatu, wo wo tuli mati n xa a masen wo be na kanyi maniyaxi mixi naxan na. ⁴⁸ A maniyaxi banxiti nan na, naxan bõxi ge han a sa fanye li, a fa a xa banxi bili ti na fanye fari. Lõxõ nde, xure naxa banbaran ye han a din banxi ma, kònõ a mu nõ sese niyade a ra, barima a nu tixi a fanyi ra. ⁴⁹ Kònõ mixi yo naxan n ma masenyi rame, a fa li a mu a rabatu, na kanyi tan maniyaxi xeme nan na naxan banxi ti bõxi fari ma, bili mu a be. Xure to banbaran, a din banxi ma, a naxa a rabira keren na, banxi naxa kana a paaxi ra.»

7

Sõori xunmati xa danxaniya

(Matiyu 8:5-13)

¹ Isa to ge a xa masenyi birin tide jama be, a naxa so Kaperenamu. ² Sõori mixi keme xunmati nde nu na naa, naxan ma konyi xeme nde nu furaxi, a gbe mu nu luxi a xa faxa. Konyi nan nu a ra naxan nu rafan a marigi ma ki fanyi. ³ Sõori xunmati to Isa xa fe me, a naxa Yuwifi kuntigi ndee xee Isa xon, a xa fa a xa konyi rayalan. ⁴ Yuwifi kuntigie to Isa yire li, e naxa a mayandi ki fanyi, e a fala, «Mixi na a ra, a lan ne i xa yi fe raba a be, ⁵ barima won si rafan a ma. A tan nan salide tixi muxu be.»

⁶ Isa naxa bira e fõxõ ra. A to makõre banxi ra, na sõori mixi keme xunmati naxa a boore ndee xee e xa a fala a be, «Marigi, i naxa i yete tõrõ, barima na binye mu na n yi ra i tan xa so n ma banxi kui. ⁷ Na nan a niya, n jan mu tin n yete xa fa i xon. I xa yaamari gbansan nan fi, n ma konyi xa yalan. ⁸ N a kolon barima n fan na mange ndee xa yaamari bun ma, sõori ndee man na n yi, naxee na n fan ma yaamari bun ma. N na a fala sõori nde be, «Siga,» a sigama ne. N na a fala, «Fa,» a fama ne. N na n ma konyi nde

yamari, «Yi fe raba,» a a rabama ne.»

⁹ Isa to a xa woyenyi me, a naxa kaaba a xa fe ma. A naxa a ya rafindi pama ma naxan nu biraxi a foxo ra, a a masen e be, «N xa a fala wo be, n mu yi danxaniya mooli toxi hali Isirayila boxi ma.» ¹⁰ Xeerae to gbilen soori xunmati xonyi, e naxa konyi li, a yalanxi.

Isa kaape gine xa di rakelife faxe ma

¹¹ Na dangi xanbi, Isa naxa siga taa nde, dennaxe xili Nayin, a foxirabiree nun pama gbegbe nu na a foxo ra. ¹² A to makore taa sode de ra, Isa naxa a to mixie minife xeme nde fure ra. Kaape gine nde xa di kerenyi nan nu faxaxi, na taa pama gbegbe fan nu jerefe kaape gine fe ma. ¹³ Marigi to kaape gine to, a naxa kinikini a ma, a a fala a be, «I naxa wa.» ¹⁴ A naxa a maso fure ra, a a belexe sa a xaninse fari, a xaninmae naxa ti. Isa naxa a masen, «I tan segetala, n naxe i be, keli!» ¹⁵ Faxamixi naxa keli, a so woyenfe. Isa naxa a ragbilen a nga ma. ¹⁶ Gaaxui naxa e birin suxu, e nu Ala matexo, e nu a fala, «Ala namiponme xungbe nan nakelixa won tagi!» E man nu a fala, «Ala bara fa a xa mixie xunmatode!» ¹⁷ Isa xa xibaaru naxa siga rayensen na Yudaya boxi birin ma a nun naa rabilinyi.

Annabi Yaya xa maxorinyi

(Matiyu 11:1-30)

¹⁸ Yaya foxirabiree naxa yi fe birin fala Yaya be. ¹⁹ A fan naxa mixi firin xili e ya ma, a e xee Isa maxorinde, «I findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan na naxan lanma a xa fa, ka muxu xa mixi gbete nan mame?» ²⁰ E to Isa yire li e naxa a maxorin, «Yaya Xunxa nan muxu xeei i maxorinde. I findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan na naxan lanma a xa fa, ka muxu xa mixi gbete nan mame?» ²¹ Na temui yati, Isa nu furemae, jinne kanyie, nun donxui gbegbe rayalanfe. ²² Na kui, a naxa Yaya xa xeerae yaabi, «Wo fe naxan mexi nun wo fe naxan toxi, wo sa na dentege Yaya be. Donxuie se toma, namatee jere ma, kune kanyie yalanma, tulixorie woyenyi mema, faxamixie kelima, fuxarilae kawandima xibaaru fanyi ra. ²³ Seewe na mixi be naxan mu siikema n ma fe ra.»

²⁴ Yaya xa xeerae to siga, Isa naxa pama maxorin Yaya xa fe ma, «Wo siga munse matode wula i? Foye kale naxan namaxama?» ²⁵ Xa na mu a ra, wo siga munse matode? Dugi tofanyi kanyi? Naxee maxirixi a fanyi ra, e xa dunije igiri bannaya kui, nee toma mange banxie nan kui. ²⁶ Wo fa siga munse matode? Namiponme? Iyo, n xa a fala wo

be, a jan dangi namijonme ra. ²⁷ A tan nan xa fe sebexi Kitaabui kui, «N fama n ma xera rasanbade i ya ra alako a xa kira yailan i be.» ²⁸ N xa a fala wo be, gine yo mu di bari naxan dangi Yaya ra. Kono n man xa a fala wo be, mixi naxan na Ala xa mangeya niini bun ma, a xurun kiyoki, a fan dangi Yaya ra.»

²⁹ «Nama nun duuti maxilie to a xui me, e la ne Ala ra, e fa lu Yaya xa e xunxa ye xora. ³⁰ Kono Farisenie nun seriye karamoxe tan tondi ne Ala waxonfe ra e be barima e tondi ne Yaya xa e xunxa ye xora.»

³¹ «N noma to mixie misaalide munse ra? E maniyaxi nde ra? ³² E maniyaxi dimedie nan na naxee dodoxi taa kui, e nu a fala e booree be,

«Muxu bara xule fe wo be,

kono wo mu fare boronxi.

Muxu bara jon beeti ba,

kono wo mu wa.» »

³³ «Yaya Xunxa to bara fa, a mu taami don, a mu weni min. Wo bara a fala, «Ninne na a foxo ra.» ³⁴ Adama xa Di to fa, a tan mu tondi sigade xulunyi yire. Na kui, wo bara a fala, «Furi jaaxi siisila mato! E nun duuti maxilie nun yunubitoe nan a ra!» ³⁵ Kono xaxilimaya kolonma a kewali nan ma.»

Gine yunubitoe nde xa yunubie xafarife

³⁶ Fariseni nde naxa Isa xili e xa e dege a xonyi. Isa naxa so naa, a a magoro. ³⁷ Gine yunubitoe nde nu na taa kui, a naxa a me a Isa a degefe na Fariseni xonyi. Na kui, a naxa labunde ture suxu a yi ra, na saxi a bitire tofanyi kui naxan nu rafalaxi alabatira geme ra. ³⁸ A to so naa, a naxa ti Isa xanbi ra a sanyi yire. A to wa folo, a naxa Isa sanyie bunda a yaye ra. A naxa e mafuruku a xunsexe ra, a e sunbu, a fa labunde maso e ma.

³⁹ Fariseni naxan Isa xili a degede a xonyi, a to na fe to, a naxa a fala a yete ma, «Xa yi xeme findixi namijonme nan na nu, a yi gine xa fe kolonma ne nu, a a kolonma ne nu a yunubitoe nan dinfe a ra yi ki.» ⁴⁰ Isa naxa a fala a be, «Simon, n xa fe nde masen i be.» Na naxa a yaabi, «Karamoxo, a masen n be.» ⁴¹ Isa naxa yi taali sa a be, «Kobiri kanyi nde nu bara mixi firin doni. A singe xa doni findixi gbeti kobiri kole keme suuli nan na, a firin nde, gbeti kobiri kole tongo suuli. ⁴² Feere to mu nu na e sese yi ra, kobiri kanyi naxa dije e firin birin xa doni ma. Na mixi firinyi tagi, kobiri kanyi rafanma

nde ma dangi boore ra?» ⁴³ Simɔn naxa a yaabi, «N laxi a ra, naxan xa doni nu gbo boore be.» Isa naxa a fala a be, «I nɔndi.»

⁴⁴ Na temui a naxa a ya rafindi gine ma, a fa a masen Simɔn be, «I yi gine to? N so ne i xɔnyi, i mu ye fi n ma n xa n sanyie maxa, kɔnɔ a tan n sanyie maxaxi a yaye nan na, a e mafuruku a xunsexɛ ra. ⁴⁵ I tan mu n sunbu, kɔnɔ a tan, kabi n soxi i xɔnyi, a mu baxi n sanyie masunbufe. ⁴⁶ I tan mu ture maso n xunyi ma, kɔnɔ a tan labunde ture nan masoxi n sanyie ma. ⁴⁷ Na na a ra, n xa a fala i be, a xa yunubie naxee gboxi na ki, e bara xafari a be, barima a xa xanunteya fan gbo. Kɔnɔ naxan xa yunubi xafarixie xurun, na kanyi xa xanunteya fan xurun.»

⁴⁸ Isa naxa fa a masen gine be, «I xa yunubie bara xafari.» ⁴⁹ Naxee nu magoroxi e degede, nee fan naxa so a falafe e yete ma, «Nde yi ra a to yunubi xafarima?» ⁵⁰ Isa man naxa a masen gine be, «I xa danxaniya bara i rakisi. Siga boɓesa kui.»

8

Ginee naxee Isa malife

¹ Na dangi xanbi, Isa naxa siga taa birin isa ra, a xungbe nun a xuri, a nu mixie xaran, a nu e kawandi Ala xa mangeya niini xa xibaaru fanyi ra. A foxirabire fu nun firinyie nu na a foxo ra, ² a nun gine nde naxee nu bara rayalan pinnee nun fure gbete ma. E xilie nan ya: Mariyama, a nu falama naxan be Magidalaka, Isa pinne solofere kerin naxan foxo ra, ³ a nun Yohanna, naxan nu dɔxoxi Herode xa walikɛ xunyi Kusa xɔn, a nun Susanna, a nun mixi gbete wuyaxi. E nu Isa nun a foxirabiree malima e yete harige ra.

Xɛ rawali xa taali

(Matiyu 13:1-23, Maraki 4:1-20)

⁴ Nama gbege to malan Isa yire kelifɛ taa wuyaxi, a naxa yi taali wɔyɛnyi masen e be, ⁵ «Xɛ rawali nde nan mini sansi xɔri garansande. A to nu sansi xɔri garansanma, a xɔri ndee naxa bira sankira xɔn, mixie naxa nee maboron, xɔnie man fa e don gbiki. ⁶ Sansi xɔri nde fan naxa bira geme yire. A to bula, a naxa ragan barima ye mu nu na a be. ⁷ Sansi xɔri ndee fan naxa bira tunbe kunsie tagi. Tunbe kunsie naxa gbo, e sansie ixɛten, e e kana. ⁸ Sansi xɔri nde fan naxa bira bende fanyi ma. Na xɔri keren keren birin sansie to te, e naxa e tɔnsɔɛ ramini, xɔri keme keme.» Isa to ge na wɔyɛnyi ra, a naxa a xui ite, a a fala, «Xa wo tuli fe mema, wo wo tuli mati yi masenyi ra.»

⁹ Isa fɔxirabirɛɛ to a maxɔrin a xa na taali ya iba e bɛ, ¹⁰ a naxa e yaabi, «Ala bara fahaamui fi wo ma wo xa a xa mangɛya niini gundo kolon, kɔnɔ mixi gbɛtɛɛ tan a mɛma taali wɔyɛnyie nan na, alako

«E xa fɛ to, kɔnɔ e naxa a igbɛ.

E xa fɛ mɛ, kɔnɔ e naxa a fahaamu.» »

¹¹ «Na taali wɔyɛnyi ya ibama yi ki nɛ. Sansi xɔri misaalixi Ala xa masɛnyi nan na. ¹² Sansi xɔri naxɛɛ bira kira xɔn, nɛɛ misaalixi mixie nan na naxɛɛ bara Ala xa masɛnyi mɛ, kɔnɔ Ibulisa nan fama fa, a a ba e bɔɣɛ ma, alako e naxa fa danxaniya, e kisi. ¹³ Sansi xɔri naxɛɛ bira gɛmɛ yire, nɛɛ misaalixi mixi nan na naxɛɛ Ala xa masɛnyi mɛma, e a suxu sɛɛwɛ ra. Kɔnɔ sanke to mu na e bɛ, e xa danxaniya mu buma. Maratantanyi waxati na a li, e mu xanma. ¹⁴ Sansi xɔri naxɛɛ bira tunbe kunsie tagi, nɛɛ misaalixi mixie nan na naxɛɛ Ala xa masɛnyi mɛma, kɔnɔ kɔntɔfili, bannaya, nun yete rafan fɛɛ nan a niyama e mu gɛ e bogi raminide Ala bɛ. ¹⁵ Sansi xɔri naxɛɛ bira bɛndɛ fanyi tan ma, nɛɛ misaalixi mixie nan na naxɛɛ Ala xa masɛnyi mɛma, e a ragata e bɔɣɛ fanyi ma tinxinyi kui, e e bogi ramini Ala bɛ tun nabɛxiya kui.»

Lanpui xa taali

(Maraki 4:21-25)

¹⁶ «Mixi yo mu lanpui radɛxɛma, a man fa fɛɣɛ fɛlɛn a xun na, xa na mu a ra a a raso sade bunyi. A a dɔxɔma lanpui dɔxɔsɛ nan fari alako naxɛɛ soma banxi, e xa a tɛ dɛxɛ to. ¹⁷ Fɛ nɔxunxi birin fama kolondɛ. Gundo birin makenɛnma nɛ. ¹⁸ Na na a ra, wo lan wo xa wo tuli mati a fanyi ra. Fahaamui kanyi xa fahaamui xun masama, kɔnɔ fahaamutare, hali a naxan di maɣɔxunxi a gbɛ ra, na fama bade a yi ra.»

Isa nga nun a xunyaɛ

(Matiyu 12:46-50, Maraki 3:31-35)

¹⁹ Isa nga nun a xunya xɛmɛmaɛ naxa siga a yire, kɔnɔ e mu nu nɔma makɔrɛdɛ a ra pama xa fɛ ra. ²⁰ Mixi ndɛ naxa a fala Isa bɛ, «I nga nun i xunyaɛ na tandɛ, e wama i tofɛ.» ²¹ Kɔnɔ Isa naxa a yaabi, «Mixi naxɛɛ Ala xa masɛnyi ramɛma, e a rabatu, nɛɛ nan findixi n nga nun n xunyaɛ ra.»

Isa foyɛ raxarafɛ

(Matiyu 8:23-27, Maraki 4:35-41)

²² Lɔxɔ ndɛ, Isa naxa a fala a fɔxirabirɛɛ bɛ, «Won xɛɛ baa naakiri ma.» E birin

naxa baki kunkui kui, e siga. ²³ Na jere kui, Isa naxa xi. Foye belebele naxa keli baa ma, kunkui naxa rafe fɔlɔ ye ra. Gbaloe nu bara makɔre e ra. ²⁴ Na kui, a fɔxirabiree naxa fa Isa raxunu e a fala a be, «Karamɔxɔ, karamɔxɔ, won faxafe ne yi ki!» Isa to xunu, a naxa wɔyen foye nun mɔrɔnyie ma, a e yaamari. Foye nun mɔrɔnyie naxa a iti, baa naxa raxara. ²⁵ Isa naxa fa a fɔxirabiree maxɔrin, «Wo xa danxaniya na minden?» E fan naxa gaaxu, e kaaba, e nu a fala e bore be, «Nde lanxi yi ma? Hali foye nun baa, a e yamarima, e a xui rabatu.»

Isa jinnɛ kerife Gadara xeme nde fɔxɔ ra

(Matiyu 8:28-34, Maraki 5:1-20)

²⁶ Isa nun a fɔxirabiree to so Gadara bɔxi ma, dennaxe na Galile naakiri ma, ²⁷ Isa to goro xare ma, a naxa jinnɛ kanyi li naa. Singe a nu sabatixi taa kui, kɔnɔ kabi temui xɔnkuye a sabatixi gaburi yire a mageli ra. ²⁸ A to Isa to, a naxa gbelegbele, a sa bira a bun ma, a a fala a xui itexi ra, «Isa, i tan Ala Xili Xungbe Kanyi xa Di, i wama munse xɔn ma n be? N bara i mayandi, i naxa n jaxankata.» ²⁹ A na fala ne, barima Isa nu bara pinne yamari a xa gbilen na xeme fɔxɔ ra. Sanmaya wuyaxi, mixie nu bara yɔlɔnxɔnyi sa a sanyie nun a belexee ma, alako a naxa a maxɔnɔ, kɔnɔ jinnɛ nu luma yɔlɔnxɔnyie bolon na, a fa a rakonkon wula ra.

³⁰ Isa naxa a maxɔrin, «I xili di?» A naxa a yaabi, «N xili ne Gali.» A na fala ne barima jinnɛ gbegbe nan nu a fɔxɔ ra. ³¹ Jinnɛ naxa Isa mayandi alako a naxa e rasanba yahannama.

³² Xɔse gali nu na e demadonfe geya nde ma. Jinnɛ naxa Isa mayandi a xa tin e xa sa so na xɔsee. Isa to tin, ³³ jinnɛ naxa gbilen na xeme fɔxɔ ra, e sa so xɔsee. Xɔsee naxa goro e gi ra tentenyi ra, e sin baa ma. E birin naxa madula, e faxa.

³⁴ Xɔse demadonyie to na fe to, e naxa siga e gi ra, e sa a fala taakae nun daaxakae be, ³⁵ mixie fan naxa siga e xa sa a mato naxan nabaxi. E to Isa yire li, e naxa xeme fan li naa, jinnɛ nu bara kerɛ naxan fɔxɔ ra, a dɔxɔxi Isa bun ma, sose ragoroxi a ma, a bara yalan. Na naxa e ragaaxu. ³⁶ Naxee nu bara a to Isa jinnɛ kerɛ xeme fɔxɔ ra ki naxe, e naxa a tagi raba birin be.

³⁷ Na temui, Gadarakae birin naxa Isa mayandi a xa keli e xɔnyi, barima gaaxui nu bara e suxu ki fanyi. Na kui, Isa naxa baki kunkui kui, a xa gbilen. ³⁸ Jinnɛ kerixi xeme naxan fɔxɔ ra, a naxa Isa mayandi a e birin xa lu a ra. Kɔnɔ Isa naxa a ragbilen, a a

masen a be, ³⁹ «Gbilen i xonyi. Ala fe naxan birin nabaxi i be, sa na dentege sa.» Xeme naxa siga, a sa na taa birin isa. Isa naxan nabaxi a be, a naxa sa na tagi raba birin be.

Di gine nde rakelife faxe ma

nun gine gbete rayalanfe

(Matiyu 9:18-26, Maraki 5:21-43)

⁴⁰ Isa to gbilen naakiri ma, jama birin nu a mamefe. E naxa a ralan. ⁴¹ Salide yarerati nde naxa fa a xon naxan nu xili Yayiru. A naxa fa a suyidi Isa be, a a mayandi a xa siga a xonyi, ⁴² barima a xa di gine kerenyi nu fa na faxafe ne. A je konti nu bara je fu nun firin pondon li.

Isa to nu sigafe Yayiru xonyi, jama gbegbe nu na a xetenfe. ⁴³ Gine nde nu na e ya ma naxan xa kike wali mu nu a itima je fu nun firin bun ma, mixi yo mu no a dandande. ⁴⁴ Na gine naxa fa Isa xanbi ra, a a belexe din a xa donma sanbunyi ra. Keren na, a xa kike wali naxa dan. ⁴⁵ Isa naxa maxorinyi ti, «Nde dinxi n na?» Birin to a fala a e tan mu a ra, Piyeri naxa a fala Isa be, «Karamoxo, jama i rabilinxi, birin nan i xetenfe!» ⁴⁶ Kono Isa naxa a masen, «Mixi nde bara din n na, barima n a kolon senbe nde bara mini n fate.» ⁴⁷ Gine to a kolon a a mu nu noma a noxunde, a naxa fa a serenma, a suyidi Isa be. A a belexe dinxi a ra fe naxan ma, a man yalanxi a ikorexi ra ki naxe, a naxa na birin tagi raba jama ya xori. ⁴⁸ Isa naxa a masen a be, «N ma di gine, i xa danxaniya bara i rayalan. Siga bonesa kui.»

⁴⁹ Isa to nu woyenfe, mixi nde naxa fa kelifa salide yarerati xonyi, a a fala a tan Yayiru be, «I xa di gine bara faxa. I naxa karamoxo tcoro sonon.» ⁵⁰ Isa to a me, a naxa a masen Yayiru be, «I naxa gaaxu. I xa danxaniya tun. I xa di kisima ne.»

⁵¹ Isa to Yayiru xonyi li, a mu tin mixi yo xa so banxi kui fo Piyeri, Yaya, Yaki, di gine baba nun a nga. ⁵² Isa to a to birin nu wafe di gine xa fe ra sunnunyi kui, a naxa a masen e be, «Wo naxa wa. Yi di gine mu faxaxi xe, a na xife ne.» ⁵³ Nama naxa yo Isa ma, e a mayele, barima e nu a kolon a temedi bara faxa. ⁵⁴ Kono Isa naxa temedi belexe suxu, a a fala a be a xui itexi ra, «N ma di, keli!» ⁵⁵ A nii naxa gbilen a i, a keli keren na. Isa naxa a fala e be e xa donse fi a ma. ⁵⁶ Temedi barimae de nu ixaraxi, kono Isa naxa a matintin e ra fa a fala, a fe naxan nabaxi, e naxa a fala mixi yo be.

Isa a fɔxirabire fu nun firinyie xeeɛfe

(Matiyu 10:5-42, Maraki 6:7-12)

¹ Isa to a fɔxirabire fu nun firinyie malan, a naxa senbe nun nɔɛ fi e ma alako e xa nɔ jinnɛe keride mixie fɔxɔ ra, e man xa nɔ furema mɔoli birin nayalande. ² A naxa e xee mixie kawandide Ala xa mangɛya niini xa masenyi ra, e man xa furemae rayalan. ³ A naxa a masen e bɛ, «Wo nɛ biyaasima, wo naxa sese xanin wo xun ma, alɔ xuli, gbɔnfɔɛ, taami, kɔbiri, xa na mu a ra donma firin nde. ⁴ Wo na so banxi naxan kui, wo xa yigiya menni nɛ han wo sa sigama taa gbete temui naxe. ⁵ Xa na taakae mu wo rasene, wo xa keli naa. Wo xa menni bende rakɔnkɔn wo sanyie ra, a xa findi seedeɲɔxɔya ra e bɛ, wo bara e rabolo.» ⁶ Na kui, Isa fɔxirabiree naxa siga, e sa taaɛ birin isa. E nu mixie kawandima Ala xa xibaaru fanyi ra, e nu furemae rayalan yire birin.

Mange Herode ifuxi Isa xa fe ra

(Matiyu 14:1-12, Maraki 6:14-29)

⁷ Galile mange Herode to fe birin mɛ naxee nu rabafe a xa bɔxi ma, a naxa ifu Isa xa fe ra, barima ndee nu a falama a Yaya Xunxa nan kelixi faxe ma, ⁸ ndee a fala a Annabi Eliya nan gbilenxi, ndee a fala a namijɔnme gbete naxan nu na dunije temui dangixi, na nan man kelixi. ⁹ Herode naxa a fala, «Yaya tan, n bara na xunyi bolon a de i. Kɔnɔ nde fa yi tan na, n naxan xa fe mema yi ki?» Na kui, a naxa so katafe a xa Isa to.

Isa donse fife mixi wulu suuli ma

(Matiyu 14:13-21, Maraki 6:30-44)

¹⁰ Xeeɛrae to gbilen, e fe naxee rabaxi, e naxa a birin dentege sa Isa bɛ. A fan naxa e xanin Betesayida e xa lu e xati ma yire keren. ¹¹ Kɔnɔ jama to a kolon, e naxa bira Isa fɔxɔ ra. A fan naxa e ralan, a wɔyen e bɛ Ala xa mangɛya niini xa fe ra, a furemae rayalan.

¹² Nunmare to so fɔlɔ, Isa fɔxirabire fu nun firinyie naxa e maso a ra, e a fala a bɛ, «Nama rayensen alako e xa sa so taaɛ nun daaxae naxee na be rabilinyi, e xa sa yigiyadee nun donsee fen, barima won na wula nɛ yi ki.» ¹³ Isa naxa a fala e bɛ, «Wo tan nan xa donse fi e ma.» A fɔxirabiree naxa a yaabi, «Sese mu na muxu yi bafe taami suuli nun yexe firin na. Ka muxu tan nan xa siga donse sarade yi jama birin bɛ?» ¹⁴ Mixie naxee nu na naa, xemee kɔnti naxa siga han wulu suuli jɔndɔn.

Isa naxa a fala a fɔxirabiree bɛ, «Wo a fala mixie bɛ e xa dɔxɔ e tongo suuli suuli

ma.» ¹⁵ E fan naxa a raba na ki, e mixi birin nadɔɔ. ¹⁶ Isa naxa na taami suuli nun na yexe firin tongo, a a ya rate koore ma, a fa Ala nuwali sa. A naxa taamie igira, a fa e so a fɔxirabiree yi ra, alako e xa e itaxun jama ma. ¹⁷ Nama birin naxa e dege han e wasa. Donse dɔnxɔe xuntunyie to matongo, debe fu nun firin nan nafe.

**Piyeri Isa kolonfe Ala xa Mixi Sugandixi ra,
nun Isa a xa faxe nun marakeli xa fe masenfe**

(Matiyu 16:13-28, Maraki 8:27-30)

¹⁸ Lɔɔɔ nde Isa nu na Ala maxandife a xati ma. A fɔxirabiree fan nu na naa. A naxa e maxɔrin, a naxe, «Mixie munse falama n ma fe ra? Nde lanxi n ma?» ¹⁹ E naxa a yaabi, «Ndee a falama, Annabi Yaya Xunxa. Ndee a falama, Annabi Eliya. Ndee a falama, namijɔnmɛ gbete naxan faxe waxati dangixi, na nan man kelixi.» ²⁰ Isa man naxa e maxɔrin, «Kɔɔ wo tan naxe di? Nde n na?» Piyeri naxa a yaabi, «Ala xa Mixi Sugandixi nan na i ra.»

²¹ Isa naxa a matintin e ra, a e yamari, e naxa a xa fe fala mixi yo be. ²² A man naxa a masen e be, «Fo Adama xa Di xa tɔɔre gbegbe sɔɔ. Yuwifie xa forie, sɛrɛxɛdube kuntigie, nun sɛriye karamɔɔɔ mu fama lade a ra, e a faxama ne, kɔɔ a man xa keli faxe ma a xi saxan nde.»

²³ Isa naxa a masen birin be, «Xa mixi wa birafe n fɔɔɔ ra, a xa tondi a yete ma, a xa tin tɔɔre nun faxe ra lɔɔɔ birin, a bira n fɔɔɔ ra. ²⁴ Mixi naxan wama a yete rakisife, na kanyi lɔɔma ne. Naxan a yete ralɔɔma n tan ma fe ra, na kanyi kisima ne. ²⁵ Dunipa birin sɔɔɔ munse fanma mixi ma, xa a sigama yahannama? ²⁶ Naxan yo yaagima n tan nun n ma wɔyenyi xa fe ra, n tan Adama xa Di fama a nɔɔre kui temui naxe nun a Baba Ala nun a xa maleke seniyenxie xa nɔɔre, n fan yaagima ne na kanyi xa fe ra. ²⁷ N xa nɔɔndi fala wo be, mixi ndee tixi wo ya ma be, naxee mu faxama fo e Ala xa mangɛya niini to.»

Isa nɔɔɔfe

(Matiyu 17:1-3, Maraki 9:1-13)

²⁸ Yi masenyi dangi xanbi xi solomasaxan jɔɔndɔn, Isa naxa Piyeri, Yaya, nun Yaki xanin geya fari Ala maxandide. ²⁹ Isa to nu Ala maxandife, a yatagi naxa masara. A xa dugie fan naxa fiixe alɔ naiyalanyi. ³⁰ Na temui, Annabi Munsa nun Annabi Eliya naxa mini e ma, e nun Isa naxa wɔyen. ³¹ E mini nɔɔre xungbe nan kui, e nu wɔyɛnfe Isa be a

xa faxe xa fe ma, naxan nu fafe kamalide Darisalamu.

³² Xi xoli nu bara no Piyeri nun a booree ra, konɔ e to xunu, e naxa Isa xa nɔre to, a nun na xeme firin naxee nu na a fe ma. ³³ Na xeme firinyie to nu kelifa Isa xun, Piyeri naxa a fala a be, «Marigi, fe fanyi na a ra muxu to na be yi ki. Muxu xa lingira saxan yailan, keren i gbe, keren Annabi Munsa gbe, keren Annabi Eliya gbe.» Piyeri mu nu a kolonxi a nu sese naxan falafe. ³⁴ A to nu na woyenfe, nuxui naxa goro e ma. Piyeri nun a booree naxa gaaxu e to a to nuxui bara din e ma. ³⁵ Xui nde naxa mini nuxui kui, a a masen, «N ma Di nan ya, n ma Mixi Sugandixi. Wo wo tuli mati a ra.» ³⁶ Na xui to ge woyende, e naxa Isa to a keren. A foxirabiree fe naxan toxi e ya ra, e naxa dundu a fe ma, e mu a fala mixi yo be na waxati.

Isa pinne kerife dimedi nde foxo ra

(Matiyu 17:14-23, Maraki 9:14-32)

³⁷ Na kuye iba, Isa nun a foxirabiree naxa goro geya fari, jama gbegbe naxa fa a ralande. ³⁸ Na temui, xeme nde naxa a xui ite jama tagi Isa mayandife ra, «Karamoxo, yandi, fa n ma di xeme mato, barima yi di kerenyi nan na n be! ³⁹ A mato, pinne nan na a foxo ra. A na keli a ra, a sonxoma ne, a a raketun a ra, n ma di dexunfe nu fa mini. A mu a bepinma mafuren, fo a ge a rahalakide. ⁴⁰ N bara i foxirabiree mayandi e xa yi pinne keri a foxo ra, konɔ e mu nɔxi.»

⁴¹ Isa naxa e yaabi, «Wo tan bɔnsɔe danxaniyatare, wo kobi. N xa lu wo seeti ma han mun temui? N xa ti wo bun ma han mun loxɔe? Wo fa na di ra n xɔn.»

⁴² A jan mu nu Isa yire li sinden, pinne naxa di rabira boxi ma, a a raketun a ra. Konɔ Isa to pinne yamari, di naxa yalan, Isa fa a ragbilen a baba ma. ⁴³ Nama birin naxa kaaba Ala xa senbe ma.

Isa a xa faxe xa fe masenfe a sanmaya firin nde

(Matiyu 17:22-23, Maraki 9:30-32)

Birin to nu kaabaxi Isa wali foxi birin ma, a naxa a fala a foxirabiree be, ⁴⁴ «Wo tan xa yi masenyi nan name a fanyi ra: Adama xa Di sama ne mixie belexe.» ⁴⁵ Konɔ e mu na woyenyi fahaamu, barima a nu bara nɔxun e ma alako e naxa a kolon. E man mu suusa Isa maxorinde a ma.

Mixi naxan tide gbo

(Matiyu 18:1-11, Maraki 9:33-50)

⁴⁶ Isa fɔxirabiree naxa so wɔyenyi kui, e xa a kolon naxan tide gbo e ya ma. ⁴⁷ Kɔnɔ Isa to nu e bɔɲe ma fe kolon, a naxa dimedi nde tongo, a a ti a fe ma. ⁴⁸ A naxa a masen e be, «Mixi yo naxan yi dimedi mɔoli rasenema n xili ra, na kanyi bara n tan yete yati rasene. Mixi yo naxan n tan nasene, na kanyi bara n xeema fan nasene. Naxan findixi mixi xuri ra wo birin ya ma, a tan nan tide gbo.»

Findife Isa fɔxirabire ra

(Maraki 9:38-41)

⁴⁹ Yaya naxa a yaabi, «Karamɔxɔ, muxu bara xeme nde to a jinne kerima mixi fɔxɔ ra i xili saabui ra. Muxu bara kata a xa ba na ma, barima a mu biraxi won fɔxɔ ra.» ⁵⁰ Isa naxa e yamari, «Wo naxa a ratɔn, barima xa naxan mu kelixi wo xili ma, na tan na wo tan na be.»

Samari taa nde tondife Isa rasenede

⁵¹ Waxati to nu bara makɔre Isa xa te koore, a naxa nate tongo a xa Darisalamu kira suxu. ⁵² A naxa mixi ndee xee a ya ra. E to siga, e naxa so Samari taa nde e xa sa yigiya nde fen a be. ⁵³ Kɔnɔ naakae mu tin a rasenede barima a nu sigafe Darisalamu ne. ⁵⁴ A fɔxirabiree Yaya nun Yaki to na fe to, e naxa a fala a be, «Marigi, muxu xa yaamari fi te xa goro keli koore, a xa e ratɔn?» ⁵⁵ Kɔnɔ Isa naxa a ya rafindi e ma, a wɔyen xɔrɔxɔe fala e be. ⁵⁶ Na temui, e naxa siga taa gbete.

Birafe Isa fɔxɔ ra

(Matiyu 8:19-22)

⁵⁷ E to nu kira xɔn ma, xeme nde naxa fa a fala Isa be, «I siga dede, n na i fɔxɔ ra.» ⁵⁸ Isa naxa a yaabi,

«Xulumase xima yili kui.

Xɔni xima a tee kui.

Kɔnɔ dede mu na Adama xa Di be a a xunyi sama dennaxe.»

⁵⁹ Isa man naxa a masen mixi gbete nde be, «Bira n fɔxɔ ra.» Kɔnɔ a kanyi naxa a yaabi, «Marigi, a lu n xa siga, n xa sa n baba ragata sinden.» ⁶⁰ Isa naxa a yaabi, «A lu faxamixie nan xa e xa faxamixie ragata. I tan xa siga, i xa sa mixie kawandi Ala xa mangeya niini ra.» ⁶¹ Mixi gbete fan naxa a fala a be, «Marigi, n birama ne i fɔxɔ ra, kɔnɔ a lu n xa siga n xɔnyi, n xa sa n pungu n ma mixie ma.» ⁶² Kɔnɔ Isa naxa a yaabi, «Mixi yo naxan saari suxuma a nu fa a xanbi mato, a kanyi mu daxe a xa wali suxu Ala

xa mangeya niini be.»

10

Isa a foxirabiree tongo solofere a nun firin xeeffe

¹ Yi fee dangi xanbi, Marigi naxa mixi gbetee sugandi, mixi tongo solofere a nun firin. A naxa e xee firin firin na, e xa siga a ya ra taa birin kui a nun yire birin a tan yete nu fafe sigade dennaxe. ² A naxa a masen e be, «Xe xaba wali belebele nan na, kono walikée tan xurun. Wo xe kanyi maxandi alako a xa walikée rasanba a xa xe xabade. ³ Wo siga. N na wo xeeffe ne alo yexeyore naxee soma wulabaree tagi. ⁴ Wo naxa kobiri, gbɔnfɔe, xa na mu a ra sankiri xanin wo xun ma. Wo naxa bu mixie xeebu ra kira xon ma.»

⁵ «Wo nu so banxi naxan kui, beenun wo xa se gbete fala wo xa a masen sinden, «Ala xa bɔɲesa fi yi foxɔe ma.» ⁶ Xa bɔɲesa mixi nde sabatixi naa, Ala wo xa duba suxuma ne a be, kono xa na mixi mooli mu na, Ala wo xa duba ragbilenma wo tan nan ma. ⁷ Wo xa lu na banxi kerenyi nan kui. E se naxan soma wo yi ra, wo xa a don, wo xa a min, barima a lanma walike xa a sare soto. Wo naxa keli na banxi kui wo xa sa yigiya banxi gbete.»

⁸ «Wo nu so taa naxan yo kui e naxa wo rasene, e na naxan so wo yi ra, wo xa na don. ⁹ Wo xa na furemae rayalan, wo a masen naakae be, «Ala xa mangeya niini bara makore wo ra.» ¹⁰ Kono wo nu so taa naxan yo kui e mu wo rasene, wo xa siga taa tagi ne, wo a masen mixie be, ¹¹ «Hali wo xa taa xube naxan kankanxi muxu sanyie ra, muxu bara a rakonkon a xa findi seedeɲoxɔya ra naxan baxi wo xili ma. Kono wo xa a kolon ne, a Ala xa mangeya niini bara makore.» ¹² N xa a fala wo be, kiiti sa loxe, kiiti fanma Sodoma be dangife na taa ra.»

Taa danxaniyataree xa gbaloe

(Matiyu 11:21-24)

¹³ «Gbaloe na wo be, Korasinkae! Gbaloe na wo fan be, Betesayidakae! Kaabanako naxee raba wo tagi, xa nee sa raba Tire nun Sidon ne nu, a a lima e tan bara tuubi nu a rakuya, e doxo sunnun donma ragoroxi e ma, e te xube maso e ma e xa tuubi tonxuma ra. ¹⁴ Kiiti sa loxe xoroxoma wo tan ma dangi Tirekae nun Sidonkae ra. ¹⁵ I tan Kaperenamu go, i joxo a ma a i tema han ariyanna kui? Ade, i ragoroma ne han yahannama.»

¹⁶ Isa man naxa a fala a fɔxirabirɛɛ bɛ, «Naxan na a tuli mati wo ra, a kanyi a tuli matixi n tan nan na. Naxan na tondi lade wo ra, na kanyi tondixi lade n tan nan na. Naxan na tondi lade n tan na, na kanyi tondixi lade n xɛɛma nan na.»

Isa fɔxirabirɛ tongo solofere a nun firinyie gbilenfe

¹⁷ Isa fɔxirabirɛ tongo solofere a nun firin naxa gbilen sɛɛwɛ kui, e a fala a bɛ, «Marigi, muxu na yaamari fi i xili ra, hali jinnɛɛ, e muxu xui rabatuma.» ¹⁸ Isa naxa a masen e bɛ, «N bara Sentanɛ to bira ra keli koore ma alɔ seyamakɔnyi. ¹⁹ A mato, n bara nɔɛ fi wo ma wo xa jɛrɛ bɔximase nun tali ma, n nɔɛ fi wo ma yaxui Sentanɛ xa senbe birin xun. Na birin kui, sese mu wo toma. ²⁰ Kɔnɔ wo naxa sɛɛwa xɛ jinnɛɛ to wo xui rabatuma. Wo xa sɛɛwa nɛ barima wo xili sebexi ariyanna.»

Isa sɛɛwafe Ala sagoe ra

(Matiyu 11:25-27, 13:16-17)

²¹ Na waxati, Isa naxa sɛɛwa Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra, a a fala, «Baba Ala, koore nun bɔxi Marigi, n bara i tantu i to yi fee nɔxunxi lɔnnilae nun xaxilimae ma, i e masen dimɛdie bɛ. Iyo, n Baba, n bara i tantu barima i kɛnɛn fe nan ya.»

²² «N Baba bara fe birin taxu n na. Mixi yo mu Ala xa Di kolon, fo Baba Ala. Mixi yo mu Baba Ala kolon, fo Ala xa Di, a nun Ala xa Di nu tin a masende naxan bɛ.»

²³ A naxa a ya rafindi fɔxirabirɛɛ ma, a a fala e bɛ e xati ma, «Sɛɛwɛ na mixi bɛ, naxan fee toma wo ya naxan toxi! ²⁴ N xa a fala wo bɛ, namijɔnmɛ nun mange wuyaxi bara wa e xa fee to wo na naxee tofe, kɔnɔ e mu a to. E bara wa e xa fee mɛ wo na naxee mɛfe, kɔnɔ e mu a mɛ.»

Yaamari naxan tide gbo a birin bɛ,

nun Samarika mixi fanyi nde xa taali

(Matiyu 22:34-40, Maraki 12:28-34)

²⁵ Lɔxɔ nde, seriye lɔnnila nde to nu wama Isa matofe, a naxa ti, a a fala a bɛ, «Karamɔxɔ, a lanma n xa munse raba alako n xa abadan kisi sɔtɔ?» ²⁶ Isa fan naxa a maxɔrin, «Munse sebexi Munsa xa seriye kui? I a fahaamuxi di?» ²⁷ Seriye lɔnnila naxa a yaabi, «I xa Ala xanu i bɔjɛ birin na, i nii birin na, i senbe birin na, a nun i xaxili birin na. I man xa i ngaxakerenyi xanu alɔ i i yetɛ xanuxi ki naxɛ.» ²⁸ Isa naxa a fala a bɛ, «I xa yaabi fan. Xa i na raba, i kisima nɛ.»

²⁹ Kɔnɔ seriye lɔnnila to nu wama a tan xa kolon tinxintɔe ra, a man naxa Isa maxɔrin, «Kɔnɔ nde findixi n ngaxakerenyi ra?» ³⁰ Isa naxa wɔyenyi tongo, a a yaabi, «Xeme nde nu na kira xɔn kelife Darisalamu gorofe ra Yeriko. Mupetie naxa dutun a ma, e a xa dugie birin ba a ma, e a bɔnbɔ, e a lu alɔ faxamixi. ³¹ A naxa a li, sɛrɛxɛdubɛ nde nan nu fafe na kira xɔn ma. A to na xeme to saxi kira ra, a naxa dangi kira sɛeti boore ra. ³² Na mɔoli man na, Lewi di nde fan naxa fa kira xɔn ma. A to na li, a xeme to saxi kira ra, a fan naxa dangi kira sɛeti boore ra.»

³³ «Kɔnɔ Samarika nde fan naxa fa a xa biyaasi kui, a na xeme li kira ra. A to a to, a naxa kinikini ki fanyi. ³⁴ A to a maso a ra, a naxa ture nun weni sa a xa fie ma, a e maxiri. A naxa a tongo, a a sa a xa sofale fari. A naxa a xanin yigiya banxi nde kui, a mɛɛni a ma. ³⁵ Na kuye iba, a naxa gbeti kɔbiri kole firin so na yigiya banxi kanyi yi ra, a a fala a bɛ, «Mɛɛni yi xeme ma. Xa i kɔbiri ba a xa fe ra dangi yi ra, n man nɛ dangima be n na kɔbiri ragbilenma i ma.» »

³⁶ Isa naxa fa seriye lɔnnila maxɔrin, «Yi mixi saxanyi ya ma, nde findixi ngaxakerenyi ra na xeme bɛ mupetie dutun naxan ma?» ³⁷ Seriye lɔnnila naxa a yaabi, «Naxan kinikini a ma.» Isa naxa a masen a bɛ, «I fan xa na mɔoli nan naba.»

Marata nun Mariyama xɔnyi

³⁸ Isa nun a fɔxirabiree to so taa nde kui, gine nde naxa e yigiya naxan xili Marata. ³⁹ A xunya ginema fan nu na naxan nu xili Mariyama. Na naxa sa dɔxɔ Marigi sɛeti ma, a a tuli mati a xa masenyi ra, ⁴⁰ kɔnɔ Marata tan ya koto nu mɔxi a xa xɔpɛe bun tife ra. Na kui, Marata naxa sa a fala Isa bɛ, «Marigi, i mu n xunya toxi? A bara wali birin lu n tan keren ma. Wɔyen a bɛ, a xa fa n mali.» ⁴¹ Marigi naxa a yaabi, «Marata, Marata, i kɔntɔfilixi, i man ya koto mɔxi fe gbegbe ma, ⁴² kɔnɔ i hayi na fe keren peti nan ma. Mariyama tan, a tan nan fe fanyi sugandixi. Na man mu bama a yi feo!»

11

Ala maxandife

(Matiyu 6:9-13, 7:7-11)

¹ Lɔxɔ nde, Isa nu na Ala maxandife yire nde. A to gɛ, a fɔxirabire nde naxa a fala a bɛ, «Marigi, muxu tinkan Ala maxandide alɔ Yaya a fɔxirabiree tinkanxi ki naxɛ.» ² Isa naxa a masen e bɛ, «Wo nɛ Ala maxandima, wo xa a fala, «Baba Ala, dunipa birin xa i xili seniye nxi kolon.

I xa mangeya niini xa fa.

³ Baloe fi muxu ma loxoε birin,
muxu hayi na naxan ma.

⁴ Dijε muxu xa yunubie ma,
barima muxu fan dijema mixie haake ma,
naxan yo bara fe kobi niya muxu ra.

I naxa muxu ti maratantanyi kira xon. » »

⁵ Isa man naxa a masen e be, «Xa a sa li, wo ya ma mixi nde naxa siga a boore
nde xon koe tagi, a a fala a be, «N boore, taami saxan doni n be, ⁶ barima xoe nde nan
faxi n be keli biyaasi, a fa li donse yo mu na n naxan soma a yi.» »

⁷ «Xa a sa li go, banxi kanyi a yaabi, «Ba n toofoe! Naade balanxi, n tan nun n ma
die birin saxi. N mu noma kelide fa n xa taami so i yi!» ⁸ N xa a fala wo be, banxi kanyi
mu kelima a xa a boore mali e xa doxoobooreya ma. Kono a boore xa lixirinyi tan, na nan
a niyama banxi kanyi xa keli, a a boore hayi birin fan.»

⁹ «N xa a fala wo be,
wo maxandi ti, wo a soto ma ne.
Wo fenyi ti, wo a toma ne.
Wo naade konkon, a rabima ne wo be.

¹⁰ Mixi naxan birin maxandi tima, a a soto ma ne.

Mixi naxan se fenma, a a toma ne.

Mixi naxan naade konkonma, a rabima ne a be.»

¹¹ «Baba mundun na wo ya ma naxan xa di yexe maxorinma a ma, a sa boximase so a yi
ra? ¹² Xa a sa toxele nan maxorin wo ma, wo noma tali sode a yi ra? ¹³ Xa wo tan mixi
kobie fata se fanyie fide wo xa die ma, Baba Ala naxan na ariyanna, a dangi wo ra pon!
A a Xaxili Seniyenxi fima ne a maxandimae ma.»

Ala Xaxili Seniyenxi matandife

(Matiyu 12:22-37, Maraki 3:20-27)

¹⁴ Isa naxa pinne nde keru xeme foxo ra naxan nu bara a kanyi findi boboe ra. Isa
to na pinne keru, boboe naxa woyen, jama naxa kaaba. ¹⁵ Kono mixi ndee nu na e ya ma,
nee a fala, «A pinnee kerima pinne mange Belesebulu nan saabui ra.» ¹⁶ Mixi gbete
naxa gantanyi sa a ya ra a maxorinfe ra Ala xa tonxuma nde ma. ¹⁷ Isa to e xa mapoxunyi

birin kolon, a naxa a masen e be, «Lantareya na mangeya naxan kui, a mu buma. Denbaya lantaree fan, e kanama ne. ¹⁸ Sentane xa mangeya noma bude xa lantareya na a kui? Wo naxe a n jinne kerima Belesebulu saabui nan na. ¹⁹ Xa n tan jinnnee kerima Belesebulu nan saabui ra, wo tan xa mixie fa e kerima nde saabui ra? Na kui, e tan nan yati wo makiitima. ²⁰ Kono xa n tan jinne kerima Ala senbe nan saabui ra, Ala xa mangeya niini yati nan bara wo li.»

²¹ «Xa senbema a xa banxi kantama geresose ra, a harige birin na kantari nan kui.

²² Kono xeme gbete na fa naxan senbe gbo a be, a noma ne a ra, a a xa geresosee ba a yi a nu laxi naxee ra, a a harige birin itaxun mixi gbete ra.»

²³ «Mixi naxan mu n foxo ra, a tixi n kanke ne. Naxan mu n malima mixi sode, a na mixie rayensenfe ne.»

Ninne gbilenfe a sabatide fori

(Matiyu 12:43-45)

²⁴ «Ninne na gbilen mixi foxo ra, a sigama yire maxare lingira gbete fende, kono a mu a toma. Na temui a a falama a yete be, «N xa gbilen n ma banxi kui n kelixi dennaxe.» ²⁵ A na gbilen menni, a a lima ne na banxi makoxi, a raxunmaxi a fanyi ra. ²⁶ Na temui, a sigama ne a sa fa jinne solofere gbete ra naxee jaaxu a be, e birin so na banxi kui, e sabati naa. Na kui, na mixi xa fe jaaxuma ne dangife singe ra.»

Seewe na mixi naxee be

²⁷ Isa to nu yi fee falafe, gine nde naxa a xui ite jama tagi, «Seewe na gine be naxan i bari, a xipe fi i ma!» ²⁸ Kono Isa naxa a yaabi, «Seewe na mixie nan be naxee Ala xa masenyi ramema, e a rabatu.»

Annabi Yunusa xa tonxuma

(Matiyu 12:38-42)

²⁹ Nama to nu Isa xetenfe, Isa naxa a masen e be, «To mixie kobi. E wama tonxuma makaabaxi tofe, kono tonxuma yo mu fima e ma bafe Annabi Yunusa xa tonxuma ra. ³⁰ Annabi Yunusa findi tonxuma ra Ninewekae be ki naxe, Adama xa Di fan findima tonxuma ra na ki ne yi waxati mixie be. ³¹ Kiiti loxe, Seeba mange gine fan tima ne e nun to mixie, a seedexoya ba wo xili ma, barima a tan fa ne kelifa yire makuye Sulemani xa lonni ramede, a fa li naxan na wo yire yi ki be, a tide gbo Sulemani be. ³² Kiiti sa loxe, Ninewekae fan kiiti tinxixi sama ne yi waxati mixie ma, barima

Ninewekae tuubi Yunusa xa kawandi nan saabui ra, kɔnɔ yakɔsi mixi nde na be naxan xa fe gbo Annabi Yunusa be.»

Danxaniya xa naiyalanyi

(Matiyu 5:15, 6:22-23)

³³ «Mixi yo mu lanpui radexema a man fa a nɔxun yire nde, xa na mu a ra a debe felen a xun. A a dɔxɔma lanpui dɔxɔse nan fari alako naxee soma banxi, e xa a tɛ dexe to.»

³⁴ «I ya nan na i fate xa lanpui ra. Xa i ya fan, i fate birin iyalanma nɛ, kɔnɔ xa i ya mu fan, i fate luma dimi nan kui. ³⁵ Na kui, i maɔxun ki fanyi xa naiyalanyi naxan na i bɔɲɛ kui mu findixi dimi ra. ³⁶ Xa i fate birin iyalanxi, dede mu fa na dimi kui, a birin luma nɛ naiyalanyi kui alo lanpui dexe na ti i ma.»

Diinela kobie

(Matiyu 23:1-39, Maraki 12:38-40)

³⁷ Isa to gɛ wɔyende, Fariseni nde naxa Isa maxɔrin e xa sa e dege. Isa to so Fariseni xɔnyi, a naxa a magoro. ³⁸ Fariseni naxa kaaba, a to a to Isa mu a belexe raxa Yuwifie xa naamunyi ki ma beenun a xa a dege. ³⁹ Na kui, Marigi naxa a fala a be, «Wo tan Farisenie, wo pɔɔti nun pileti fari maxama e xa raseniyen, kɔnɔ mixi see muɲafe nun seniyentarepa nan tun na wo bɔɲɛ ma. ⁴⁰ Wo tan xaxilitaree! Wo mu a kolon Ala naxan se fari daa, a tan nan mixi bɔɲɛ fan daa? ⁴¹ Xa wo setare ki baloe ra naxan na wo xa piletie kui, wo xa fe birin naseniyenma nɛ.»

⁴² «Gbaloe na wo be, wo tan Farisenie! Wo sansi xunxurie birin farile bama, alo salaxui nun gbengbe, kɔnɔ wo gbilenxi tinxinyi nun Ala xanufe fɔxɔ ra. A lanma nɛ nu wo xa na seriye hagigee rabatu, wo man mu neemu boore seriye xunxurie fan ma. ⁴³ Gbaloe na wo be, wo tan Farisenie! Barima a rafanxi wo ma, wo xa dɔxɔ binye yire salide banxi kui, mixie man xa nu wo xɛebu taa kui binye xɛebuie ra. ⁴⁴ Gbaloe na wo be, barima wo maniyaxi gaburie nan na naxee mu matɔnxumaxi, mixie ɲɛrema naxan fari e mu a kolon!»

⁴⁵ Seriye lɔnnila nde naxa a fala a be, «Karamɔxɔ, i to yi fee falama yi ki, i na muxu fan nasɔɔfe nɛ.» ⁴⁶ Isa naxa a yaabi, «Gbaloe na wo fan be, wo tan seriye lɔnnilae! Barima wo kote dɔxɔma mixi xun ma naxan xanin xɔnɔ ki fanyi, kɔnɔ wo tan mu tinma e malide hali wo belexesole keren na. ⁴⁷ Gbaloe na wo be, barima wo gaburi fanyie

yailanma namijɔnmɛɛ bɛ, a fa li wo benbae nan e faxa! ⁴⁸ Na kui, wo bara findi wo benbae xa kɛwalie seede ra, e xa na kɛwalie man bara wo kɛnɛn, barima e tan bara namijɔnmɛɛ faxa, wo fan na namijɔnmɛɛ xa gaburie raxunmama. ⁴⁹ Na nan a ra, Ala xa lɔnni fan a masenxi nɛ, «N namijɔnmɛɛ nun xɛrae rasanbama nɛ e ma, e tan ndee faxa, e ndee jaxankata.» ⁵⁰ Na kui, namijɔnmɛɛ birin wuli naxan filixi kabi dunija fɔlɛ, yi waxati mixie nan a sare fima, ⁵¹ kelifɛ Habila wuli ma han Sakari, naxan faxa sɛrɛxɛbade nun hɔrɔmɔbanxi tagi. Iyo, n xa a fala wo bɛ, to mixie nan a birin sare fima. ⁵² Gbaloe na wo bɛ seriye karamɔxɔɛ, barima wo bara saabi tongo naxan lan a xa lɔnni naadɛ rabi. Kɔnɔ wo mu soma, wo man mu tinma mixi gbɛtɛ fan xa so naa.»

⁵³ Isa to keli naa, Farisenie nun seriye karamɔxɔɛ naxa ti fɔlɔ a kanke a xɔnɛ ra. E naxa maxɔrinyi mɔoli birin ti a ma, ⁵⁴ alako e xa a suxu tantanyi nde kui.

12

Isa a fɔxirabireɛ rasife

(Matiyu 10:26-33, 12:32, 10:19-20)

¹ Yi fee nu dangife tɛmɔi naxɛ, mixi wulu wulu nan nu bara e malan, han e nu e bore maboronfe. Isa wɔyɛn fɔlɔ a fɔxirabireɛ nan singe bɛ, a naxɛ, «Wo wo yetɛ ratanga Farisenie xa lebini ma, naxan findixi filankafuija ra. ² Fefe nɔxunxi mu na naxan mu fama makenende, gundo yo mu na naxan mu fama kolonde. ³ Na kui, wo naxan yo falama kɔɛ ra, a mɛma nɛ yanyi ra. Wo fefe makɔyikɔyima banxi kui, dunija birin fama rakolonde a ra kene ma.»

⁴ «N booreɛ, n xa a fala wo bɛ, wo naxa gaaxu mixie ya ra naxɛɛ nɔma mixi fate bendɛ faxade, kɔnɔ e mu nɔma fefe ra na xanbi ra. ⁵ N xa a masen wo bɛ, a lan wo xa gaaxu naxan ya ra. Wo xa gaaxu Ala nan ya ra, barima a tan nan mixi faxama, a tan nan man nɔma mixi wolide yahannama. Iyo, n xa a fala wo bɛ, a lanma wo xa gaaxu a tan nan ya ra.»

⁶ «Turunna suuli xa mu sarama batanka firin na? Kɔnɔ Ala tan mu nɛɛmuma e sese ma. ⁷ Hali xunsexɛ naxan na wo xunyi ma, Ala a birin kɔnti kolon. Wo naxa gaaxu, barima wo munafanyi gbo dangi turunna xɔni gali ra.»

⁸ «N xa a fala wo bɛ, mixi yo naxan n kolonma a Marigi ra adamadie ya ma, n tan Adama xa Di fan na kanyi kolonma nɛ Ala xa malekɛɛ ya i. ⁹ Kɔnɔ naxan na tondi n kolonde adamadie ya i, n fan tondima nɛ na kanyi kolonde Ala xa malekɛɛ ya i.»

¹⁰ «Mixi naxan birin wøyen kobi falama Adama xa Di xa fe ra, na yunubi noma ne xafaride na kanyi be, kono mixi naxan Ala Xaxili Seniyenxi rasotoma, na yunubi tan mu noma xafaride na kanyi be.»

¹¹ «E na wo xanin salide kiitisae yire, xa na mu a ra mangasanyi xon, wo naxa kontofili wo e yaabima ki naxe, xa na mu a ra wo naxan masenma e be, ¹² barima Ala Xaxili Seniyenxi wo rakolonma ne na waxati yati ma, a lan wo xa naxan fala.»

Banna xaxilitare xa taali

¹³ Mixi nde naxa a fala Isa be pama tagi, «Karamoxo, a fala n taara be a xa muxu ke itaxun, a n gbe so n yi.» ¹⁴ Isa naxa a yaabi, «Nde n findixi kiitisa ra wo xun ma, xa na mu a ra wo ke taxunma ra?» ¹⁵ A man naxa a masen e be, «Wo a i ki fanyi, wo wo yete ratanga xoyife se mooli birin ma, barima i banna kiyoki, dunijeigiri tide mu kelima se sotoe xa ma.»

¹⁶ Na xanbi, Isa naxa yi taali sa e be, «Xeme bannaxi nde xa xe naxa fan ki fanyi. ¹⁷ A naxa a mapoxun a yete ma, «N munse rabama, barima yire mu n be n noma n ma donse birin nagatade dennaxe?» ¹⁸ A naxa nate tongo, «N yi nan nabama. N na n ma bilie rabirama ne, n gbete ti naxee gbo e be. N na n ma donse nun n ma se birin malanma nee nan kui. ¹⁹ Na temui n na a falama ne n yete be, N bara se gbegbe ragata naxan buma je wuyaxi. N xa n malabu fa, n xa n dege, n xa n min, n xa jexin.» ²⁰ Kono Ala naxa a masen a be, «I tan xaxilitare! To ke yati ra, i nii bama ne i fate. I naxan birin malanxi, a fa luma nde be?» ²¹ A na na ki ne mixi be naxan se malanma a yete be, kono a mu bannaxi Ala be.»

Xaxili tife Ala ra

²² Na dangi xanbi Isa naxa a masen a foxirabiree be, «Na nan a toxi, n xa a fala wo be, wo naxa kontofili baloe xa fe ra wo hayi na naxan ma yi dunijeigiri kui, xa na mu a ra, dugie xa fe ra wo naxee ragoroma wo fate ma. ²³ Wo xa dunijeigiri tide gbo donse be, wo fate tide gbo dugie be. ²⁴ Wo wo mapoxun xaaxae ma. E mu sansi sima, e mu xe xabama. Saga nun bili sese mu e yi, kono Ala e rabaloma. Wo tan tide gbo xonie be pon! ²⁵ Nde noma hali xi keren sade a xa simaya xun a xa kontofilife saabui ra? ²⁶ Xa wo mu noma na fe lanma ra, wo fa kontofilima fe gbete ra munfe ra?»

²⁷ «Wo wula sansi fuge tofanyie mato e minima ki naxe. E mu walima, e mu woligese yailanma, kono n xa a fala wo be, hali mange Sulemani xa dariye birin kui, a xa

sosee mu nu tofan alɔ na sansi fuge keren. ²⁸ Xa Ala wula sansi meenima yi ki ne, naxan na na to, tina a gan, a meenima ne wo tan ma dangi na ra pon! Wo xa danxaniya xurun. ²⁹ Wo naxa wo xaxili birin ti donse nun minse ra. Wo naxa kontɔfili. ³⁰ Kaafiri birin birama na fe mooli nan tun foxo ra. Kono wo tan Baba Ala a kolon, a wo hayi na na see ma. ³¹ Wo xa Ala xa mangeya niini singe fen. Wo hayi na naxan birin ma, a na fan fima ne wo ma.»

Harige malanfe ariyanna

(Matiyu 6:19-21)

³² «Wo naxa gaaxu, wo tan naxee luxi alɔ n ma xuruse goore lanma, barima a bara wo Baba Ala kenen a xa mangeya niini fi wo ma. ³³ Se naxan na wo yi ra, wo xa sa a mati, wo a kobiri fi setaree ma. Wo xa kobiri booto soto naxan mu kanama, wo harige soto naxan mu jonma, naxan na ariyanna, mupeti mu dennaxe lima, nimasee fan mu kanari sama dennaxe. ³⁴ Wo harige na dennaxe, wo bone fan luma menni ne.»

Wali suxufe Marigi ya ra

(Matiyu 24:43-51)

³⁵ «Wo tagi ixirixi nan xa lu a ra, wo xa lanpuie radexexi. ³⁶ Wo xa lu ne alɔ mixi naxee e marigi mamefe kelife futixiri xulunyi. A na fa, a naade konkɔn, e a rabima ne a be keren na. ³⁷ Seewe na konyie be, marigi naxee lima e mu xixi a fa temui. N xa nondi fala wo be, marigi yati fama a tagi ixiride, a fa magorode fen a xa na konyie be, a fa e bun ti. ³⁸ Seewe na e be, marigi naxee lima e mu xixi, hali a gbilen koe tagi, xa na mu a ra a jan dangi na ra.»

³⁹ «Wo xa a fahaamu a fanyi ra, xa banxi kanyi a kolon ne nu mupeti fama temui naxe, a mu a luma mupeti xa so a xonyi. ⁴⁰ Wo fan, wo xa wo tagi ixiri, wo naxa yanfa, barima Adama xa Di fama waxati nan ma wo joxo mu naxan ma.»

⁴¹ Piyeri naxa a maxorin, «Marigi, i yi taali saxi muxu tan nan be, ka birin be?» ⁴² Marigi naxa a yaabi, «Nde luma alɔ walike xunmati naxan findixi xaxilima dugutege ra? A marigi a tima a xa banxi walikee birin xun ma, a xa donse taxun e ra a waxati. ⁴³ Nelexinyi na na konyi be, naxan marigi a lima na wali ra. ⁴⁴ N xa nondi fala wo be, na marigi a harige birin taxuma ne na konyi ra. ⁴⁵ Kono xa a sa li go, na konyi a fala a yete be, «N marigi buma ne fafe ra», a fa marigi xa konyi xemee nun konyi ginne bonbo, a xulunyi ti, a siisi? ⁴⁶ Loxo nde fama, a tan konyi mu naxan kolon, a joxo mu saxi naxan

ma, a marigi gbilenma ne. A na fa, a na konyi jaxankatama ne a jaaxi ra, konyi gbaloe soto e nun kaafirie.»

⁴⁷ «Konyi naxan a marigi sago kolon, konɔ a mu a tagi ixiri, a man mu a sago raba, a fama ne bonboe gbegbe sɔtɔde. ⁴⁸ Konɔ naxan mu a marigi sago kolon, xa a bara fe raba a lanma a xa bonbo naxan ma, a mu bonboe gbegbe sɔtɔma. A gbegbe bara so naxan yi, a gbegbe man maxɔrinma ne a ma. A gbegbe bara taxu naxan na, na gbegbe man maxɔrinma ne a ma, nde man fa sa na xun.»

Isa faxi fatanyi nan na

(Matiyu 10:34-36)

⁴⁹ «N faxi te nan sade boxi ma. A rafanma n ma xa a jan bara dexe! ⁵⁰ Fo n xa toore belebele soto. N boje mu sama fo na kamali temui naxe. ⁵¹ Wo joxo a ma a n faxi bojesa nan na dunja? Ade, n faxi fatanyi nan na. ⁵² Keli yi waxati ma, xa mixi suuli na denbaya kui, gere luma mixi saxan nun mixi firin tagi. ⁵³ Baba a xa di xeme gerema ne, di xeme fan a baba gere. Nga a xa di gine gerema ne, di gine fan a nga gere. Mama a xa mamadi gerema ne, mamadi fan a mama gere.»

Waxati tonxumae kui kolonfe

(Matiyu 16:2-3)

⁵⁴ Isa man naxa a fala jama be, «Wo na nuxui to a malan na sogegorode, wo a falama keren na, «Tune nan kelixi,» a fa li na nan man yati rabama. ⁵⁵ Foye na keli koola ma, wo a falama, «Kuye ifurama ne,» a fa li na nan man yati rabama. ⁵⁶ Wo tan filankafuie! Wo fata boxi nun koore jingi kui kolonde, konɔ munfe ra wo mu fata yi waxati fee tan tagi rabade?»

Lanyi xirife sinnanyi ma

(Matiyu 5:25-26)

⁵⁷ «Munfe ra wo tan yete mu fe matoma, wo xa a kolon naxan findixi tinxinyi ra? ⁵⁸ Xa wo nun i kalamu mixi na sigafe kiitisa yire, kata wo xa lanyi xiri kira xon, xa na mu a ra a i bendunma ne han kiitisa xon, kiitisa fan i so kosibili yi ra, kosibili i sa geeli. ⁵⁹ N xa a fala i be, i mu minima menni fo i kobiri birin fi han batanka donxoe.»

¹ Na temui, mixi ndee naxa dentege sa Isa be a mange Pilati bara Galileka ndee faha, a e wuli masunbu e xa serexe ra. ² Isa naxa e yaabi, «Wo a mapoxunxi ne a na mixie tooxi ne na ki barima e xa yunubi dangi Galileka booree ra? ³ N xa a fala wo be na mu a ra feo! Konɔ xa wo mu tuubi, wo birin halakima ne alo e tan. ⁴ Na Darisalamuka fu nun solomasaxanyi go, Silomu kooe banxi bira naxee ma? Wo joxo a ma a na toore e lixi ne yunubitoe nan to e ra dangi Darisalamuka boore birin na? ⁵ N xa a fala wo be na mu a ra feo! Konɔ xa wo mu tuubi, wo birin sontoma ne alo e tan.»

⁶ Isa man naxa yi taali masen e be. «Xore bili to nu sixi xeme nde xa boxi ma, a naxa siga a xa sa a bogi ba, konɔ a mu sese to a kon na. ⁷ Na kui, a naxa a fala a xa walike be, «A mato, a je saxan nan yi ki n fama xore bogi fende yi xore bili kon na, n mu se to. A side bara findi boxi makanaxi nan na! A sege!» ⁸ Walike naxa a yaabi, «Marigi, i man xa dije toofare xa dangi, alako n xa a rabilinyi buxa, n jape sa a ma. ⁹ Xa a bogi tamuna, awa. Xa a mu bogi, i a sege.» »

Isa gine nde rayalanfe malabu loxe ma

¹⁰ Malabu loxo nde ma, Isa nu na kawandi tife salide nde kui. ¹¹ A naxa gine nde li naa jinne nu bara naxan kuntin a ra. Kabi je fu nun solomasaxan a mu nu noma a rakelide feo! ¹² Isa to a to, a naxa a xili, a a fala a be, «N nga, i bara fulun yi fure ma to.» ¹³ Isa to a belexe sa a ma, gine naxa a rakeli keren na, a so Ala matoxofe.

¹⁴ Konɔ Isa to a rayalanxi malabu loxe ne, salide xunmati naxa xono a ma, a a fala pama be, «Xi senni nan na a daxa mixi xa wali naxan kui. Wo xa fa marayalanyi fende na loxoe ne, konɔ wo naxa fa malabu loxe tan ma.» ¹⁵ Marigi naxa a yaabi, «Wo tan filankafuie! Malabu loxe ma, wo birin mu wo xa ninge xa na mu wo xa sofale fulunma xe a xiride, wo a xanin ye minde? ¹⁶ Iburahima xa di nan yi gine ra, konɔ Sentane bara a xiri kabi je fu nun solomasaxan. A mu lanma n xa a fan fulun malabu loxe ma?» ¹⁷ A to na fala, a yaxui birin naxa yaagi, konɔ pama tan naxa seewa a xa kaabanako fe birin na.

Konde xori nun lebini xa taalie

(Matiyu 13:31-35, Maraki 4:30-32)

¹⁸ Isa man naxa a masen e be, «Ala xa mangeya maniyaxi munse ra? N noma a misaalide tali woyenyi mundun na? ¹⁹ A luxi ne alo konde xori xurudi xeme naxan si a xa boxi ma. A naxa te, a findi wuri bili ra, xonie fa e tee sa a kon na.»

²⁰ A man naxa a masen, «N xa Ala xa mangeya misaali munse ra? ²¹ A luxi ne alo

lebini, gine naxan sa farin busali tagi xun ma, na fa farin birin nate.»

Naade ixutuxi

(Matiyu 7:13-14, 21-23, 8:11-12)

²² Isa nu sigama kawandi ti ra taae birin kui, a xungbe nun a xuri. Na birin, a nu na Darisalamu kira nan xon. ²³ Mixi nde naxa a maxarin, «Marigi, nɔndi nan a ra, a mixi gbegbe mu kisima?» A naxa a yaabi, ²⁴ «Wo kata wo xa so naade ixutuxi nan na, barima n xa a fala wo be, mixi wuyaxi katama ne sode naa, konɔ e mu noma. ²⁵ A waxati a lima banxi kanyi kelima ne a naade balan. Wo tan fama ne tide tande wo nu naade konkon na, wo a fala, «Marigi, naade rabi muxu be.» Na temui, a wo yaabima ne, «N mu wo kolon, n mu wo kelide kolon.» ²⁶ Wo man a falama ne a be, «I mixie xaranxi muxu xonyi ne, won birin nan won degexi, won birin nan won min.» ²⁷ Konɔ a wo yaabima ne, «N xa a fala wo be, n mu wo kolon, n mu wo kelide kolon. Wo keli n ya i, wo tan fe kobi rabae!» ²⁸ Iburahima, Isiyaga, Yaxuba, nun namipɔnmɛ birin, wo e toma ne Ala xonyi ariyanna, konɔ wo tan naminima tande, wa nun jinyi raxinyi na dennaxe. ²⁹ Mixie kelima sogetede nun sogegorode, e keli kɔɔla nun yirefanyi biri, e e dege Ala xa mangeya niini bun ma. ³⁰ Na kui, xanbiratie findima ne yareratie ra, yareratie fan findi xanbiratie ra.»

Isa sunnunfe Darisalamu xa fe ra

(Matiyu 23:37-39)

³¹ Na waxati ma, Fariseni ndee naxa fa Isa xon, e a fala a be, «I xa keli be. Siga yire gbete, barima Herode wama i faxafe.» ³² A naxa e yaabi, «Wo siga, wo sa a fala na xulumase kɔɔtaxi be, n na jinnɛe kerife mixie fɔxɔ ra, n na mixie rayalanfe, to a nun tina. Xi saxan nde ma, n gema ne n ma wali ra. ³³ Konɔ fo n xa n jere to, tina nun tina bora, barima a mu lanma tan namipɔnmɛ xa faxa fo Darisalamu.»

³⁴ «Darisalamu, Darisalamu, taa naxan namipɔnmɛ faxama, naxan Ala xa xɛɛrae magɔnoma. Sanmaya wuyaxi n bara wa i xa die malanfe n yire, alɔ tɔxɔɛ a xa die rasoma a gabutenyi bun ma ki naxe, konɔ wo naxa tondi! ³⁵ Na kui, Ala bara keli wo xa banxi xun ma. N xa a fala wo be, wo mu n toma sɔnɔn, han wo a falama temui naxe, «Baraka na a be naxan fafe Marigi xili ra!» »

¹ Malabu lɔxɔ nde ma, Isa to nu a degefe Fariseni kuntigi nde xɔnyi, e birin nu Isa rabenfe ne. ² Xeme nde nu na naa naxan fate nu mafuntuxi. ³ Na kui, Isa naxa Farisenie nun seriye lonnilae maxarin, «A daxa ka a mu daxa furema xa rayalan malabu lɔxɔe ma?» ⁴ Kɔnɔ e mu sese fala. Isa naxa a belexe sa furema ma, a a rayalan, a a ragbilen a xɔnyi.

⁵ Na xanbi, Isa man naxa e maxarin, «Xa a sa li go, wo xa di, xa na mu wo xa ninge bara bira gulunba ra malabu lɔxɔe ma, wo mu a ratema xe keren na?» ⁶ E mu nɔ na yaabi yo fide.

Yete magore nun yete igboe

⁷ Isa to a rakɔrɔsi xɔnee nu magorode fanyie nan tongoma e yete be, a naxa yi taali woyenyi fala e be, ⁸ «Mixi na i xili a xa xulunyi, i naxa magorode fanyi fen, barima xa mixi fa naxan tide gbo i be, ⁹ i yatigi a falama ne i be, «I xa dɔxɔse so na mixi binye yi ra.» Na kui, i kelima ne yaagi ra sigafe dɔxɔse gbete fende, binye mu na dennaxe. ¹⁰ Kɔnɔ mixi na i xili a xa xulunyi, i xa magorode binyetare nan tongo. Na kui, xa i yatigi bara fa, a a falama ne i be, «N boore, sa magorode fanyi nan tongo yare.» Na findima binye nan na i be mixie birin ya ma wo nun naxee dɔxɔxi naa. ¹¹ Naxan yo na a yete igbo, a fama ne igorode. Naxan yo na a yete magoro, a xa fe itema ne.»

¹² ¹² Isa naxa a fala xulunyi kanyi be, «Xa a li i xulunyi tima, i naxa i booree, i baribooree, i barenyie, nun i dɔxɔboore bannaxie gbansan xa xili, barima e noma ne i xa wali fanyi birin nagbilende i ma. ¹³ Donse fanyie na rafala i xɔnyi, a lanma i xa setaree, mabenye, namatee, nun dɔnxuie nan xili e xa fa e dege. ¹⁴ Na kui, i findima seewatɔe nan na, barima feere mu e tan be e xa i xa na fe fanyi ragbilen i ma, kɔnɔ i fama ne a sare sɔtɔde mixi tinxinxie rakelima faxe ma lɔxɔ naxe.»

Donyi xungbe maxili xa taali

(Matiyu 22:1-14)

¹⁵ Xeme nde Isa nun naxan nu a degefe, a to na fe me, a naxa a fala a be, «Seewe na mixi be naxan fama a degede Ala xɔnyi ariyanna!» ¹⁶ Isa fan naxa a masen a be, «Xeme nde naxa mixi gbegbe rakolon, a e xa fa a xɔnyi, e xa e dege a fanyi ra. ¹⁷ A temui to a li, a naxa a xa konyi xee mixie xilide, yi fe binye nu bara ragbilen naxee ma, a xa a fala, «Wo fa, fe birin bara ge yailande.» ¹⁸ Kɔnɔ e birin naxa e yete maxandi. A singe naxe, «N baxi xe nan sarade, fo n xa sa a mato. Dije n be.» ¹⁹ Boore fan naxe, «N baxi

ninge firin dɔxɔ suuli nan sarade, fo n xa sa e mato. Dije n be.»²⁰ Gbete fan naxe, «N baxi gine nan dɔxɔde. N mu noma fade.» »

²¹ «Konyi to gbilen a marigi xɔnyi, a naxa na fee dentegɛ sa a be. Na kui, banxi kanyi naxa xɔnɔ, a a fala a xa konyi be, «Siga mafuren, i sa setaree, mabenye, dɔnxuie, nun namatee xili naxee na taa kui yire birin. I xa fa e ra n xɔnyi be.» »

²² «Konyi man to gbilen a naxa a fala, «Marigi, n bara i xa yaamari raba, kɔnɔ han ya dɔxɔde luxi i xa banxi kui.»²³ Banxi kanyi naxa a fala a xa konyi be, «I man xa mini, i sa taa fari yire birin isa. I xa fe birin naba mixie xa fa, n ma banxi xa rafe.²⁴ N xa a fala i be, mixi naxee singe xilixi, e tan sese mu e degema n xɔnyi feo!» »

Birafe Isa fɔxɔ ra

(Matiyu 10:37-39, 5:13, Maraki 9:50)

²⁵ Isa man to nu kira ra, jama gbege nu a fɔxɔ ra. A naxa a ya rafindi e ma, a a masen e be,²⁶ «Xa mixi wa birafe n fɔxɔ ra, fo a xa n xanu ne dangi a baba ra, a nga ra, a taara ra, a xunya ra, a xa gine ra, a xa die ra, nun a yete yati fan na. Xa na mu a ra, a kanyi mu noma findide n fɔxirabire ra.²⁷ Xa mixi mu a yete waxɔnfe gere, a fa tin n waxɔnfe ra, a mu noma findide n fɔxirabire ra.»

²⁸ «Xa mixi nde sa wa koore banxi xungbe tife wo ya ma, fo a xa dɔxɔ ne sinden, a a mato kɔbiri xasabi naxan noma na banxi tide, alako a xa a kolon xa a xa feere noma na wali rapɔnde.²⁹ Xa na mu a ra, a kanyi na banxi kɔɔrin a mu fa nɔ a rapɔnde, mixie nu na to, e a mayelema ne,³⁰ e a fala, «Yi xeme bara banxi ti fɔlɔ, kɔnɔ a mu nɔxi a rapɔnde.» »

³¹ «Xa mange nde wa minife e nun mange gbete xa gere, fo a xa dɔxɔ ne sinden, a a mapɔxun xa a xa sɔori mixi wulu fu noma tide mange boore xa sɔori mixi wulu mɔxɔpen kanke.³² Xa a bara a kolon a e mu noma, beemanun mange boore nun a xa sɔorie xa makɔre, a xera nan nasigama a ma alako lanyi nan xa xiri e tagi.³³ Na kui, xa mixi yo na wo ya ma naxan mu noma meede fe birin na n tan ma fe ra, a kanyi mu noma findide n fɔxirabire ra.»

³⁴ «Fɔxe fan, kɔnɔ xa fɔxe mexemexenyi bara ba, a fa mexemexenma di?³⁵ A mu fan xe be, a mu fan jape ra. A wolema ne tun. Xa naxan tuli fe mema, a xa a tuli mati yi masenyi ra.»

Yexee lɔxi xa taali

(Matiyu 18:12-14)

¹ Lɔxɔ nde, duuti maxilie nun yunubitɔee birin nu e makɔrefe Isa ra e xa e tuli mati a ra. ² Farisenie nun seriye karamɔxɔe naxa so a mafalafe, e nu a fala, «Yi xeme yunubitɔee rasenema, a man a degema e xɔnyi.»

³ Na kui, Isa naxa yi taali woyenyi masen e be, ⁴ «Xa mixi nde na wo ya ma, yexee keme na naxan yi ra, keren fa lɔe e tagi, a mu yexee tongo solomanaani nun solomanaani luma e demadonde, a siga na kerenyi fende han a sa a to? ⁵ A na a to, a jɛlexinma ne ki fanyi, a a sa a tunkie ma. ⁶ A na so a xɔnyi, a a xanuntenyie nun a dɔxɔbooree xilima ne, a a fala e be, «Wo fa, won birin xa seewa, barima n bara n ma yexee to, naxan nu bara lɔe!» ⁷ Na kui, n xa a fala wo be, seewe gboma ne ariyanna yunubitɔe tuubixi keren xa fe ra, dangife tinxintɔe tongo solomanaani nun solomanaani ra naxee hayi mu tuubi ma.»

Gbeti kɔbiri kole lɔxi xa taali

⁸ «Xa a sa li gbeti kɔbiri kole fu na gine nde yi ra, keren fa lɔe a yi, a mu lanpui radexema xe, a banxi makɔ, a na kɔbiri kole fen han a a to? ⁹ A na a to, a a xanuntenyie nun a dɔxɔbooree xilima ne, a a fala e be, «Wo fa, won birin xa seewa, barima n bara n ma gbeti kɔbiri kole to naxan nu bara lɔe n ma!» ¹⁰ Na kui, n xa a fala wo be, seewe na Ala xa malekee xɔnyi yunubitɔe keren gbansan tuubife ma.»

Di lɔxi xa taali

¹¹ Isa man naxa a masen, «Xeme nde nu na, di xeme firin nu naxan yi ra. ¹² A xa di firin nde naxa a fala a baba be, «Won ma denbaya harige seeti so n yi ra, naxan lanma a xa findi n gbe ra.» Na kui, babe naxa a harige itaxun a xa di xeme firinyie ma.»

¹³ «A mu bu di firin nde naxa a xa se birin malan, a fa biyaasi jamane makuye. A naxa a harige makana menni, fuyanteya kui. ¹⁴ A birin to jon, kaame fan naxa sin na jamane ma a xɔxɔe ra, sese mu lu na di yi ra. ¹⁵ A to siga wali fende naaka nde xɔn, na naxa a xee xɔsee demadonde. ¹⁶ Wuri bogi naxan nu soma xɔsee yi, a tan nu wama na nan donfe, kɔnɔ mixi yo mu tin a kide nde ra.»

¹⁷ «Na kui, a naxa xaxili sɔto fa, a a fala a yete be, «N baba xa walike birin lugama a fanyi ra, e donse dɔnxɔe lu, a fa li n tan na faxafe kaame nan na be! ¹⁸ Fo n xa gbilen n baba xɔnyi, n xa a fala a be, N baba, n bara yunubi sɔto Ala ra, n bara haake sɔto i fan na. ¹⁹ A mu daxa sɔnɔn n xa findi i xa di ra. I xa n findi i xa walike nan na.» ²⁰ A naxa

keli, a siga a baba xon.»

«Beenun a xa naa li, a baba naxa sa a to fa ra, a makuyaxi a ra sinden. A baba naxa kinikini ki fanyi. A naxa a gi, a sa a xa di ralan, a a masunbu. ²¹ Di naxa a fala a be, «N baba, n bara yunubi soto Ala ra, n bara haake soto i fan na. A mu daxa sonon n xa findi i xa di ra.» »

²² «Kono a baba naxa a fala a xa konyie be, «Wo wo xulun, wo fa guba fanyi ra, wo a ragoro a ma. Wo belexerasoe so a belexe ra, wo sankiri so a sanyi. ²³ Wo fa ninge turaxi ra, wo a faxa. Won xa won dege, won xa xulunyi ti, ²⁴ barima n ma yi di nu bara lu alo a nu faxaxi ne, kono a nii man bara gbilen a i. A nu bara loe, kono a man bara to.» Na kui, e naxa xulunyi ti folo.»

²⁵ «Na waxati, di singe nu na xe ma. A to nu sofe, a a makore banxi ra, a naxa xulunyi xui me. ²⁶ A naxa konyi nde xili, a a maxarin, «Munse rabaxi yi ki?» ²⁷ Na naxa a yaabi, «I xunya nan faxi. I baba bara ninge turaxi faxa, barima a man bara a xa di masoto a yalanxi.» ²⁸ Di singe naxa xono, a tondi sode banxi. A baba naxa mini, a so a mayandife, ²⁹ kono a xa di naxa a fala a be, «A mato, kabi je wuyaxi n tan walima i be alo i xa konyi, n mu i xa yaamari matandi hali keren. Kono na birin kui, hali si lanma, i mu nu a fi n ma, muxu nun n booree xa xulun di ti. ³⁰ Kono i xa di tan to faxi, naxan i harige birin makanaxi e nun langoe ginnee ra, i ninge turaxi nan faxaxi a tan be!» »

³¹ «A baba naxa a fala a be, «N ma di, i tan na n fe ma temui birin. Se naxan birin na n yi, i tan nan gbe a ra. ³² Kono a lan ne won xa seewa, won xulunyi ti, barima i xunya nu bara lu alo a nu faxaxi ne, kono a nii man bara gbilen a i. A nu loexi ne, kono a man bara to.» »

16

Walike xunmati kootaxi xa taali

(Matiyu 6:24)

¹ Isa man naxa a fala a foxirabiree be, «Xeme bannaxi nde nu bara a xa fe birin taxu a xa walike xunmati ra, a xa a rapere. Loxo nde, a naxa a me, a na walike xunmati nu na a harige makanafe. ² A naxa a xili, a a maxarin, «N nanse mexi i xa fe ra? I xa i xa wali dentege sa n be, barima n bara xunmati wali ba i yi ra.» ³ Walike xunmati naxa a fala a yete be, «N munse rabama fa? N ma mange bara n namini walide. Senbe mu n yi n xa siga yire buxade, n man yaagima ne kule matide. ⁴ N bara fa a kolon n naxan nabama,

alako n ma wali na ba n yi, mixie xa nu n nasene e xonyi.» »

⁵ «A naxa a marigi xa donitie birin xili keren keren yi ra. Naxan singe fa, a naxa a maxarin, «N marigi xa yeri na i ma?» ⁶ Na naxa a yaabi, «Oliwi ture sunbui ya keme.» Walike xunmati naxa a fala a be, «I xa i xa keedi tongo mafuren, doxo, i a sebe tongo suuli.» ⁷ Na xanbi, a naxa a fala gbete be, «I tan go? Yeri na i ma?» Na naxa a yaabi, «Maale busali wulu keren.» A naxa a fala a be, «I fan xa keedi tongo, i xa a sebe keme solomasaxan.» ⁸ Na kui, na walike xunmati tinxintare xa mange naxa a matxo, a to koota rabaxi.»

«Yi dunija mixi naxee jerema dimi kui, e koota e booree mabiri, dangife mixie ra naxee jerema naiyalanyi kui. ⁹ N xa a fala wo be, wo xa defanfa fen yi dunija tinxintare xa naafuli saabui ra. Na naafuli na jon, wo fama rasenede banxie kui naxee mu kanama abadan.»

¹⁰ «Naxan mu lanlanteya kanama fe xurudi kui, a mu lanlanteya kanama fe xungbe fan kui. Naxan mu tinxin fe xurudi kui, a mu tinxinma fe xungbe fan kui. ¹¹ Xa wo bara lanlanteya kana yi dunija tinxintare xa naafuli fe kui, nde fa lama wo ra a xa ariyanna bannaya taxu wo ra? ¹² Xa wo bara lanlanteya kana se taxuxi xa fe kui, nde fa wo gbe soma wo yi?»

¹³ «Konyi yo mu noma lude marigi firin xa yaamari bun ma, barima a fama marigi keren xonde, a boore maxanu. A xirima ne keren na, a boore rabolo. Wo mu noma Ala nun naafuli rabatude.»

Isa xa masenyi ndee

(Matiyu 11:12-13, 5:31-32, 5:18, Maraki 10:11-12)

¹⁴ Farisenie, kobiri nu rafanxi naxee ma, e fan naxa e tuli mati na fe birin na, e nu Isa mayele. ¹⁵ Isa naxa a masen e be, «Wo wama wo yete masenfe tinxintoe nan na adamadie ya i, kono Ala wo bope ma fe kolon. Naxan tide gbo mixie be, Ala na xonxi.»

¹⁶ «Annabi Munsa xa seriyɛ nun namipɔnmɛɛ xa Kitaabuie nan kawandi han Yaya xa waxati. Keli na temui ma, Ala xa mangɛya niini xa xibaaru fanyi nan kawandima fa, mixie fe birin nan nabafe, alako e xa so Ala xa mangɛya niini bun ma. ¹⁷ Koore nun boxi loema ne beenun sigire keren xa ba Ala xa seriyɛ ra.»

¹⁸ «Xeme yo mee a xa gine ra, a sa gbete doxo, a kanyi bara yene raba. Naxan na gine doxo xeme bara mee naxan na, a fan bara yene raba.»

Banna xeme nun Lasaru xa taali

¹⁹ «Xeme bannaxi nde nu na, naxan nu luma a maxiri ra dugi sare xoxoxee ra. Temui birin, a nu xulunyi nan tife. Loxo yo loxo, a nu lugama donse joxunme nan na. ²⁰ Misikiine nde nu saxi yi banna xa tete sode de ra, naxan nu xili Lasaru. Suurie nu na a fate birin ma. ²¹ A nu wama donse xuntunyi ndee nan sotofe naxee nu birama na banna xa teebili ra. A to nu saxi naa, baree nan nu fama a yire, e nu a xa suurie makon.»

²² «Loxo nde misikiine naxa laaxira, malekee naxa sa a xanin Annabi Iburahima yire. Na banna xeme fan naxa faxa, a ragata, ²³ a siga yahannama. A xa jaxankate kui menni, a naxa a ya rate a sa Annabi Iburahima to yire makuye, e nun Lasaru. ²⁴ A naxa a xui ramini, «N baba Iburahima, kinikini n ma! Yandi, Lasaru xee n yire, a xa a belexesole rasin ye xora, a n nenyi maxinbeli, barima n na yi te naxan xora, a n jaxankatafe a paaxi ra!» »

²⁵ «Kono Annabi Iburahima naxa a yaabi, «N ma di, i xa i ratu, i tan bara fe fanyi soto i xa dunijeigiri kui, kono Lasaru tan toore nan soto. Yakosi, a tan bara madundu be, i tan na jaxankatafe. ²⁶ Sa na birin xun, gulunba belebele nan saxi won tagi, alako mixi naxa no kelide be sigafe ra i yire, mixi man naxa no kelide menni girife ra muxu fan yire.» »

²⁷ «Na kui, banna naxa a fala a be, «Awa n baba, n bara i mayandi, i xa Lasaru xee n baba xonyi, ²⁸ barima xunya suuli nan na n be. A xa sa e rasi, alako e naxa fa be, yi jaxankate ma.» ²⁹ Kono Annabi Iburahima naxa a yaabi, «Annabi Munsa nun namijonmee xa Kitaabuie na e yi. E xa e tuli mati nee xa masenyie ra.» ³⁰ Banna naxa a fala, «N baba Iburahima, na mu sooneyama, kono xa mixi nde keli faxamixie ya ma sigafe ra e xon, e tuubima ne.» ³¹ Kono Annabi Iburahima naxa a masen a be, «Xa e mu Annabi Munsa nun namijonmee xui ramema, hali mixi keli faxe ma, e mu lama a ra.» »

17

Isa a foxirabiree rasife

(Matiyu 18:6-7, 15, 21-22, 17:20, Maraki 9:42, 11:22-23)

¹ Isa naxa a fala a foxirabiree be, «Maratantanyi fafe mu kanama, kono jaxankate na mixi be naxan findima na saabui ra. ² A fisa na kanyi be geme binye xa xiri a konyi ra, a rasin baa ma, beemanun a xa yi mixi xuri keren natantan. ³ Wo meeni wo yete ma de!»

«Xa i ngaxakerenyi bara haake soto i ra, woyen a be. Xa a tuubi, i xa diɲe a ma. ⁴ Xa a haake soto i mabiri sanmaya solofere loxoɛ keren bun, a tuubixi man gbilen i madipede sanmaya solofere, fo i xa diɲe a ma.»

⁵ Xeerae naxa a fala Marigi be, «Muxu xa danxaniya xun masa!» ⁶ Marigi naxa e yaabi, «Xa danxaniya na wo be nu, hali a xurun alo yenten xori, wo noma ne a falade yi konde bili be, «Tala be, i sa sin baa ma,» a wo xui rabatuma ne.»

⁷ «Xa a sa li konyi na mixi nde yi wo tagi, na konyi na keli yire buxade xa na mu xurusee demadonde, a kanyi noma a falade a be keren na, «Fa, i fa i magoro, i i dege?» ⁸ Ade, wo a falama a be, «N ma donse rafala. I xa i xa donma masara alako i xa fa donse nun ye ra n be. I na ge na ra, i fan noma i degede.» ⁹ Mixi mu a xa konyi tantuma yaamari rabatufe ma. ¹⁰ Wo tan fan, wo na ge fe birin nabade wo yamarixi naxan na, wo xa a fala ne, «Konyi nan tun na muxu ra. Muxu muxu xa wali gbansan nan nabaxi.» »

Isa kune kanyi fu rayalanfe

¹¹ Isa to nu Darisalamu kira xon, a naxa dangi Samari nun Galile boxi tagi. ¹² A to so taa nde kui, kune kanyi fu naxa fa a xon. E naxa sa ti e ndedi makuyaxi a ra, ¹³ e e xui ite a be, «Karamoxo Isa, kinikini muxu ma!» ¹⁴ A to e to, a naxa a fala e be, «Wo siga, wo sa wo yete masen serexedubee be.» Na kui, e nu sigafe temui naxe, e naxa yalan. ¹⁵ Na temui, mixi keren e ya ma, a to a to a yalanxi, a naxa gbilen Ala matoxo ra a xui itexi ra. ¹⁶ A naxa suyidi Isa be, a a tantu. Samarika nan nu a ra. ¹⁷ Isa naxa a fala a be, «Mixi fu xa mu rayalan? Na solomanaanie tan go?» ¹⁸ Mixi yo mu gbilen Ala tantude fo yi Samarika?» ¹⁹ Isa naxa a fala a be, «Keli, i siga. I xa danxaniya bara i rakisi.»

Ala xa mangeya niini nun Isa xa gbilenyi

(Matiyu 24:23-28, 37-41, Maraki 13:21-22, 15-16)

²⁰ Farisenie to Isa maxorin, a Ala xa mangeya niini fama mun temui, a naxa e yaabi, «Mixi mu Ala xa mangeya niini fa temui kolonma. ²¹ Mixie mu a falama xe de, «A mato, a tan nan ya,» xa na mu a ra, «A tan nan sa na ki», barima Ala xa mangeya niini na wo ya ma ne.»

²² Na temui, Isa naxa a fala a foxirabiree be, «Waxati fama ne, Adama xa Di to xoli wo suxuma ne, a xa lu wo ya ma hali loxoɛ keren peti, konɔ wo mu a toma. ²³ Mixie a falama ne wo be, «A mato, a tan nan sa na ki,» xa na mu a ra, «A tan nan yi ki!» Wo naxa wo gi na matode, wo naxa bira nee foxo ra. ²⁴ A fa loxoɛ, Adama xa Di luma ne alo

seyamakɔnyi naxan minima, kuye birin yanba. ²⁵ Kɔnɔ beenun na lɔxɔɛ xa a li, fo a xa tɔɔrɛ gbege sɔtɔ. To mixie mu lama a ra. ²⁶ Adama xa Di fa lɔxɔɛ luma nɛ alɔ Annabi Nuha xa waxati. ²⁷ Mixie nu e degema, e nu e minma, e nu ginɛ dɔxɔma, e nu e xa die fima xemɛe ma, han Annabi Nuha so kunkui kui lɔxɔ naxɛ. Banbaranyi belebele to din bɔxi ma, e birin naxa sɔntɔ. ²⁸ Na nan man naba Loti xa waxati. Mixie nu e degema, e nu e minma, e nu sare matima, e nu sansi sima, e nu banxie tima. ²⁹ Kɔnɔ Loti keli Sodoma lɔxɔ naxɛ, tɛ nun sooda ye nu goroma nɛ kelife koore ma alɔ tune, birin naxa sɔntɔ. ³⁰ A man sa rabama na ki nɛ Adama xa Di na makenen lɔxɔ naxɛ.»

³¹ «Na lɔxɔɛ, naxan na tande, a naxa so a harige tongode banxi kui. Naxan na xɛ ma, a fan naxa gbilen a xɔnyi. ³² Wo xa ratu nɛ Loti xa gine ma. ³³ Mixi yo katafe a yetɛ ratangade, na kanyi lɔɛma nɛ, kɔnɔ mixi yo a yetɛ ralɔɛma, na kanyi ratangama nɛ. ³⁴ N xa a fala wo bɛ, na temui ma, xa mixi firin saxi sade keren ma kɔɛ ra, mixi keren tongoma nɛ, boore lu naa. ³⁵⁻³⁶ Xa gine firin na se dinfe mulunyi keren kui, keren tongoma nɛ, boore lu naa.» ³⁷ E naxa a maxɔrin, «Marigi, na rabama minden?» A naxa e yaabi, «Binbi na lu dennaxɛ, yubɛe sa e malanma menni nɛ.»

18

Kaape gine nun kiitisa xa taali

¹ Na dangi xanbi, Isa naxa yi taali wɔyenyi masen e bɛ e xa a kolon a fo e xa Ala maxandi temui birin tun nabɛxi kui. ² A naxa a masen, «Kiitisa nde nu na taa nde kui, naxan mu nu gaaxuma Ala ya ra, a gbe fe man mu nu mixi yo xa fe ma. ³ Kaape gine nde fan nu na na taa kui, naxan nu luma fa ra kiitisa xɔn, a nu a fala, «Kiiti tinxinxi sa n tan nun n yaxui tagi.» ⁴ A naxa bu na ki, kiitisa mu tin a bɛ, kɔnɔ lɔxɔ nde a naxa a fala a yetɛ bɛ, «Nɔndi na a ra, n tan mu gaaxuma Ala ya ra, n gbe fe man mu mixi yo xa fe ma. ⁵ Kɔnɔ yi kaape gine tan na n bɔpɛ rapaaxufe n ma. N xa kiiti tinxinxi so a yi ra, alako a xa ba fafe n xɔn, a naxa fa n tɔɔrɔ.» »

⁶ Na kui, Marigi naxa a masen, «Wo yi kiitisa kobi xui rame. ⁷ Ala mu kiiti tinxinxi soma xɛ a xa mixi sugandixie yi ra, naxee a maxandima kɔɛ nun yanyi? A buma e malife ra? ⁸ N xa a fala wo bɛ, a kiiti tinxinxi soma e yi ra mafuren. Kɔnɔ Adama xa Di na fa, a danxaniya lima nɛ dunɔpa ma?»

Fariseni nun duuti maxili xa taali

⁹ Isa man naxa yi taali wɔyenyi masen mixi ndee bɛ naxee nu laxi e yetɛ ra, a

tinxintɔɛ nan na e tan na dangi booree ra e yoxi naxee ma. ¹⁰ A naxa a masen, «Xeme firin naxa siga Ala maxandide hɔrɔmɔbanxi kui. Keren nu findixi Fariseni nan na, boore, duuti maxili. ¹¹ Fariseni naxa ti, a Ala maxandi a bɔɲe ma, a nu a i, «Ala, n bara i tantu barima n mu luxi alɔ mixi gbɛtɛɛ, naxee findixi mɔɲɛtɛ, fe kobi rabae, nun yenɛlae ra. N bara i tantu barima n mu luxi alɔ yi duuti maxili. ¹² N sunma sanmaya firin lɔxun keren bun ma, n man farile fima n sɔtɔse birin na.» ¹³ Kɔnɔ duuti maxili tan naxa ti a xati ma. A jan mu nu suusama a xa a ya rate koore ma. A nu a belɛɛ saxi a kanke ma, a nu a fala, «Ee, Ala! Kinikini n ma, barima yunubitɔɛ nan n na!» »

¹⁴ «N xa a fala wo bɛ, yi mixi firin to gbilen e xɔnyi, na duuti maxili nan nu tinxinxɪ Ala ya i, barima mixi yo a yetɛ igbo, a kanyi fama nɛ igorode. Kɔnɔ mixi naxan a yetɛ magoroma, a xa fe itema nɛ.»

Isa nun dimɛdie

(Matiyu 19:13-15, Maraki 10:13-16)

¹⁵ Mixie nu fafe dimɛdie ra Isa xɔn, alako a xa a belɛɛ sa e ma. A fɔxirabiree to na to, e naxa wɔyen na mixie ma. ¹⁶ Kɔnɔ Isa naxa e xili, a a masen e bɛ, «Wo a lu dimɛdie xa fa n yire. Wo naxa tɔnyi dɔxɔ e ma, barima naxee maniyaxi e ra, e tan nan soma Ala xa mangɛya niini bun ma. ¹⁷ N xa nɔndi fala wo bɛ, mixi naxan mu tinma Ala xa mangɛya niini ra alɔ dimɛdi, na kanyi mu soma Ala xa mangɛya niini bun ma feo!»

Sɛgetala bannaxi

(Matiyu 19:16-30, Maraki 10:17-31)

¹⁸ Mange nde naxa Isa maxɔrin, «Karamɔxɔ fanyi, a lan n xa munse raba alako n xa abadan kisi sɔtɔ ke ra?» ¹⁹ Isa naxa a masen a bɛ, «Munfe ra i n xilima karamɔxɔ fanyi? Mixi yo mu fan. Ala keren peti nan fan. ²⁰ I seriye kolon: «I naxa yene raba. I naxa faxɛ ti. I naxa mɔɲɛ ti. I naxa mixi tɔɲɛɲɛ. I baba nun i nga binya.» »

²¹ Mange naxa Isa yaabi, «N bara na birin nabatu kafi n dimɛdi temui.» ²² Isa to na mɛ, a naxa a fala a bɛ, «Fe keren nan fa luxi i xa fe. Siga, se naxan birin na i yi ra, sa a mati, i a kɔbiri fi setaree ma. Na kui, i fama bannaya sɔtɔde ariyanna. I na na raba, fa, i bira n fɔxɔ ra.»

²³ Kɔnɔ a to na mɛ, a naxa sunnun, barima a nu bannaxi ki fanyi. ²⁴ Isa to a sunnunxi to, a naxa a masen a bɛ, «Sofe Ala xa mangɛya niini bun ma, a xɔrɔxɔ naafuli kanyie bɛ ki fanyi! ²⁵ Nɔxɔmɛ so ɲɔxun senbe yale ra, dine bannamixi sofe ra Ala xa

mangeya niini bun ma.»²⁶ Mixi naxee a xui me, e naxa a maxorin, «Nde fa noma kisode?»²⁷ Isa naxa e yaabi, «Mixie mu noma naxan na, Ala tan noma na ra.»

²⁸ Piyeri naxa a fala Isa be, «A mato, muxu bara keli muxu xa se birin xun ma, muxu bira i foxo ra.»²⁹ Isa naxa a masen e be, «N xa nondi fala wo be, mixi yo naxan na keli a xa se nde xun ma Ala xa mangeya niini xa fe ra, a findi banxi ra ba, gine ba, ngaxakerenyie ba, barimae ba, die ba,³⁰ na kanyi a joxoe wuyaxi sotoma ne yi dunija ma, a man fa abadan kisi soto aligiyama.»

Isa a xa faxe nun marakeli xa fe masenfe sanmaya saxan nde

(Matiyu 20:17-29, Maraki 10:32-34)

³¹ Isa naxa a xa xera fu nun firinyie xun lan, a a fala e be, «Wo a mato, won na tefe Darisalamu ne yi ki. Namijonmee fe naxee sebexi Adama xa Di xa fe ra, a birin fama ne kamalide naa.»³² A sama ne kaafirie belexe, e a mayele, e a konbi, e deye boxun a ma.³³ E na ge a bonbode sebere ra, e a faxama ne, konso a xa faxe xi saxan nde, a man kelima ne faxe ma.»³⁴ Konso Isa foxirabiree mu na sese fahaamu. Na masenyi bara findi woyenyi noxunxi ra e be, e mu naxan kui kolon.

Isa Yeriko donxui rayalanfe

(Matiyu 20:29-34, Luki 18:35-43)

³⁵ Isa to makore Yeriko ra, donxui nde nu dodoxi kira de ra kule matide.³⁶ A to pama xui me kira ra, a naxa maxorinyi ti, «Munse rabaxi?»³⁷ E naxa a fala a be, «Isa Nasaretika nan dangife.»³⁸ Na kui, a naxa gbelegbele, «Isa, Dawuda xa Di, kinikini n ma!»³⁹ Mixi naxee nu yare, e naxa woyen a ma a xa sabari, konso a tan jan naxa so a xui itefe dangi singe ra, «Dawuda xa Di, kinikini n ma!»

⁴⁰ Isa naxa ti, a a fala mixie be e xa fa donxui ra a xon. Donxui to a maso a ra, Isa naxa a maxorin,⁴¹ «I wama n xa munse raba i be?» A naxa a yaabi, «Marigi, n wama n ya xa se to.»⁴² Isa naxa a masen a be, «Se to. I xa danxaniya bara i rayalan.»⁴³ A ya naxa se to keren na, a fa bira Isa foxo ra Ala matoxo ra. Nama birin to na to, e fan naxa Ala matoxo.

maxilie kuntigi nan nu a ra, a bannaxi. ³ A nu katafe ne a xa Isa kolon, kono a mu nu noma a tode jama xa fe ra, barima mixi dunke nan nu a ra. ⁴ Na kui, a naxa a gi yare, a sa te wuri bili kon na alako a xa Isa to dangi ra.

⁵ Isa to a yire li, a naxa a ya rate, a a fala a be, «Sakeye, goro mafuren, barima n sa yigiyama i xonyi ne to.» ⁶ Sakeye naxa a xulun gorode, a Isa rasene jalexinyi kui. ⁷ Mixie to na to, e birin naxa so Isa mafalafe, e nu a fala, «A bara sa yigiya yunubitoe xonyi.» ⁸ Kono Sakeye naxa ti, a a fala Isa be, «Marigi, n bara nate tongo, n xa n sotoe tagi fima ne fuxarilae ma. Xa a sa li n bara se ba naxan yi funmaya ra, n a ragbilenma ne a kanyi ma doko naani.» ⁹ Isa fan naxa a masen a xa fe ra, «Yi foko bara kisi soto to, barima Iburahima xa di nan na yi xeme fan na. ¹⁰ Adama xa Di bara fa a xa mixi loxie fen, a xa e rakisi.»

Mange xa kobiri taxuxi xa taali

(Matiyu 25:14-30)

¹¹ Isa to nu bara makore Darisalamu ra, jama joko nu a ma, a Ala xa mangeya niini fafe makenende ne keren na. Na kui, mixie to nu Isa xui ramefe, a naxa yi taali woyenyi masen e be. ¹² «Kuntigi nde naxa sa biyaasi yire makuye, alako mange xungbe naxan nu sabatixi naa, a xa a tan kuntigi xonyi mangeya so a yi, a man xa gbilen a xonyi. ¹³ Beenun a xa siga, a naxa a xa konyi mixi fu xili, a gbeti kobiri kole keme so e birin yi ra, a fa a fala e be, «Wo yuleya raba yi kobiri ra beenun n fa temui.» »

¹⁴ «Kono a to mu nu rafanxi a xonyi mixi ndee ma, e fan naxa xerae xee mange xungbe ma, e xa a fala, «Muxu mu wama a xon yi xeme xa findi mange ra muxu xun ma.» »

¹⁵ «Na xeme to mangeya soto, a naxa gbilen a xonyi. A naxa yaamari fi na konyie xa xili, a nu bara kobiri so naxee yi, alako a xa a kolon e geeni naxan sotoxi yuleya kui. ¹⁶ Konyi singe naxa fa, a dentege sa, a naxe, «N marigi, i i xa gbeti kobiri kole keme naxan so ne n yi, a joko doko fu bara sa a xun geeni ra.» ¹⁷ Mange naxa a fala a be, «I nuwali! Konyi fanyi nan i ra! I to mu lanlanteya kana fe xuri kui, n bara mangeya so i yi taa fu xun ma.» »

¹⁸ «Konyi firin nde naxa fa, a dentege sa, a naxe, «N Marigi, i i xa gbeti kobiri kole keme naxan so ne n yi, a joko doko suuli bara sa a xun geeni ra.» ¹⁹ Mange naxa a fala na fan be, «N bara mangeya so i fan yi taa suuli xun ma!» »

²⁰ «Konyi gbetɛ fan naxa fa, a dentɛgɛ sa, a naxɛ, «N marigi, a mato, i xa gbeti kɔbiri kole kɛmɛ nan ya. N sa a ragata dunkobi nan kui, ²¹ barima n gaaxu nɛ i ya ra. Xɛmɛ nan i ra, i xa fɛ maxɔrɔxɔ. I se tongoma i gbe mu naxan na. I xɛ xabama i mu naxan garansan.» ²² Mange naxa a yaabi, «I tan konyi kobi, n i makiitima i yetɛ kan xui nan yati ma! A di, i mu a fala a i nu a kolon a n ma fɛ maxɔrɔxɔ? I naxɛ, a n se tongoma n gbe mu naxan na, n xɛ xabama n mu naxan garansan. ²³ Munfɛ a to i mu n ma kɔbiri so kɔbiri rawalie yi ra, alako n na fa, i a ragbilen n ma geenɛ saxi a xun?» ²⁴ A naxa a fala mixie bɛ naxɛɛ nu tixi na, «Wo na gbeti kɔbiri kole kɛmɛ rasuxu a yi, wo a so boore yi naxan gbeti kɔbiri kole wulu kɛrɛn sɔtɔxi.» ²⁵ E naxa a fala mangɛ bɛ, «Marigi, gbeti kɔbiri kole wulu kɛrɛn jan na a yi!» ²⁶ A naxa e yaabi, «N xa a fala wo bɛ, a na naxan yo yi ra, a gbe xun masama nɛ. Kɔnɔ a mu na naxan yi ra, hali naxan di na a yi, na yati bama nɛ a yi ra. ²⁷ Kɔnɔ n yaxuie tan, naxɛɛ mu nu wama n xa findi mangɛ ra e xun ma, wo fa e ra bɛ, wo e faxa n ya xɔri.» »

Isa sofe Darisalamu

(Matiyu 21:1-11, Maraki 11:1-10)

²⁸ Isa to gɛ na masenyi ra, a naxa siga yare, sigafɛ ra Darisalamu. ²⁹ A to makɔrɛ Betifage nun Betani taaɛ ra, Oliwi gɛya fɛ ma, a naxa a fɔxirabirɛɛ mixi firin xɛɛ, ³⁰ a a fala e bɛ, «Wo xa so taa kui naxan na yare. Wo nɛfɛ so naa, wo sofale lanma lima a xirixi naa, mixi mu nu dɔxɔ naxan fari. Wo xa a fulun, wo fa a ra bɛ. ³¹ Xa mixi ndɛ fa wo maxɔrin, «Wo a fulunfɛ munfɛ ra» wo xa a yaabi, «Marigi nan hayi na a ma.» »

³² E to siga xɛɛraya rabade, e naxa fɛ birin li alɔ Isa a fala e bɛ ki naxɛ. ³³ E nu na sofale lanma fulunfɛ temui naxɛ, a kanyie naxa e maxɔrin, «Wo yi sofale fulunfɛ munfɛ ra?» ³⁴ E naxa a masɛn, «Marigi nan hayi na a ma.» ³⁵ E to sofale xanin Isa xɔn, e naxa e xa donmaɛ sa a fari, e fa Isa mali a xa a magoro a ma. ³⁶ A to nu sigama, mixie nu e xa donmaɛ italama kira xɔn ma, Isa binyafɛ ra.

³⁷ A to nu makɔrɛfɛ Darisalamu ra, a gorofɛ Oliwi gɛya ra, a fɔxirabirɛ gali birin naxa sɛɛwa, e so Ala matɔxɔfɛ e xui itexi ra kaabanako birin xa fɛ ra e nu bara naxɛɛ to.

³⁸ E nu a falafɛ nɛ,

«Baraka na Mange bɛ naxan fafɛ Marigi xili ra!

Bɔnɛsa na ariyanna,

matɔxɔɛ na Ala bɛ han koore ma!»

³⁹ Fariseni nde naxee nu na jama tagi, e naxa a fala Isa be, «Karamɔɔ, wɔyen i ɔɔxirabiree be!» ⁴⁰ Isa naxa e yaabi, «N xa a fala wo be, xa e tan e sabari, gemɛe yati fama ne e xui raminide.»

⁴¹ Isa to makɔre Darisalamu ra, a naxa na taa to, a naxa wa ɔɔɔ naa xa fe ra, ⁴² a a masen, «I tan Darisalamu, to tan, hali i fan a kolon ne nu fee naxee ɔɔɔesa fima! Kɔɔ na bara nɔxun i ma. ⁴³ Temui fama a lide, wo yaxuie bende malanma ne taa tete fari ma alako e xa nɔ sode taa kui. E fama wo rabilinde maraxetenyi ra. ⁴⁴ E fama i tan Darisalamu rabirade, e i xa die sɔntɔ. I xa banxie tixi gemɛe naxee ra, keren mu luma a boore fari. Yi birin fama i tan Darisalamu lide barima Ala to faxi kisi ra i xɔn, i mu a kolonxi.»

Sarematie kerife hɔrɔmɔbanxi kui

(Matiyu 21:12-17, Maraki 11:15-19)

⁴⁵ Isa to so hɔrɔmɔbanxi kui, a naxa sarematie kerɔ ɔɔɔ, ⁴⁶ a a fala e be, «A sebexi, «N ma banxi xili falama ne, salide banxi,» kɔɔ wo tan bara a findi mupɛtie dɔxɔde ra.»

⁴⁷ Lɔɔɔ yo lɔɔɔ Isa nu mixie kawandima hɔrɔmɔbanxi kui. Serɛxɛdube kuntigie, seriye karamɔɔɔ, nun jama yarɛratie nu na fɛɛɛ fenfe e nɔma Isa faxade ki naxe. ⁴⁸ Kɔɔ e mu nu fɛɛɛ yo kolon barima jama birin nu a tuli matixi a ra.

20

Isa walima nde xa yaamari ma?

(Matiyu 21:23-27, Maraki 11:27-33)

¹ Lɔɔɔ nde, Isa to nu mixie kawandife hɔrɔmɔbanxi kui, a nu Ala xa xibaaru fanyi masenfe e be, serɛxɛdube kuntigie, seriye karamɔɔɔ, nun Yuwifie xa forie naxa fa a yire, ² e a maxɔrin, «A fala muxu be, i yi fee rabama nde xa yaamari ma? Nde yi senbe fixi i ma?» ³ A naxa e yaabi, «N fan xa wo maxɔrin fe keren ma. Wo a fala n be, ⁴ Yaya to nu mixie xunxama ye xɔra, Ala nan a xɛxi ba, ka adama?» ⁵ E fan naxa so wɔyenfe e bore tagi, «Xa won na a yaabi, «Ala,» a a falama ne won be, «Munfe ra wo mu fa la a ra?» ⁶ Kɔɔ xa won na a yaabi, «Adama,» jama birin won magɔnɔma ne e xa won faxa, barima e laxi a ra a namijɔnme nan nu Yaya ra.» ⁷ Na kui, e naxa a yaabi a e mu a kolon naxan yo Yaya xɛxi. ⁸ Isa naxa a masen e be, «N fan mu a falama wo be n yi fee rabama naxan ma yaamari ma.»

Bɔxi rawali jaaxie xa taali

(Matiyu 21:33-46, Maraki 12:1-12)

⁹ Na xanbi, Isa naxa so yi taali wɔyenyi masenfe jama be. «Xeme nde naxa weni bilie si. A naxa na heri bɔxi rawalie ma, a fa biyaasi xɔnkuye ramini. ¹⁰ Weni bogi ba temui to a li, bɔxi kanyi naxa konyi nde xee bɔxi rawalie xɔn ma, e xa weni bogi nde so a yi ra. Kɔnɔ bɔxi rawalie naxa na konyi bɔnbɔ, e a ragbilen a belexe igeli ra. ¹¹ Bɔxi kanyi man naxa konyi gbete xee. E naxa na fan bɔnbɔ, e a konbi a mayaagixi ra, e a ragbilen a belexe igeli ra. ¹² Bɔxi kanyi naxa a saxan nde man xee. E naxa na fan maxɔnɔ, e a kerɪ.»

¹³ «Na kui, bɔxi kanyi naxa a fala, «N munse rabama fa? N xa n ma di maxanuxi nan xee. Temunde, e fama na tan binyade.» ¹⁴ Kɔnɔ bɔxi rawalie to a to, e naxa a fala e bore be, «Yi nan na ke tongoma ra. Won na a faxa alako ke xa findi won gbe ra.» ¹⁵ Bɔxi rawalie naxa a ramini bɔxi ra, e sa a faxa.»

«Na bɔxi kanyi munse rabama fa? ¹⁶ A sigama ne naa, a na bɔxi rawalie faxa, a a xa bɔxi so mixi gbete yi.» Nama to na masenyi me, e naxa a fala, «Astɔfulahi!» ¹⁷ Kɔnɔ Isa naxa a ya ti e ra, a e maxɔrin, «Yi naxan sebexi Kitaabui kui, a fa fasarima di?

«Banxitie mee geme naxan na,
a bara findi tuxui geme hagige ra.» »

¹⁸ «Naxan birama na geme ma, a igirama ne. Na geme birama naxan ma, na fan butuxunma ne.» ¹⁹ Seriyɛ karamɔxɔe nun serɛxɛdube kuntigie naxa a kolon a Isa yi taali wɔyenyi masenxi e tan nan be. E naxa kata e xa a suxu keren na, kɔnɔ e gaaxu jama nan ya ra.

Gantanyi tefe Isa be duuti xa fe ra

(Matiyu 22:15-22, Maraki 12:13-17)

²⁰ E nu wama ne e xa a sa gomina belexe, a xa lu a tan nan xa nɔe bun ma. Na kui, e naxa Isa raben, e mixi ndee xee a yire e xa e yete findi tinxintɔee ra, e xa sa Isa masɔɔ a xa wɔyenyi kui. ²¹ Na kui, e naxa Isa maxɔrin yi masenyi ma, «Karamɔxɔ, muxu a kolon i xa masenyi tinxin. I mu mixi e rafisama e bore be, i Ala xa kira masenma a nondi ki ma. ²² A lanma ka a mu lanma muxu xa duuti fi Rɔma mange ma?»

²³ Kɔnɔ Isa to nu e xa kɔɔta kolon, a naxa e yaabi, ²⁴ «Wo gbete kɔbiri kole masen n be. Nde xili nun misaali na a ma?» E naxa a yaabi, «Rɔma Mange.» ²⁵ A naxa a masen

e be, «Wo mange gbe ragbilen mange ma, wo Ala fan gbe ragbilen Ala ma.»²⁶
Nee fan mu no a masotode a xa woyenyi kui, nama birin ya xori. Fo e to kaaba a xa yaabi ma, e sabari.

Sadusenie Isa maxorinfe faxamixie xa marakeli ma

(Matiyu 22:23-33, Maraki 12:18-27)

²⁷ Sadusenie, naxee a falama a faxamixie mu kelima faxe ma, e naxa fa yi maxorinyi ra Isa xon ma, ²⁸ «Karamoxo, Annabi Munsa yi nan sebexi muxu be Kitaabui kui, «Xa xeme nde taara faxesa, a naxa a xa gine lu a mu di yo bari, a na xunya nan na gine duxoma, alako a xa bomsae fi a taara ma.» ²⁹ Na kui, xeme nde naxa di xeme solofere soto. A xa di singe naxa gine duxo, a faxesa, a mu bomsae yo lu. ³⁰ A xanbiratoe naxa na kaape gine tongo, konso a fan naxa faxesa. ³¹ Na nan man naba na fan xanbiratoe ra, a nun na di solofere birin na. E birin naxa faxesa, e sese mu bomsae lu. ³² A donxoe ra, gine fan naxa faxesa. ³³ Na kui, marakeli loxo, na gine to duxoxi yi mixi solofere birin xon ma, a sa findima nde gbe ra?»

³⁴ Isa naxa a masen e be, «Yi dunipeigiri kui, xeme gine duxoma, gine fan duxoma xeme xon. ³⁵ Konso mixi naxee binye sotoma e xa keli faxe ma, e xa sa so waxati kui naxan sa fama, e tan xeme mu ginee duxoma, ginee fan mu duxoma xeme xon. ³⁶ E mu faxama sonon, barima e luma ne alo malekee. E to bara keli faxe ma, e findima Ala xa die nan na.»

³⁷ «Konso a falafe tan, a faxamixie kelima faxe ma, Annabi Munsa yati na masen ne Kitaabui kui wuri bili xa fe falaxi dennaxe, a to Marigi xili fala, «N tan nan na Marigi Alatala ra, Iburahima, Isiyaga, nun Yaxuba naxan batuma.» ³⁸ Faxamixie xa mu Ala batuma, fo a mixi jipe. Mixi yo findi Ala batui ra, na kanyi jipe nan a ra.» ³⁹ Seriyee karamoxo ndee naxa a fala a be, «Karamoxo, i xa masenyi fan,» ⁴⁰ barima Sadusenie mu suusa maxorinyi yo tide a ma sonon.

Dawuda nun Ala xa Mixi Sugandixi

(Matiyu 22:41-46, Maraki 12:35-37)

⁴¹ Isa naxa e maxorin, «Munfe ra e a falama a Ala xa Mixi Sugandixi findixi Dawuda xa di nan na? ⁴² Dawuda yete a masen ne Yabura Kitaabui kui,
«Marigi bara a masen n Marigi be,
"I magoro n yirefanyi ma,

⁴³ han beemanun n xa i yaxuie findi i sanyi kilonse ra." › »

⁴⁴ «Xa Dawuda a xili «N Marigi», Dawuda fa noma findide a baba ra di?»

Yete ratangafe diinela kobie ma

(Matiyu 23:1-39, Maraki 12:38-40)

⁴⁵ Nama birin to nu e tuli tixi a ra, Isa naxa a masen a foxirabiree be, ⁴⁶ «Wo wo yete ratanga seriye karamoxoe ma. A rafan e ma e xa e manere guba xungbe ragoroxi e ma, mixi xa nu e xeebu taa kui binye xeebui ra. E wama doxofe salide safe singee, e man xa binye soto xulunyi. ⁴⁷ E kaape ginee harige bama e yi. E salima a xonnakuye ra, alako mixie xa e to. Gbaloe naxan nagataxi e tan be, a gbo ki fanyi.»

21

Kaape gine xa hadiya

(Maraki 12:41-44)

¹ Isa to a ya rasiga, a naxa bannamixie to, e e xa hadiya sama hadiya a sase kui. ² A naxa kaape gine misikiine nde fan to, naxan a gbe hadiya sa, wure gbeeli kobiri kole firin gbansan. ³ A naxa a masen, «N xa nondi fala wo be, yi kaape gine misikiine xa hadiya gbo dangi na boore birin gbe ra, ⁴ barima e tan xa hadiya kelima e xa naafuli nan kui, konɔ yi kaape gine xa hadiya kelima a xa baloe nan kui.»

Horomobanxi xa kane

(Matiyu 24:1-2, Maraki 13:1-2)

⁵ Mixi ndee nu woyenfe horomobanxi xa fe ra, a to nu ratofanxi geme sare xoroxoe ra, a nun se gbetee, mixi naxee baxi serexe ra. Na kui, Isa naxa a masen, ⁶ «Wo yi se naxee birin toxi yi ki, loxoe fama a lide, geme keren mu luma a boore fari be, a birin nabirama ne.»

Maratantanyi, toore, nun paxankate

(Matiyu 24:3-14, Maraki 13:3-24)

⁷ E naxa a maxarin, «Karamoxo, na fe sa rabama mun temui? A man sa kolonma tonxuma mundun ma a a fafe rabade?» ⁸ Isa naxa yi yaabi ti, «Wo wo yete ratanga alako mixi yo naxa fa wo ratantan. Mixi wuyaxi fama n xili falade e yete xun ma, a falafe ra, «N tan nan na Ala xa Mixi Sugandixi ra. Waxati bara makore.» Wo naxa bira e foxo ra. ⁹ Wo na geree nun paxasie xa fe me, wo naxa gaaxu, barima fo na fe molie xa raba

sinden. Kɔnɔ na waxati ma, dunɔna rapɔnyi mu a lima keren na.»

¹⁰ Na xanbi, a naxa a masen e be, «Sie kelima ne e boore xili ma, jamanee e boore gere. ¹¹ Bɔxi fama ne serende a xungbe ra, kaame nun fure sin yire wuyaxi. Fe magaaxuxie nun tɔnxuma makaabaxie fama minide kuye ma.»

¹² «Kɔnɔ beemanun na birin xa raba, e fama ne wo suxude, e wo jaxankata. E wo sama ne salide kuntigie belexe, e man wo sama ne geeli. E wo xaninma ne mange nun gominae yire n xili xa fe ra. ¹³ Kɔnɔ na birin kui, wo findima n ma seedee nan na. ¹⁴ Wo naxa kontɔfili wo yete xunmafalafe ra, ¹⁵ barima n masenyi nun xaxilimaya fima wo ma, alako wo yaxuie naxa nɔ wo ra, e naxa nɔ wo matandide. ¹⁶ Wo barimae, wo ngaxakerenmae, wo baribooree, nun wo defanbooree, e fama ne wo yanfade, e wo sa mixie belexe. Nee tan mixi ndee faxama ne wo ya ma. ¹⁷ Birin fama ne wo xɔnde n tan ma fe ra, ¹⁸ kɔnɔ wo ratangama ne. Hali wo xunsexe keren, a mu loema. ¹⁹ Wo xa tunnabexiya kui, wo kisima ne.»

²⁰ «Wo na Darisalamu to, soori gali bara a rabilin, wo xa a kolon ne a a xa kasare bara makore. ²¹ Na temui, mixi naxee na Yudaya, e xa e gi geyae fari. Naxee na Darisalamu taa kui, e xa keli naa. Naxee fan na daaxae, e naxa so taa kui, ²² barima na loxɔee findima gbeɔɔxo waxati nan na, alako naxan seɔexi Kitaabui kui a birin xa kamali. ²³ Na waxati findima gbaloe nan na furuginee nun dingee be! Barima toore gboma ne bɔxi ma, Ala xa xɔne makenenma yi jama xili ma. ²⁴ Ndee faxama ne santidegema ra, ndee xaninma ne, e sa findi konyie ra jamanɛ birin kui. Si gbetee fama ne Darisalamu maboronde, han e xa waxati kamalima temui naxe.»

Isa xa gbilenyi nun xore bili xa taali

(Matiyu 24:29-35, Maraki 13:24-31)

²⁵ «Na temui, tɔnxumae minima ne soge, kike, nun tunbuie ma. Si birin gaaxuma ne, e kontɔfili baa wundu xui nun a mɔrɔnyie xa fe ra. ²⁶ Mixie na a kolon fe naxan fama rabade bɔxi ma, e birama ne gaaxui saabui ra, barima koore fama ne imaxade. ²⁷ Na temui, Adama xa Di toma ne fa ra nuxui kui, senbe nun nore ra. ²⁸ Na fee na raba folo, wo ti, wo wo xun nakeli, barima wo xa kisi bara makore.»

²⁹ Isa naxa taali woyenyi masen e be, «Wo xore bili mato, a tan nun wuri bili birin. ³⁰ Wo na a to, e bara e burexe neene ramini, wo a kolonma jeme temui jan bara makore. ³¹ Adama xa Di fafe fan na na ki ne. Wo na yi fe birin to raba ra, wo xa a kolon a Ala xa

mangeya niini bara makore. ³² N xa nōndi fala wo be, to mixie mu dangima fo na fe birin naba. ³³ Koore nun boxi dangima ne, kono n ma masenyi tan mu dangima abadan, a mu kanama muku.»

«Wo naxa yanfa!»

³⁴ «Kono wo meeni wo yete ma! Wo naxa yanfa xurutarepa nun siisife ma, wo man naxa yanfa yi dunipeigiri xa kontofili ma, alako na loxo naxa fa wo terenna, ³⁵ alo gantanyi xoni suxuma ki naxe. Barima na loxo tan fama dunipa mixi birin lide. ³⁶ Wo naxa yanfa! Wo xa Ala maxandi ne temui birin alako wo xa senbe soto, wo xa no ratangade fe birin ma naxee fama a lide, wo man xa no tide Adama xa Di ya i.»

³⁷ Isa nu mixie kawandima horomobanxi kui yanyi ra, a nu sa koe radangi Oliwi geya fari. ³⁸ Nama birin nu kurunma sigafe ra a xon ma, e xa sa a xui rame horomobanxi kui.

22

Yudasi nun kuntigie xa lanyi

(Matiyu 26:1-5, 14-16, Maraki 14:1-2, 10-11)

¹ Taami Lebinitare Sali naxa makore, naxan man xili falama Sayamaleke Dangi Sali. ² Serexedube kuntigie nun seriye karamoxoe nu na feere fenfe e xa Isa suxu, e xa a faxa, kono e nu gaaxuxi jama nan ya ra.

³ Na temui Sentane naxa bira Isa foxirabire Yudasi Isikariyoti foxo ra, naxan nu na Isa xa xera fu nun firinyie ya ma. ⁴ A tan Yudasi naxa siga serexedube kuntigie nun kosibili mangee xon, e naxa woyen, a sa noma Isa sade e belexe ki naxe. ⁵ E fan naxa pelexin ki fanyi ra, e kobiri laayidi tongo a be. ⁶ Yudasi naxa tin na ra, a so waxati fenfe a Isa sama e belexe temui naxe jama xanbi.

Sayamaleke Dangi Sali

(Matiyu 26:17-35, Maraki 14:12-31)

⁷ Taami Lebinitare Sali naxa a li, yexee lanma faxama loxo naxe Sayamaleke Dangi Sali xa fe ra. ⁸ Isa naxa Piyeri nun Yaya yamari a falafe ra, «Wo xa siga Sayamaleke Dangi Sali yire rafala won be, alako won birin xa Sayamaleke Dangi Sali donyi don.» ⁹ E naxa a maxorin, «I wama muxu xa sa a rafala minden?» ¹⁰ A naxa a masen e be, «Wo nu so taa kui, wo nun xeme nde naralanma, ye feje doxoxi a xun ma.

Wo xa bira a ƒoxo ra han a sa soma banxi naxan kui. ¹¹ Wo xa a fala na banxi kanyi be, «Karamoxo wama a kolonfe a noma Sayamaleke Dangi Sali donyi donde dennaxe, a tan nun a ƒoxirabiree.» ¹² A fama banxi kui xungbe masende wo be koore ra, na se birin yailanxi a fanyi ra. Wo xa Sayamaleke Dangi Sali donyi rafala menni.» ¹³ E naxa siga, e sa fe birin li alo Isa a masen e be ki naxe. E naxa Sayamaleke Dangi Sali donyi rafala.

Marigi xa serexe tonxuma

(Matiyu 26:26-30, Maraki 14:22-26, Korinti I 11:23-25)

¹⁴ Waxati to a li, Isa naxa a magoro a xa a dege e nun a xa xera fu nun firinyie. ¹⁵ A naxa a masen e be, «Kabi temui dangixi, a xoli n ma ki fanyi won xa yi Sayamaleke Dangi Sali donyi don yire keren beenun n xa jaxankate soto. ¹⁶ Barima n xa a fala wo be, yi na dangi, n mu a donma sonon fo a kamali Ala xonyi ariyanna.» ¹⁷ A to tonbili nde tongo, a naxa tantui rasiga Ala ma, a fa a masen, «Wo xa yi tonbili tongo, wo birin xa a min. ¹⁸ N xa a fala wo be, n mu yi weni minma fo Ala xa mangeya niini na fa temui naxe.»

¹⁹ Na dangi xanbi Isa naxa taami tongo. A to tantui rasiga Ala ma, a naxa taami igira, a a so a ƒoxirabiree yi ra a falafe ra, «Wo n ko, wo a don. Yi findixi n fate nan na, naxan fixi wo be. Wo xa ratu n ma fe ma yi saabui ra.» ²⁰ Na mooli man na, e to ge e degede, Isa naxa tonbili fan tongo, a a masen, «N wuli nan ya, saate neene wuli naxan baxi mixi gbegbe be. ²¹ Kono n xa a fala wo be, yanfante naxan n sama mixie belexe, a magoroxi yi teebili ra. ²² Adama xa Di sigama alo Ala a ragirixi ki naxe, kono gbaloe na xeme be naxan Adama xa Di yanfama.» ²³ E fan naxa so e bore maxorinfe, «Nde noma na mooli rabade won ya ma?»

Naxan tide gbo Isa ƒoxirabiree ya ma

(Matiyu 18:1, 20:24-28, 19:28, Maraki 9:34, 10:41-45)

²⁴ Woyenyi naxa mini Isa ƒoxirabiree tagi e xa a kolon naxan tide gbo e ya ma. ²⁵ Isa naxa a masen e be, «Naman mangee mixie yamarima a xoxoxe ra. E tan naxee e senbe raminima mixie ma, e «fe fanyi rabae» xili nan natema e yete xun. ²⁶ Kono wo tan naxa lu na ki. Naxan tide gbo wo ya ma, a xa lu alo wo birin xunya. Yarerati man xa lu alo birin ma walike. ²⁷ Nde tide gbo, naxan a magoroxi a xa a dege, ka naxan donyi radangima a ma? Naxan magoroxi a degede, na nan tide gbo, kono n tan na wo ya ma alo

mixi naxan walima wo be.»

²⁸ «Wo tan nan findixi n foxirabiree ra naxee mu nu keli n xun n ma toore kui. ²⁹ N fan bara mangeya fi wo ma, alo n Baba Ala a fixi n ma ki naxe. ³⁰ Na kui, won birin won degema ne n xonyi n ma mangeya kui, wo man wo magoroma ne kibanyie ma, wo Isirayila bonsae fu nun firin makiiti.»

Isa a falafe Piyeri be a a yete rasanma ne a ma

(Matiyu 26:31-35, Maraki 14:27-31, Yaya 13:36-38)

³¹ «Simon, Simon, a kolon Sentane bara Ala maxarin wo tan xa sa a belexe, a xa wo ife alo maale ifema ki naxe. ³² Kono n bara Ala maxandi i be, alako danxaniya naxa ge bade i yi. I na gbilen n ma, i xa i ngaxakerenyie ralimaniya.» ³³ Piyeri naxa a fala a be, «Xa won birin nan a ra, n tinxi, hali a findi geeli ra, hali a findi faxe ra!» ³⁴ Isa naxa a masen, «Piyeri, n xa a fala i be, beenun konkore xa a rate, i a falama ne doko saxon, a i mu n kolon.»

Isa a foxirabiree rasife

³⁵ Isa man naxa a masen a foxirabiree be, «N to wo xee kobiri, gbongoe, nun sankiri mu wo xun, wo tooro ne?» E naxa a yaabi, «Ade.» ³⁶ A man naxa a masen e be, «Kono yakosi tan, xa kobiri nun gbongoe na naxan yi, a xa e tongo. Xa santidegema mu na naxan yi ra, a xa a xa xinbeli donma mati, a santidegema sara, ³⁷ barima n xa a fala wo be, yi masenyi naxan sebexi Kitaabui kui, fo a xa n li, «A jaxankate nan sotoma fe kobi rabae ya ma.» Naxan nagirixi n ma, na n lima ne. Naxan sebexi, na fama ne kamalide.» ³⁸ A foxirabiree naxa a masen, «Marigi, a mato, santidegema firin nan ya.» A naxa e yaabi, «Na bara wasake.»

Isa Ala maxandife Getesemani

(Matiyu 26:36-46, Maraki 14:32-42)

³⁹ Isa to mini, a naxa siga Oliwi geya ma alo a nu darixi a ra ki naxe, a foxirabiree fan naxa a mati. ⁴⁰ E to menni li, Isa naxa a fala e be, «Wo Ala maxandi ne, wo naxa fa bira tantanyi kui.» ⁴¹ A naxa a ndedi masiga e ra, a a xinbi sin, a Ala maxandi, ⁴² «N Baba, xa i sago na a ra, i xa n natanga yi jaxankate ma. Kono n sago naxa raba, i tan nan sago xa raba.» ⁴³ Na temui maleke nde naxa mini a ma keli koore, a a senbe so. ⁴⁴ Isa bope to nu jaxankatafe, a naxa a xa Ala maxandife senbe xun masa. A yilenfure naxa silon boxi alo wuli. ⁴⁵ A to keli Ala maxandide, a naxa gbilen a foxirabiree yire, a naxa e

li e na xife nimise xa fe ra. ⁴⁶ A naxa e maxarin, «Wo xife munfe ra? Wo keli, wo Ala maxandi, alako wo naxa bira tantanyi kui.»

Isa suxufe

(Matiyu 26:47-56, Maraki 14:43-50, Yaya 18:3-11)

⁴⁷ Isa jan mu nu gexi woyende, mixi gali naxa a yire li. Yudasi, naxan nu na Isa foxirabire fu nun firinyie ya ma, a tan nan nu tixi e ya ra. A naxa a maso Isa ra, a xa a sunbu. ⁴⁸ Isa naxa a masen a be, «Yudasi, i Adama xa Di yanfama sunbui nan na?» ⁴⁹ Naxee nu na Isa foxo ra, e to a to naxan fafe rabade, e naxa a maxarin, «Marigi, muxu xa gere so santidegema ra?» ⁵⁰ A foxirabire nde naxa serexedube kuntigi xa konyi yirefanyi tuli bolon. ⁵¹ Kono Isa naxa a fala, «Wo a lu!» A naxa fa a belexe sa na xeme tuli ma, a a rayalan.

⁵² Na temui, Isa naxa woyen serexedube kuntigie, horomolingira kosibili mangee, nun forie be naxee nu faxi a xili ma. A naxa a fala e be, «Wo to minixi n xili ma santidegema nun gbengbeta suxuxi wo yi ra, suute nan n na?» ⁵³ Loxo yo loxo n nu na wo ya ma horomobanxi kui, wo mu n suxu. Kono yi waxati tan findixi wo gbe nun dimi ne kanyi gbe nan na.»

Piyeri a yete rasanfe Isa ma

(Matiyu 26:57-58, 69-75, Maraki 14:53-54, 66-72, Yaya 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ E to Isa suxu, e naxa a xanin serexedube kuntigie xunyi xonyi. Piyeri fan naxa bira e foxo ra, kono a mu nu a makorema a gbe ra. ⁵⁵ E to so, e naxa te xuru tande, e birin doxo menni, serexedube kuntigi xa tete kui. Piyeri fan nu doxoxi e ya ma. ⁵⁶ Konyi gine nde to Piyeri to te fe ma, a naxa a ya ti a ra, a fa a fala, «Isa nun yi xeme nan nu a ra.» ⁵⁷ Kono Piyeri naxa a matandi, a a fala, «N tan mu na xeme kolon feo!»

⁵⁸ A mu bu, mixi gbete fan naxa Piyeri to, a a fala a be, «I fan findixi a xa mixi nde nan na.» Piyeri naxa a yaabi, «Ade, n tan mu na ki!» ⁵⁹ Waxati keren to dangi, mixi gbete naxa a maxoroxo, a a fala, «Yi mixi nun Isa nan nu a ra, barima Galileka nan a ra.» ⁶⁰ Piyeri naxa a yaabi, «N tan mu a kolon i na fefe falafe!» A jan mu nu gexi woyende, konkore naxa a rate keren na. ⁶¹ Na temui, Marigi naxa a mafindi, a a ya ti Piyeri ra. Piyeri fan naxa ratu Marigi xa masenyi ma, a to a fala a be, «Beemanun konkore xa a rate to, i i yete rasanma ne n ma doxo saxan.» ⁶² Piyeri naxa mini, a wa a xoroxoe ra sunnunyi kui.

Isa tife Yuwifi kiitisae ya ra

(Matiyu 26:57-68, Maraki 14:53-65, Yaya 18:12-24)

⁶³ Xeme naxee nu Isa suxuxi, e naxa a rasoto, e naxa a bonbo. ⁶⁴ E naxa a ya maxiri, e nu fa a fala, «Namijonmepa raba! A fala ba, naxan i bonboxi!» ⁶⁵ E man naxa konbi mooli birin sa a fari.

⁶⁶ Kuye to iba, Yuwifie xa forie, serexedube kuntigie, nun seriye karamoxoe naxa Sanederen malanyi raba Isa makiitife ra. E to fa Isa ra, ⁶⁷ e naxa a maxorin, «Xa i findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan na, a fala muxu be.» Isa naxa a masen e be, «N na a fala wo be, wo mu lama a ra. ⁶⁸ Xa n maxorinyi ti, wo mu n yaabima. ⁶⁹ Konso keli yi waxati ma, Adama xa Di doxoma Ala Senbe Kanyi yirefanyi ma.» ⁷⁰ E birin naxa fa a maxorin, «Na kui, i findixi Ala xa Di nan na?» A naxa e yaabi, «Wo tan nan yati a falaxi na ki, a n findixi Ala xa Di nan na.» ⁷¹ E fan naxa a fala, «Won hayi mundun na seede gbeti ma sonon? Won bara a tan yete yati woyen xui me.»

23

Yuwifie Isa xanife Pilati xon

(Matiyu 27:1-2, 11-31, Maraki 15:1-20, 13-25, Yaya 18:28-19:16)

¹ Na temui jama birin naxa keli, e Isa xanin mange Pilati xon. ² E naxa so a kalamufe, e nu a fala, «Muxu bara yi xeme li a na muxu xa jama ramurutafe. A bara a fala e be a e naxa duuti fi Roma mange xungbe ma. A man naxe, a a tan yete findixi mange nan na, Ala xa Mixi Sugandixi.»

³ Pilati naxa Isa maxorin, «I tan nan findixi Yuwifie xa mange ra?» Isa naxa a yaabi, «I tan nan a falaxi.» ⁴ Pilati naxa fa a fala serexedube kuntigie nun jama be, «N mu fe kobi yo toxi yi xeme xa fe.» ⁵ Konso jama man naxa a karaxan, e nu a fala, «A bara mixie kui iso a xa xaranyi ra Yudaya boxi birin ma, kelifi Galile boxi ma, han be.»

⁶ Pilati to Galile xili me, a naxa maxorinyi ti xa Isa Galileka nan a ra. ⁷ A to a kolon a Isa nu na Galile mange Herode xa yaamari nan bun ma, a naxa a rasanba Herode ma, naxan fan nu na Darisalamu taa kui na waxati.

Isa xanife Herode xon

⁸ Herode naxa seewa Isa tofe ra, barima kafi temui xonkuye a nu wama a tofe. A to nu bara a xa fe me, a xoli nu a ma Isa xa tonxuma makaabaxi nde raba a ya xori. ⁹ Na

kui, Herode naxa maxorinyi gbegbe ti Isa ma, kono Isa mu yaabi keren fi.¹⁰ Serexedube kuntigie nun seriye karamoxoe nu tixi naa, e nu Isa kalamu a jaaxi ra.¹¹ Herode nun a xa soorie fan naxa a konbi a mayaagixi ra, e nu a mayele. E to guba tofanyi ragoro a ma mayelese ra, Herode naxa a ragbilen Pilati ma.¹² Singe, Pilati nun Herode de mu nu fan, kono na loxo boorepa naxa lu e tagi.

Isa tife Pilati ya i

(Matiyu 27:11-31, Maraki 15:1-20)

¹³ Pilati naxa serexedube kuntigie, mangee, nun jama malan,¹⁴ a a masen e be, «Wo bara fa yi xeme ra n xon a kalamufe ra a a na mixie bone ratefe. Muxu bara de masara wo ya xori, kono n mu fe kobi yo toxi a ra, wo a kalamuxi naxan ma.¹⁵ Herode fan mu se toxi, barima a bara a ragbilen won ma. A mato, yi xeme mu fefe rabaxi a lanma a xa faxa naxan ma.¹⁶⁻¹⁷ Na kui, n yaamari fima ne a xa bonbo, n fa a rabepin.»

¹⁸ Kono birin naxa sonxo rate, e a fala, «Yi xeme faxa! Barabasi rabepin muxu be.»¹⁹ Geresoe nde nan nu Barabasi ra naxan nu bara sa geeli a to keli mangasanyi xili ma. Naxasi to bira taa kui, a naxa faxe ti.

²⁰ Pilati to nu wama Isa rabepinfe, a man naxa woyen jama be,²¹ kono e nu sonxo fe nan tui, «A banban! A banban wuri magalanbuxi ma!»²² Pilati man naxa woyen e be a sanmaya saxan nde, «Munfe ma? A fe jaaxi mundun nabaxi? N mu sese rakorosixi a xa fe, a lanma a xa faxa naxan ma. Na kui, n yaamari fima ne a xa bonbo, n fa a rabepin.»

²³ Kono jama nu sonxo ratefe nan tui, e Pilati karaxan, Isa xa banban wuri magalanbuxi ma. Na kui, e xui naxa no mange ra.²⁴ Pilati naxa nate tongo, e waxonfe xa raba.²⁵ A naxa Barabasi rabepin, naxan nu na geeli kui gere sofe nun faxe tife ma, a fa Isa sa jama sagoe.

Isa banbanfe wuri magalanbuxi ma

(Matiyu 27:32-56, Maraki 15:21-42, Yaya 19:16-30)

²⁶ E to nu Isa xaninfe, e naxa Simon Sirenika li, a sofe taa kui keli daaxa. E naxa a suxu, e wuri magalanbuxi sa a fari, a tan xa a xanin Isa be a xanbi ra.

²⁷ Nama gbegbe nu biraxi Isa foxo ra. Gine ndee fan nu na e ya ma, naxee nu wafe a gbegbe ra.²⁸ Isa naxa a ya rafindi e ma, a a masen e be, «Darisalamu di ginnee, wo naxa wa n tan ma fe ra. Wo wa wo yete nun wo xa die nan ma fe ra,²⁹ barima waxati fafe,

mixie a falama ne, «Seewe na dibaritaree be, naxee mu xipe fi diyore ma.» »

³⁰ «E man fama ne a falade geyae be, «Wo bira muxu ma!»

E a fala tentenyie be, «Wo muxu makoto, muxu xa ragata!» »

³¹ «Xa yi fe mooli nan nabama wuri xinde ra, wuri xare tan fa luma di?»

³² E naxa suute firin fan xanin, e xa e faxes e nun Isa. ³³ E to yire nde li, dennaxe xili xunkonkota yire, e naxa Isa banban wuri magalanbuxi ma. E naxa na geelimani firin fan mabanban, e keren ti Isa yirefanyi ma, e boore ti Isa koola ma.

³⁴ Isa naxa a masen, «N Baba, dipe yi mixie ma, barima e mu a kolon e fefe naxan nabafe.» E naxa kanda bun a xa dugie xa fe ra, alako e xa a kolon kankan naxan sotoma.

³⁵ Nama naxa ti naa, e nu e ya ti na fe birin na. Kuntigie fan nu na Isa mayelefe, e nu a fala, «A bara mixi gbete rakisi. A xa a yete fan nakisi, xa a findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan na!»

³⁶ Soorie fan naxa a mayele, e fa, e weni muluxunxi ti a be, ³⁷ e a fala, «Xa i findixi Yuwifie xa mange nan na, i yete rakisi!» ³⁸ Yi sebeli nan nu gbakuxi a xun ma, «Yuwifie xa mange nan ya.»

³⁹ Suute keren naxan nu banbanxi a fe ma, a nu Isa makonbife, a nu a fala, «I mu findixi Ala xa Mixi Sugandixi xa ra? I yete rakisi, i muxu fan nakisi!» ⁴⁰ Kono a boore suute naxa woyen a ma, a a maxarin, «Won birin to gbaloe nan sotoxi yi ki, i mu gaaxuma Ala ya ra?» ⁴¹ A lanxi tan won firin xa yi fe soto, barima a findixi won ma kewali kobie sare nan na. Kono yi tan mu fefe kobi rabaxi.» ⁴² A to ge na falade a boore be, a naxa a fala Isa be, «Isa, i xa ratu n ma i soma i xa mangeya kui temui naxe.» ⁴³ Isa naxa a yaabi, «N xa nondi fala i be, to yati, i soma ne n foxo ra ariyanna.»

Isa xa faxe

(Matiyu 27:45-56, Maraki 15:33-41, Yaya 19:28-30)

⁴⁴ Yanyi tagi jondon to a li, dimi naxa sin boxi birin ma, leeri saxan bun ma. ⁴⁵ Soge naxa iforo. Dugi xungbe naxan singanxi horomobanxi kui, a naxa iboo firin na. ⁴⁶ Na temui Isa man naxa a xui rate senbe ra, a a fala, «N Baba, n bara n nii sa i belexe.» A to na fala, a naxa laaxira.

⁴⁷ Soori keme xunmati naxan nu na naa, a to a to naxan nabaxi, a naxa Ala matexo yi masenyi ra, «Nondi na a ra yati, tinxintoe nan nu yi xeme ra!» ⁴⁸ Nama naxan birin nu malanxi na faxe matode, e fan to fe birin to naxee rabaxi, e nu gbilenfe sunnunyi nan

kui, e belexe saxi e xunyi. ⁴⁹ Kono Isa kolonmae birin nun gine naxee bira a foxo ra keli Galile, e tan nu tixi, e na fe birin matoma, e ndedi nu makuyaxi naa ra.

Isa xa maragate

(Matiyu 27:57-66, Maraki 15:42-47, Yaya 19:38-42)

⁵⁰ Xeme fanyi tinxintoe nde nu na, naxan nu xili Yusufu. Yuwifie xa kiitisa nde nan nu a ra, ⁵¹ kono a tan mu tin a boore kiitisae xa nate kobi ra, e fe naxan niya Isa ra. A nu kelixi Arimate ne, Yudaya boxi ma. A nu na Ala xa mangeya niini mamefe. ⁵² A tan yi xeme naxa siga Pilati yire, a sa Isa fure maxandi a ma. ⁵³ Na temui, a to Isa fure ragoro wuri magalanbuxi kon na, a naxa a kasange, a a bele gaburi, naxan nu gexi geme kui, fure yo mu nu ragata dennaxe. ⁵⁴ Yi fe birin nabaxi malabu loxo nan ya ra.

⁵⁵ Gine naxee nu bara bira Isa foxo ra keli Galile, e naxa siga Yusufu xanbi ra, e sa gaburi to, e man a to Isa fure ragata ki naxe. ⁵⁶ Na dangi xanbi, e naxa gbilen se xiri joxunme nun labunde rafalade. Malabu loxo e naxa e malabu, alo a sebexi Kitaabui kui ki naxe.

24

Isa xa marakeli faxe ma

(Matiyu 28:1-15, Maraki 16:1-8, Yaya 20:1-20)

¹ Sande loxo subaxe ma, ginnee naxa kurun siga ra gaburi yire, e labunde ture xanin, e nu bara naxan nafala. ² Kono e naxa a li, geme naxan nu doxoxi gaburi de ma, a nu bara ba naa. ³ E to so gaburi kui, e mu Marigi Isa fure to. ⁴ E kontofilixi to nu tixi, xeme firin naxa mini e ma, e xa sosee mayilenma. ⁵ Ginnee naxa gaaxu, e e xun sin boxi. Na xeme firin naxa a fala e be, «Munfe ra wo mixi pipe fenma faxamixie ya ma? ⁶ Isa mu na be, a bara keli faxe ma. Wo xa wo ratu a naxan masenxi wo be Galile. ⁷ A a masen ne, a fo Adama xa Di xa sa yunubitoe belexe, a banban wuri magalanbuxi ma, a man fa keli faxe ma a xi saxan nde ma.» ⁸ Na kui, e naxa ratu Isa xa woyenyie ma.

⁹ E to gbilen kelifa gaburi yire, e naxa na fe birin masen Isa foxirabire fu nu kerenyie be, a nun a foxirabire boore birin be. ¹⁰ Mariyama Magidalaka, Yohanna, Yaki nga Mariyama, a nun gine gbete naxee nu na e foxo ra, e tan nan na fe birin fala Isa xa xerae be. ¹¹ Kono nee mu la e ra, barima na masenxi naxa lu e be alo daxu woyenyi. ¹² Kono Piyeri tan naxa keli, a a gi han gaburi yire. A naxa a felen na kui matofe ra, kono a

mu sese to fo kasange, a saxi a kui igeli. A naxa gbilen a xonyi, a kaabaxi na fe ma naxan bara raba.

Isa nun a foxirabire firinyi ndee

(Maraki 16:12-14)

¹³ Na loxoƙe kerenyi, Isa foxirabire mixi firin ndee nu na kira ra sigafe Emayusi, taa lanma naxan makuya Darisalamu ra kilometiri fu nun keren jondɔn. ¹⁴ E nu na woyenfe e bore be yi fe birin ma naxee nu bara raba. ¹⁵ E nu woyenfe temui naxe, Isa naxa a maso e ra, e birin naxa siga kira keren xɔn, ¹⁶ koƙo e mu a kolon a Isa nan a ra.

¹⁷ Isa naxa e maxarin, «Wo nu na munse falafe kira xɔn?» Na maxarinyi ma, e naxa ti kira ra, e sunnunxi. ¹⁸ Kelopa naxa a yaabi, «I keren nan mu a kolonxi fe naxan dangixi yi waxati Darisalamu?» ¹⁹ Isa naxa a maxarin, «Munse niyaxi?» E naxa dentege sa a be fe naxan Isa Nasaretika lixi. E naxa a fala a be, «Namijonme xungbe nan nu a ra a kewali ki ma nun a xa masenyi ki ma Ala nun jama be. ²⁰ Serexedube kuntigie nun muxu xa mangee bara a sa mixie belexe, e xa a makiiti faxe kiiti ra, e a banban wuri magalanbuxi ma. ²¹ Koƙo muxu tan nan nu laxi a ra, a a tan nan nu fama Isirayila xoreyade. Sa na birin xun ma, a xa faxe xi saxan nde nan to, ²² koƙo gine ndee na muxu ya ma, e bara muxu rakaaba e xa dentege ra. E to kurun siga ra gaburi yire, ²³ e mu a fure li naa. E naxa fa a fala muxu be, a maleke ndee nan mini e ma, e a fala e be a Isa pipɛ na a ra. ²⁴ Mixi gbete muxu ya ma, e fan naxa siga gaburi yire, e a birin li alo ginee a masenxi ki naxe, koƙo e mu a tan Isa to.»

²⁵ Na kui, Isa naxa a masen e be, «Ee, wo xaxili xoroƙo! Namijonmee naxan birin masenxi, wo boƙe mu lama a ra mafuren! ²⁶ Wo mu a kolon a fo Ala xa Mixi Sugandixi xa na toore soto, a fa so a xa nore kui?» ²⁷ A naxa fa a folo Annabi Munsa ma, doƙo namijonme birin na, a Kitaabuie yire birin fasari e be, a tan yete xa fe masenxi dennaxe.

²⁸ E to makore na taa lanma ra e nu sigafe dennaxe, Isa naxa lu alo a nu wama dangife ne, ²⁹ koƙo e naxa a mayandi, e a fala a be, «Lu muxu xonyi ne. Nunmare na a ra yi ki, koƙe jan bara so.» Na kui, a naxa so e xonyi a xa lu naa. ³⁰ E birin to doƙo e degede, Isa naxa taami tongo, a tantui rasiga Ala ma, a a igira, a a itaxun e ma. ³¹ A naxa makenen e xaxili be keren na, e a kolon a Isa na a ra, koƙo a man naxa loe e ma yen! ³² E naxa a fala e bore be, «A to nu Kitaabui kui fasarima won be kira xɔn, a mu nu luxi xe alo a te nan xuruxi won boƙe kui?»

³³ E naxa keli keren na, e gbilen Darisalamu. E naxa sa Isa fɔxirabire fu nun kerenyie li, a nun naxee nu na e fɔxɔ ra, e birin malanxi yire keren. ³⁴ Nee naxa a fala e be, «Marigi bara keli faxe ma yati! A bara mini Simɔn ma!» ³⁵ E fan naxa dentege sa nee be fe birin ma naxee dangixi kira xɔn, a nun Isa makenen e be ki naxe a to taami igira.

Isa nun a fɔxirabire fu nun kerenyi

(Matiyu 28:16-20, Maraki 16:14-18, Yaya 20:19-23, Xɛerae xa Kitaabui 1:6-8)

³⁶ E to nu wɔyenfe na fe birin ma, Isa yete naxa mini e ma, a tixi e tagi. A naxa e xeebu, «Ala xa wo bɔɲe sa.» ³⁷ E bɔɲe naxa mini, e gaaxu, barima e nu a mapɔxunxi tubari nan na. ³⁸ Kɔnɔ Isa naxa a masen e be, «Munfe ra wo kɔntɔfilixi, wo bɔɲe man siikexi? ³⁹ Wo n belexee nun n sanyie mato, wo xa a kolon n tan nan yati a ra. Wo xa n masuxu, wo xa n mato, barima sube nun xɔri mu na tubari be, alɔ wo naxan toma n ma yi ki.» ⁴⁰ A to na fala e be, a naxa a belexee nun a sanyie masen e be, ⁴¹ kɔnɔ na fe seewe nun kaabe nu gbo e be. E to mu nu gexi lade a ra, Isa naxa e maxɔrin, «Donse na wo yi ra be?» ⁴² E to yexe ganxi nde so a yi, ⁴³ a naxa a tongo, a a don e ya xɔri.

Isa tefe koore

(Matiyu 28:16-20, Maraki 16:15-20)

⁴⁴ Na temui, a naxa a masen e be, «N nu na wo tagi temui naxe, n yi fe birin masen ne wo be. N a masen ne wo be, fa fala naxan birin sebexi n tan ma fe ra Annabi Munsa xa seriye kui, a nun namijɔnmee xa Kitaabuie kui, a nun Yabura Dawuda kui, fo na birin xa kamali ne.» ⁴⁵ Na temui, a naxa e xaxili rabi alako e xa Kitaabuie fahaamu. ⁴⁶ A naxa a masen e be, «A sebexi ne, a fo Ala xa Mixi Sugandixi xa tɔɔɔ, fo a man xa keli faxe ma a xi saxan nde. ⁴⁷ A tan xili ra, fo si birin xa kawandi ne tuubi fe nun yunubi xafarife ra, fɔlɔfe Darisalamu ma. ⁴⁸ Wo tan bara findi yi fee seedee ra. ⁴⁹ N Baba naxan laayidixi, n na rasanbama ne wo ma. Wo tan xa lu be taa kui, han senbe xa keli koore gorofe wo ma.»

⁵⁰ Na xanbi, Isa naxa e xanin han Betani biri ra. A naxa a belexe ite, a duba e be. ⁵¹ A nu dubama e be temui naxe, a naxa keli e xun, a rate koore. ⁵² E to ge a suyidide, e naxa gbilen Darisalamu seewe xungbe kui. ⁵³ E nu na hɔrɔmɔbanxi kui temui birin Ala tantude.